

www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

БИХ
Македонија
Slovenija
Sverige
USA
Hrvatska
Црна Гора

2.40 KM
75.00 DEH
2.09 EUR
28.00 SEK
3.50 USD
12.00 KN
1.20 EUR

ISSN 0032-339-X

02901

PRINTED IN SERBIA

ЗАБАВНИК

14. 9. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА

LXIX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2901

ЖИВОТ ЈЕ БАЈКА
ПРИНЦ
И
ЗЕЛЕНООКА

За све од 7 до 107!

ПОШАСТ ЗВАНА
КАРОШИ

ЧУДА НА
ТОЧКОВИМА

Ripley

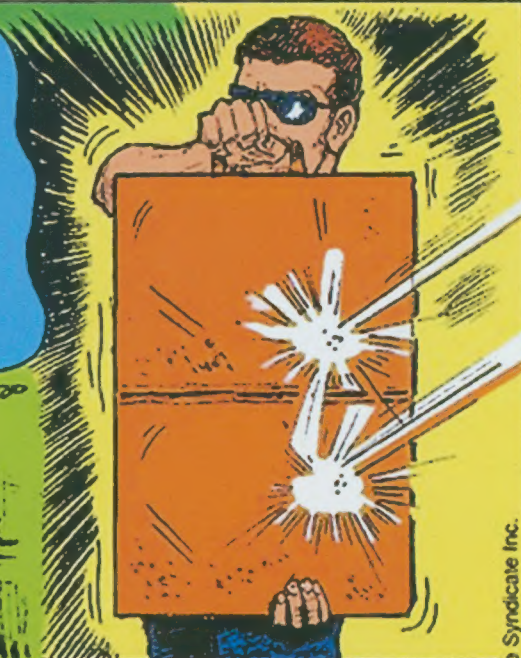
Веровали или не!

567.750 ЛИТАРА
МАСТИ ГОДИШЊЕ
ДЕБЕЛИМ
ПАЦИЈЕНТИМА
УКЛОНЕ
ПЛАСТИЧНИ ХИРУРЗИ
У СЈЕДИЊЕНИМ
АМЕРИЧКИМ
ДРЖАВАМА.

ПЛАВА КОЖА, РЕЦЕСИВНО НАСЛЕДНО СТАЊЕ
КОЈЕ СЕ ПОЧЕТКОМ 19. ВЕКА РАЗВИЛО КОД ПРОГНАНЕ
ПОРОДИЦЕ ИЗ КЕНТАКИЈА, ОДРАЗИЛО СЕ НА ДЕСЕТИНЕ
ЊИХОВИХ РОЂАКА ТОКОМ СЛЕДЕЋЕГ ВЕКА.

НЕПРОБОЈНЕ АКТЕНТАШНЕ
И ОКЛОПНЕ ТЕКСАС ЈАКНЕ
ПРОДАЈЕ ЛОНДОНСКО
УДРУЖЕЊЕ ЗА ТЕХНИЧКО
И ФИЗИЧКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ
„ЛОВАЦ НА ШПИЈУНЕ”.

1-8 © 2006 Ripley Entertainment Inc.

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

ЈЕСТИ ли већ чули да...

... **Наполеон**
Бонапарта патио
је од аилурофобије,
страха од мачака,
док амерички
милионер Доналд
Трамп пати од
кирофобије, страха
од руковања ■

... **према** истраживању
британских научника, 63,6
одсто професионалних
фудбалера доживи неку
тешку повреду док игра
фудбал ■

... **најомиљеније** име међу
папама је Јован (односно, Ђо-
вани), како су се у досада-
шњој историји звала њих
двадесет двојица ■

... **уколико** је мушкарац
шест година старији од же-
не, највећа је вероватноћа
да ће имати здрав пород,
закључили су шведски на-
учници после вишегоди-
шњих истраживања. То је
разлог због кога је еволу-
ција „подучила” мушкараца
да бира себи млађу живот-
ну сапутницу ■

... **Вилијам** Патрик Хитлер
(1911–1987), синовац Адол-
фа Хитлера, за време Другог
светског рата служио је у
војсци САД ■

... **на горњем** очном капку
човек има око сто
седамдесет трепавица,
а на доњем седамдесетак.
Стари Арапи и Персијанци
трепавице су сматрали
оружјем љубави јер су
веровали да се љубав
налази у очима ■

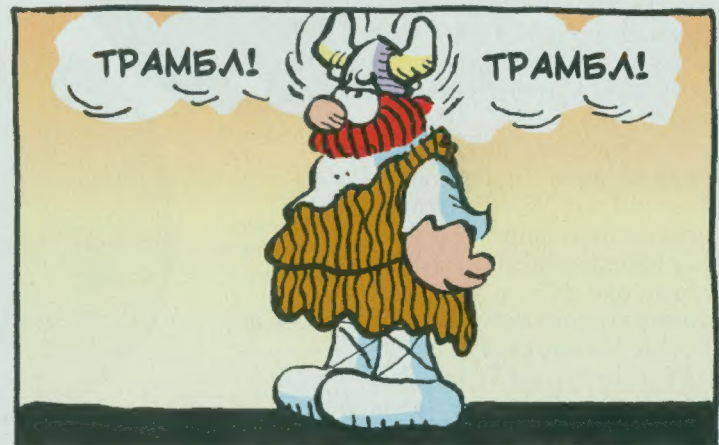
... **док** се човек одмара, пе-
тину енергије користи мозак,
четвртину мишићи и срце,
док највећи део троше јетра
и слезина за чишћење крви ■

... **иако** имају чуло укуса,
мачке не могу да осете да ли
је нека храна слатка ■

... **сваког** дана људи широм
света запале око петнаест
милијарди цигарета ■

ПОДМТНИК
ЗАБАВНИК

14. 9. 2007.

ПОСЛЕДЊИ ТЕТРАРХ

За римској цара
Лицинија (308–324)
везана је једна

лејенда која ја на
необичан начин
повезује са српском
историјом. Наиме,
у низу старих
српских летописа
и родослова,
Лициније се помиње
као Србин и предак
владарске лозе
Немањића

ља Галерија (који умире наредне године) и успоставља блиске везе с његовим сучеником Константином. Верно се с његовом полусестром Констанцијом. Обезбедивши свој положај према западу, Лициније ће наредних година настојати да се реши конкурента на истоку – августа Максимиана Даје. То ће му, најзад, поћи за руком 313. године.

Те исте године, настанком Даје и победом Константина I над Максенцијем, велика „гужва“ међу правим или потенцијалним претендентима на царски престо – августима, стицајем околности или силом мача, свела се само на два имена: Константина и Лицинија. У 313. години Лициније се најзад оженио Константиновом сестром Констанцијом, тако да се бар на тренутак чинило да се римска држава враћа у стабилније време, попут раздобља кад су заједнички владали тетрарси Диоклецијан и

у „Карловачком родослову“ Лициније се назива Србином, док се у више родослова он наводи као отац или предак Беле Уроша, од кога, наводно, потиче велики жупан Стефан Немања. Тешко је установити зашто је међу бројним римским царевима пореклом из наших крајева баш Лициније изабран да буде проглашен за Србина. Један од разлога лежи вероватно у чињеници да је он можда потицао из племена Трибала или, по другој теорији, од Сармата, који се повезују са Словенима. У средњем веку Византинци су Србе називали *Трибалима* јер су живели на истим подручјима као то старо балканско племе.

Као и остали римски цареви из доба Тетрархије – Максимијан, Константин и други – цар Лициније рођен је у нашим крајевима, вероватно око 265. године. Потиче из готово исте области Горње Мезије одакле су били и императори Галерије и Максимин Даја (тј. данашња источна Србија). Као и они, Лициније је био скромног сељачког порекла.

Први пут Лициније се истакао 296. и 297. у рату против Персије, који је водио цезар Галерије, каснији градитељ царске *Ромулијане* (данас Гамзиград код Зајечара). Прве године рата, Галерије је са својим легијама прешао Еуфрат и неприпремљен за пустињски предео на страни земљи и за лукавства непријатеља, доживео тежак пораз. Следеће године Галерије је окупио нове снаге. Његов земљак Лици-

није био је један од главних команданата. У бици против Персијанаца, која се одиграла негде у Јерменији, Римљани су постигли велики успех, потпуно разбили непријатељску војску и чак заробили харем (жене и децу, као и дворане) персијског владара Нарзеса. Поред велике победе, и ово је дало Галерију право да се пореди са Александром Ма-

ром Максенцијем, иначе Галеријевим зетом. Међутим, преокрет у Лицинијевом животу и каријери долази након распламсавања борбе међу бројним претендентима за власт, после повлачења Диоклецијана. На познатом саветовању три најстарија цара – тетрарха Диоклецијана, Максимијана и Галерија, у Карнунтуму на Дунаву (данас Аустрија) 308. године одлучено је да уз Галерија за новог августа буде проглашен Лициније. Ова одлука вероватно је донета на Галеријев предлог. Уз Диоклецијанову подршку, он је за владара прогласио свог земљака и пријатеља из војске Лицинија иако овај до тада није био ни предвиђен за наследника, односно није имао титулу цезара.

Званично, кад га је Диоклецијан усудио, Лициније је добио ново име: Валерије Лициније Лицинијан „Јовиус“. За области своје непосредне владавине, Лициније је добио Панонију са Сирмијумом (у коме је углавном живео), док су остале области које су му припадале (Африка, Шпанија, Италија) остале под влашћу Константина. Али, ретко када се оваква одлука показала тако кобна за оног ко ју је донео, као што се то десило Галерију. Он се врло брзо могао уверити у истинитост пословице која каже да се нечије особине најбоље виде онда када задобије пуну власт. Већ 310. године Лициније се окреће од болесног пријате-

Бронзани новчићи с ликом цара Лицинија.

кедонским (који је такође заробио жене персијског владара Дарија), док је велика победа римског оружја Лицинију омогућила да даље напредује – постављен је за гувернера дунавских провинција.

Гужва пред престолом

Године 307. Лициније се помиње као један од Галеријевих заступника у преговорима у Риму са узурпато-

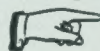
Максимијан. Али ова двојица, који су 313. године наизглед сагласно владали царством, били су људи сасвим другачијих особина. Лицинијев портрет и на новцу изгледа сурово. У покушајима да освоји или задржи власт, Лициније се чак и у оно немилосрдно доба издвајао по свирепости, превртљивости и одсуству било каквих моралних убеђења. Није пре-

зао да побије најближе рођаке свргнутих царева – жено и сина свог некадашњег добротвора Галерија, као и децу Максимиана Даје.

Иде војска преко Саве...

Лициније ипак није био без политичке способности имајући у виду да је успео да се више од десетак година одржи на истоку, наспрот цару Константину на западу. Након заједнички објављеног Миланског едикта, којим је објављена слобода вере за хришћане, Лициније је предузео и посебне мере у настојању да обезбеди подршку хришћанске цркве. Да би додатно ојачао свој положај, насу-

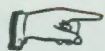
прот Константиновој тврђњи да је потомак ранијих царева (Клаудија Готског), Лициније је нашао да је потомак императора Филипа – владара који је наводно подржавао хришћане. Међутим, примирје између два владара није дуго трајало. „*Cassus belli*” била је Константинова одлука да свог рођака *Basianusa* постави за цезара у Италији и у дунавским провинцијама, на које је претендовао и Лициније. Одлучна битка између војски два августа десила се у Панонији, код места *Cibalae* (данашњи Винковци), око 70 километара од Сирмијума. Битка између две војске готово једнаких снага вођена је скоро цео дан, од свитања до сумрака. Константиново десно крило најзад је извело незадржив напад којим је разбијена непријатељска страна. Поражен у бици у којој је изгубио

РИМСКИ ВЛАДАРИ У ВРЕМЕ ТЕТРАРХИЈЕ (284–337)

(уз име је дато време владавине, царско порекло и пуно име)

- **Диоклецијан** (284–305) – Dioklea (Дукља) или Солин/Далмација (*Gaius Aurelius Valerius Diocletianus*)
- **Максимијан** (286–305, 307–308) – код Сирмијума (Ср. Митровица) (*Marcus Aurelius Valerius Maximianus*)
- **Констанције I Хлор** (305–306) – Дарданија (Горња Мезија) (*Flavius Valerius Constantius*)
- **Галерије** (305–311) – Ромулијана (Гамзиград), Dacia Ripensis (Горња Мезија) (*Gaius Galerius Valerius Maximianus*)
- **Север II** (306–307) – Дунавска област (*Flavius Valerius Severus*)
- **Максенције** (306–312) (*Marcus Aurelius Valerius Maxentius*)
- **Константин I Велики** (306–337) – Нансус/Ниш (*Flavius Valerius Constantinus*)
- **Лициније** (308–324) – Dacia Ripensis (Горња Мезија) (*Valerius Licinianus Licinius*)
- **Максимијан II Даја** (310–313) – Шаркамен (?), Dacia Ripensis (Горња Мезија) (*Galerius Valerius Maximinus*)

око 20.000 војника, Лициније је успео да се повуче на челу коњице. У галопу је стигао до Сирмијума, где су га чекали жена и син, као и царска ризница. Прлазећи кроз град, Лициније је наредио да се поруши мост преко Саве како би отежао напредовање Константинових легија.

У Хадријанопољу, у Тракији (данашње Једрене), Лициније је успео да окупи нову војску. У знак да је одлучан да настави борбу, уместо Константина, за августа запада прогласио је Валерија Валенса, свог војсковођу у Илирији. Битка код Хадријанопоља (битка код Мардије) није дала победника – два противника договорили су примирје. Али преко леђа оног трећег. Наиме, Лициније је у знак добре воље према Константину, али и као допринос свом угледа крајње безобзирности, одобрио погубљење Валенса, човека кога је сам промовисао за сувладара. Лициније је могао да уступи Константину више провинција на Балкану – Панонију, Далмацију, Дакију, Македонију и Грчку, али је задржао поседе у

Тракији, Малој Азији, Сирији и Египту.

Помирење два августа потврђено је одлуком 317. године у Сердици (Софија) о заједничком проглашењу три нова цезара: Лицинијевог сина истог имена, као и два Константинова сина: Криспа и Константина Млађег. Овим одлукама идеја Диоклецијановог тетрархијског система добрим делом била је напуштена. Уместо цезара који је требало, бар у теорији, да буду људи који су своје способности већ доказали, за млађе владаре и наследнике империје изабрани су малолетни младићи. Тетрархија се претварала у наследну монархију. Након неколико година привидног помирења, већ 320. године односи између два императора поново постају затегнути. Лициније одлучује да овај пут промени однос према хришћанима, одбијајући да прихвати Константинову политику све већег приближавања др-

жаве и цркве. Хришћански скупови у Лицинијевој делу царства бивају забрањени, док се спроводи чишћење државних служби од оних који се изјашњавају као хришћани. Да ствари између два владара иду лоше, показало се 321. године када су и један и други, без међусобног договора, своју децу и наследнике прогласили за римске конзуле.

Грађански рат изнова је букнуо 322. године, када су у борби с надирућим Готима Константинове трупе ушле на подручје где је владао Лициније. Након битке с Готима, два цара кренула су један на другог. Лициније је и овај пут имао већу војску, са 150.000 пешака, 15.000 коњаника и 350 бродова. Константин је своју војску од око 120.000 пешака и 10.000 коњаника окупио у Солуну. Битка се одиграла у Тракији, још једном код Хадријанопоља. После неколико дана мањих сукоба, 3. јула одиграла се велика битка. Забележено је да је и овај пут Константин показао изузетну храброст и способност у борби у којој је предводио своје трупе. Једна јединица од 5000 стрелаца успела је да кроз густу шуму заобиђе Лицинијеве трупе и нападне их с леђа. Лициније је поново претрпео пораз – побијено је око 35.000 његових људи. Он је успео да се повуче и да окупи нову војску у Малој Азији од преко педесет хиљада легионара. Међутим, 18. септембра исте године код Христопоља био је још једном поражен. То је био његов четврти и последњи пораз у борби с Константином. Поражени август ухваћен је у Никомедији и заточен у Солуну, где је и погубљен 325. године. Победник Константин није имао милости ни за Лицинијево потомство, без обзира на молбе сестре Констанције.

Тако је победио већи човек и већи војсковођа. Више није било супарника за пурпур. Константин је 324. године остао једини владар царства. Цар и господар на земљи. С крстом у руци и Христом на небу. Тетрархија више није постојала. Римско царство више није било оно исто ■

Душко Лојангић

Сви знамо која је храна здрава, а која гоји, па наш организам пре или касније почне да трпи и посустаје... Поврће, воће, житарице, риба – у умереним количинама. Хлеб црни, а не бели, колаче избегавајте, прерађевине од меса такође. Брза храна само у изузетним случајевима, као и газирана пића.

Али како то спровести у дело?

Седморо за столом

Како одолети буреку, топлим белим кифлама, кобасицама и кремпитама? То су питања на која нутриционисти обично не дају одговор. Њихов задатак је да предложи одговарајући јеловник – такозвану дијету,

шења како да се прилагодимо околини или да околину прилагодимо себи с циљем да једемо умерено. Џон Бландел, директор Института за психологију у Лидсу (Велика Британија), објавио је недавно опширан чланак у часопису „Nutritopics” у коме, поред осталог, даје извесне савете како да уз помоћ извесних „дру-

не којој припадамо и начина на који се хранимо. Ево и примера.

Уколико не желимо да претерујемо с количином хране, да се преждеравамо, требало би да избегавамо да једемо сами, без „сведока”. Јер, кад је човек сам, склон је да „вара” самог себе. Гута храну не размишљајући. Посебно ако је то

нико не види, те да се неће приметити да смо сипали већ четири пута!

Кад очи „једу”

Светла такође битно утичу на апетит. Најбоље је да једемо у просторији у којој су светла пригушена. У ресторанима брзе хране ми ћемо под јарким осветљењем тежити да брзо гутамо, готово без жвакања, што показују истраживања професора Бландела. Уколико се томе дода још и гласна музика, такође обележје ресторана брзе хране, жвакаћемо брзо. Мљацкаћемо и цоктати јер нас други не чују. Дакле, пригушена светла и тиха музика умереног темпа допринеће, бар мало, умеренијој исхрани.

НЕ

ПРЕЖДЕРАВАЈТЕ СЕ!

а најтежи део остаје на особи која треба да се придржава дијете.

Стога су у поље обрачуна с прекомерном храном крочили и психолози. Извесно је да се разлози због којих једемо више него што би требало не крију само у генима или у лошем метаболизму, већ су и у вези с нашим душевним стањем, односно психом. А кад се говори о узроцима одређеног понашања, тада се мисли на околину, на друштво и њихов утицај. Недавно је спроведено истраживање о исхрани трогодишњака. Психолози су дошли до закључка да трогодишњаци врло добро знају која се храна рекламира (на телевизији, у новинама, на билбордима) и радије се одлучују за њу (обично у паковању живих боја) него за ону „обичну”, из шерпе.

Дакле, психолози покушавају да пруже неколико ре-

● **Не једите сами, јер је боље да имате сведоке!**

● **Не укључујте телевизор!**

● **Нека светла у трпезарији буду пригушена!**

Наводно, тако ћете јести мање

штвених трикова” људи једе умереније. На тек завршеном Европском конгресу за исхрану у Паризу помнута студија прихваћена је с одобравањем.

Друштво моћно делује на наш начин исхране, закључак је професора Бландела и учесника скупа. Осим генетског наслеђа и метаболизма, извесно је да постоји снажна веза између околи-

ван оброка. Да бисмо умерено јели, требало би да једемо с другима. Међутим, за столом не ваља да буде више од шест или седам особа. Јер, ако је више од осам особа, појешћемо чак 76 одсто више хране! Звучи невероватно, али статистичка истраживања то потврђују. Кад смо у великом друштву, осећамо да нас заправо нико не контролише, да нас

Потврђено је да на апетит и количину хране погубан утицај има и телевизија. Истраживање је, наиме, показало да, осим што једу несвесни колику су количину хране узели, телевизијски зависници теже да њихови оброци буду масни, јер им такви пријају уз ТВ серије и фудбалске утакмице. Психолози саветују да се не бавимо украшавањем јела док смо на дијети зато што неку храну пробамо само због тога што су је очи прво „појеле”. То посебно важи за колаче, торте, као и неке салате украсене мајонезом, масним сиревима и слично.

И часопис „Food Today” доноси упутства како да се понашамо уколико не желимо да нас порази непријатељ наше витке линије: у самопослугу је најбоље ићи пре подне, после доручка, а не у вечерњим часовима кад је човек гладан и спреман да у колика стави управо оно што ће одмотати и појести чим буде платио рачун ■

М. Огњановић

Илустровао Добросав Боб Живковић

Упркос открићу точка трење није престало да мучи стручњаке. Чак једна четвртина потенцијалне енергије горива губи се у класичним моторима због трења између њихових покретних делова. Зато је и додирна површина зупчаника смањивана док није сведена на најмању могућу меру. Према неким истраживањима, у САД годишњи трошак изазван трењем (хабање, одржавање машина, губитак енергије...) превазилази износ од 794 милијарде долара!

Ипак, недавно је једна међународна група истраживача (из Француске, САД и Јапана) успела да оствари коефицијент трења који је толико низак да се први пут може говорити о „суперклизању“. Две металне површине кретале су се готово без трења једна преко друге

теорији јер је крајем 2006. године „Нисан“ направио први мотор (VQ35HR, на слици) који је почео да користи ово откриће. А аутомобилски мотори никако неће бити једини на добити, већ готово све машине.

Да би се изборили с трењем, стручњаци су годинама усавршавали поступке добијања што глаткијих додирних површина. На крају, када су успели да их углачају до ступња самих атома, наишли су на непремостиву тешкоћу. Атоми (и силе којима делују на околину) стварају такозвану „елементарну храпавост“ коју ни најбоље глачање не може да смањи. Тако се поступак смањења трења свео на тражење начина како да се оно умањи између прва два (почетна) атомска слоја површина у додиру. Истраживачи су поверовали да су

ЗБОГОМ, ТРЕЊЕ!

Инжењери одавно сањају да победе трење. Сада су, изгледа, на правом путу да тај вековни сан и остваре

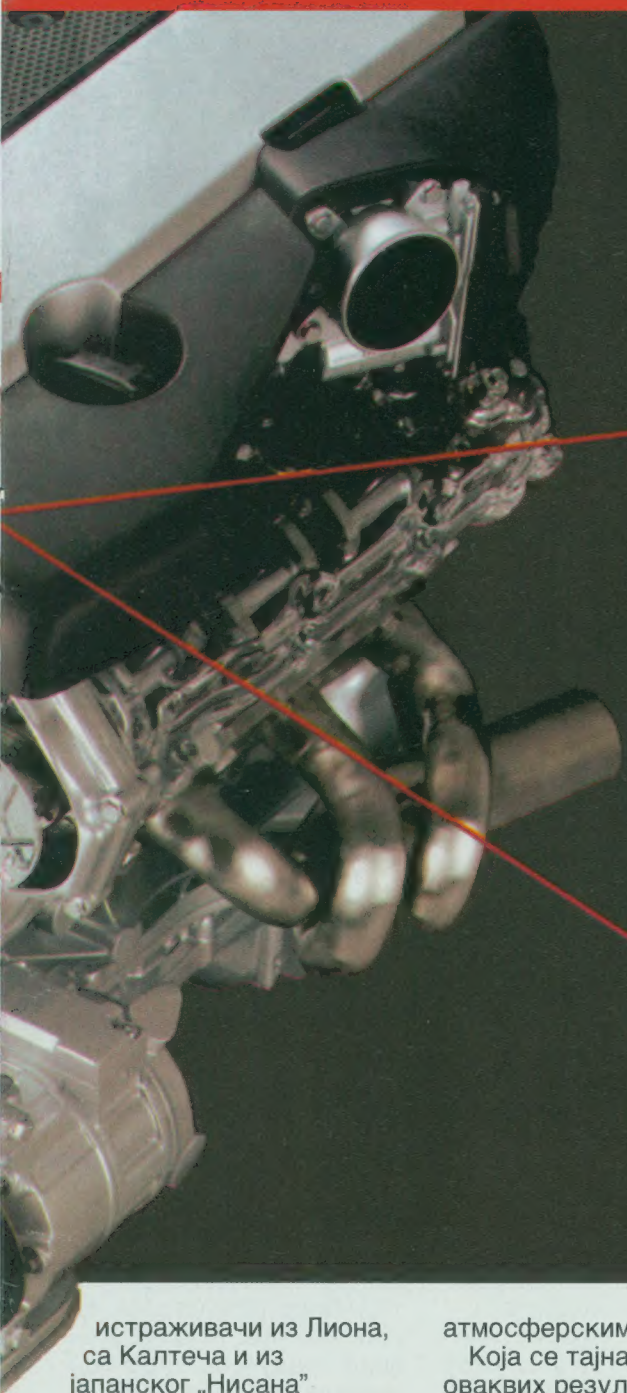
захваљујући танком слоју тетраедарског угљеника, скраћено ta-C, и глицеролу. Тетраедарски угљеник сличан је дијаманту, само нема кристалну грађу, а глицерол је алкохол налик уљу. Што је још боље, не ради се само о

коначно нашли „грал“ када је 1991. године Јапанац Мотохиша Хирано открио да две површине кристалне грађе клизају готово без трења – уколико се поставе под одређеним, „магичним“ углом. Тада почетни атомски слојеви не залазе један у други, па нема ни трења. Замисао „суперклизања“ је рођена, а овакве превлаке кристалне грађе обећавале су много: коефицијент трења који је

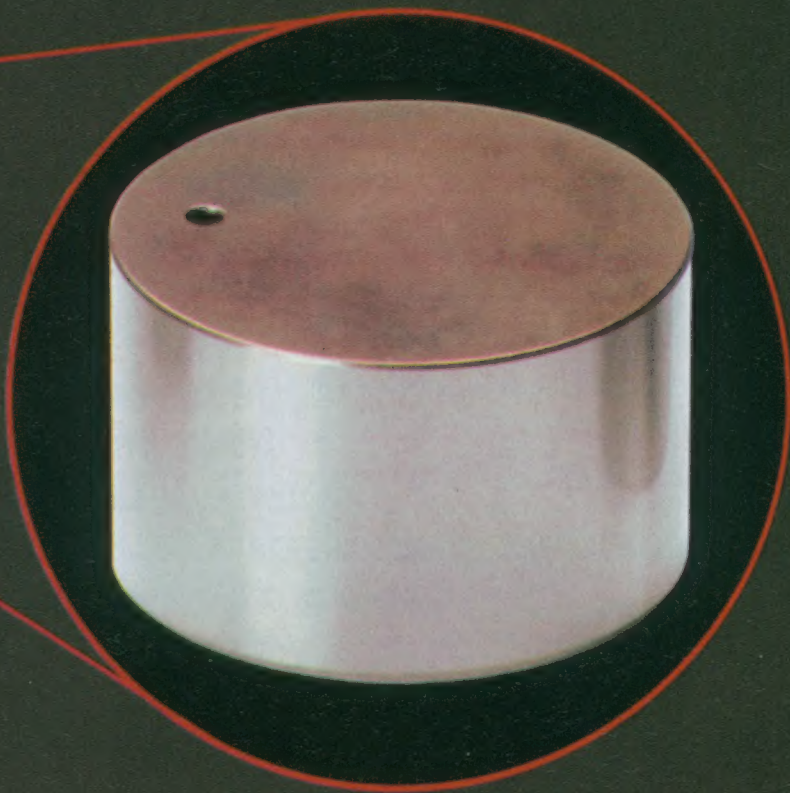
сто пута мањи од било ког познатог сувог материјала, а десет пута нижи ако се ради о материјалима који се подмазују.

Нажалост, Хиранова замисао могла је успешно да се изведе само с материјалима изузетне чистоте и у вакууму, па је остала далеко од применљивости (изузев за услове који владају у васиони). Збогом, суперклизање, трење је опет победило?!

Ипак, откриће споја ta-C / глицерол донело је жељени преокрет. Заправо, материјал ta-C откривен је захваљујући физичару Ивану Аксенову, почетком осамдесетих година 20. века у Совјетском Савезу. Велика тврдоћа овог материјала подарила му је површину која је изузетно глатка. Остало је још да се нађе погодна мазиво да би се достигла и суперклизавост. После многих огледа

Чаробним слојем који укида трење најпре су превучени подизачи вентила „Нисановог“ мотора (на слици). Покретани брегастом осовином, они управљају радом вентила (а тиме и усисавањем горива и продукцијом сагоревања). Очекује се да ће убудуће и други делови мотора бити обрађени на исти начин.

истраживачи из Лиона, са Калтеча и из јапанског „Нисана“ изабрали су глицерол, алкохол са три атома угљеника ($C_3H_8O_3$). Захваљујући овом алкохолу који праве биљке (биоразградив је и потпуно безбедан за људску употребу, па се користи у фармацији као редован састојак у сирупима, супозиторијама...), коефицијент трења та-С додатно је смањен. Заправо, пао је до те мере да је постигао чудесне вредности кристалних материјала када су на магичном углу. Али овај пут то се догодило под уобичајеним

атмосферским условима!

Која се тајна крије иза оваквих резултата? Они заправо почивају на једној досетки. Пошто се филм од та-С дебљине 1 микрометар нанесе на метал (испаривањем чистог угљеника у вакууму), он се поступком који се још држи у тајности пресвлади врло танким, 2 нанометра дебелим слојем графитног угљеника. Овај угљеник врло је реактиван и служи да се на њега вежу ОН групе глицерола. Али те ОН групе не приањају тако чврсто као што то чине атоми метала, већ клизе, „сурфују“ једне преко других. Осим тога, слој

глицерола чува та-С од штетног атмосферског утицаја, па зато овај материјал може несметано да се користи и на ваздуху.

Код пробног мотора који је направио „Нисан“ слој та-С нанесен је само на подизаче вентила. И то је било довољно да се потрошња горива смањи за 2 одсто. Кад се овај материјал нанесе и на друге делове мотора, нарочито оне који су познати по великом трењу, на пример клипове, добиће се знатно већа уштеда. Међутим, смањење потрошње горива није сва добит. Ако би се као мазиво користио монолеат глицерола

(дериват глицерола који не мрзне на 0 степени Целзијуса), могла би да се избаци из употребе савремена уља која у саставу обавезно имају додатке који загађују околицу (сумпор, фосфор...). Ни то није крај могуће употребе чаробног споја та-С / глицерол. Ту су још хидрауличне дизалице, микромашине, електронски склопови, сатови... листа је готово бесконачна и протеже се и ван граница механике. Ко зна, можда ћемо се за коју годину бријати бријачима који ће, захваљујући та-С, клизити по нашој кожи без икаквог отпора ■

Г. В.

ЧУВАЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

ПОШАСТ ЗВАНА КАРОШИ

*Гора је од тајфуна, цунамија и земљотреса заједно.
Можда и на квадрат.*

При томе је потуљена и подмукла.

*Не зна се када напада, не виде се јасно жртве и нико не може да сведочи да је она ту, на делу.
Само јој се осећа присуство, с језом у кичми*

Догодило се

Господин Канамеда радио је у фабрици хране 110 сати недељно (не месечно! – недеља: $7 \cdot 24 = 168$ сати) док га није покосио срчани удар. Имао је само 34 године.

Четрдесетдвогодишњи возач камиона, са стажом у том послу од 11 година, умро је од акутног инфаркта миокарда. Годишњи просек радних сати био је преко 5700 (година: $365 \cdot 24 = 8760$ сати). Инспекторат Канцеларије за стандарде рада одбио је да одобри обештећење породици јер је жртва у последњих 6–7 година радила приближно 6000 сати годишње. Уосталом, образлагали су, то је честа сатница у том послу.

После изгласавања Закона о једнаким погодностима у раду, на удару је све више жена.

Госпођица Јошида, двадесетдвогодишња медицинска сестра, доживела је срчани удар после дежурства од 34 сата. Дежурство толиког трајања обављала је пет пута ме-

сечно. За друштво чврсте и поштоване хијерархије рађа се питање: шта је њен шеф мислио? Млада Јошида светао је пример колективу, тако треба сви да раде, или, искористимо до краја енергију младости?

Госпођица Ивата, благајник контролор у великој банци, умрла је од напада астме у 23. години. Радила је по 50 сати прековремено сваког месеца, а да тај рад није био ни бележен.

Господин Јаги, који је радио за рекламну агенцију више од 70 сати недељно и свакодневно на путовање губио три и по сата, доживео је срчани удар у 43. години. У његовом дневнику нађена је забелешка: „Купљени смо новцем и заковани сатима. Робови су бар имали право да обедују са својим породицама.”

Господин Мијазаки радио је у највећој светској штампарији. И то више од 4300 сати годишње. Често и по целу ноћ. Умро је од

можданог удара у 58. години. Његовој жени признато је право на обештећење, али тек после четрнаест година вагања и натезања.

У једном производном предузећу службеника из контроле квалитета преместили су у службу рекламација.

Жалбе и притужбе странака толико су га психички измориле да је умро.

Кад је супруга једне од жртава поднела захтев за обештећење, одбијена је с образложењем да је сваком раднику част да умре за своје предузеће.

Посредно, па још горе

Забрињавајући је број жртава које, прегажене ваљком обавеза и одговорности, изврше самоубиство. Толики се товар свали на њих да им у тим тренуцима оно изгледа као једини излаз. Ако се кароши сматра последицом само физичког стреса, онда се

самоубиства сврставају у неку другу категорију. Међутим, како ваљано образложити то раздвајање?

Посебно су на удару радници у петој и шестој деценији живота. С малим могућностима за други посао, притиснути страхом да не изгубе постојећи, прихватају било шта што се од њих захтева. Код преуређења предузећа, власници желе да их се ослободе, па у недостатку доброг изговора за отказ прибегавају малтретирању.

Велики притисци настају кад предузећа желе да повећају продуктивност и кад се с мањим бројем људи захтева исти или чак већи радни резултат. Томе је дато и име – гурика бју – болест рационализације.

И од горег има горе. Кад наступи успорење економског развоја и падне потражња, управе од запослених захтевају повећање продаје. Улази се у бесмислен Сизифов круг који, уместо повећања продаје, даје повећање броја жртава.

Програмер у тридесетим одбио да оде на посао због другог радног времена и

**Кароши. Ка-ро-ши
КА – превише
РО – рад
ШИ – смрт**

мноштва нагомиланих проблема – добио чир на желуцу и покушао самоубиство.

Инжењер, млађи од тридесет година, задужен за разматрање удеса, извршио самоубиство на службеном путу. Посао му дужи време није дозвољавао да се види с породицом, а принудно је живео у хотелу предузећа.

Инжењер, млађи од тридесет година, свакодневно је био на послу и после 11 ноћу. Радио и многе суботе и недеље. Оставио опроштајно писмо.

Педесетогодишњак, премештен из производње у продају, није био погодан за овај посао. Постао је неуротичан. Управа му је одбила молбу за одсуство. Убио се по повратку из дирекције предузећа.

Педесетогодишњак, средњи руководилац, прикљештен између захтева предузећа и личних трагедија својих потчињених које је морао дапусти. Није могао да буде судија другима. Убио се.

Четрдесетогодишњак, средњи менаџер. Осим посла у канцеларији, стално позиван на кућу. Није имао

ни тrena да се опусти. Убио се због непрекидног притиска.

У фармацеутској компанији главни менаџер у контроли квалитета изненада се разболео. Заменили су га колегом без искуства на том послу. Код овога је то изазвало толики ментални притисак да је дигао руку на себе.

Лични став

Четрдесет шест одсто шефова одељења и 66 одсто шефова сектора сматра да ће страдати од карошија. Своје мишљење не смеју да претворе у

конкретне кораке у пракси. Кад је уплашена жена једног службеника молила шефа да њеном мужу дозволи одлазак код лекара, он се није сложио. Зар ми исцрпљујемо запослене до болести?

Још више од запослених уплашени су њихови најближи. Виде колико се напора свакодневно улаже у савлађавање тешкоћа на послу, да предаха нема и да за поустале неће бити милости.

Историја

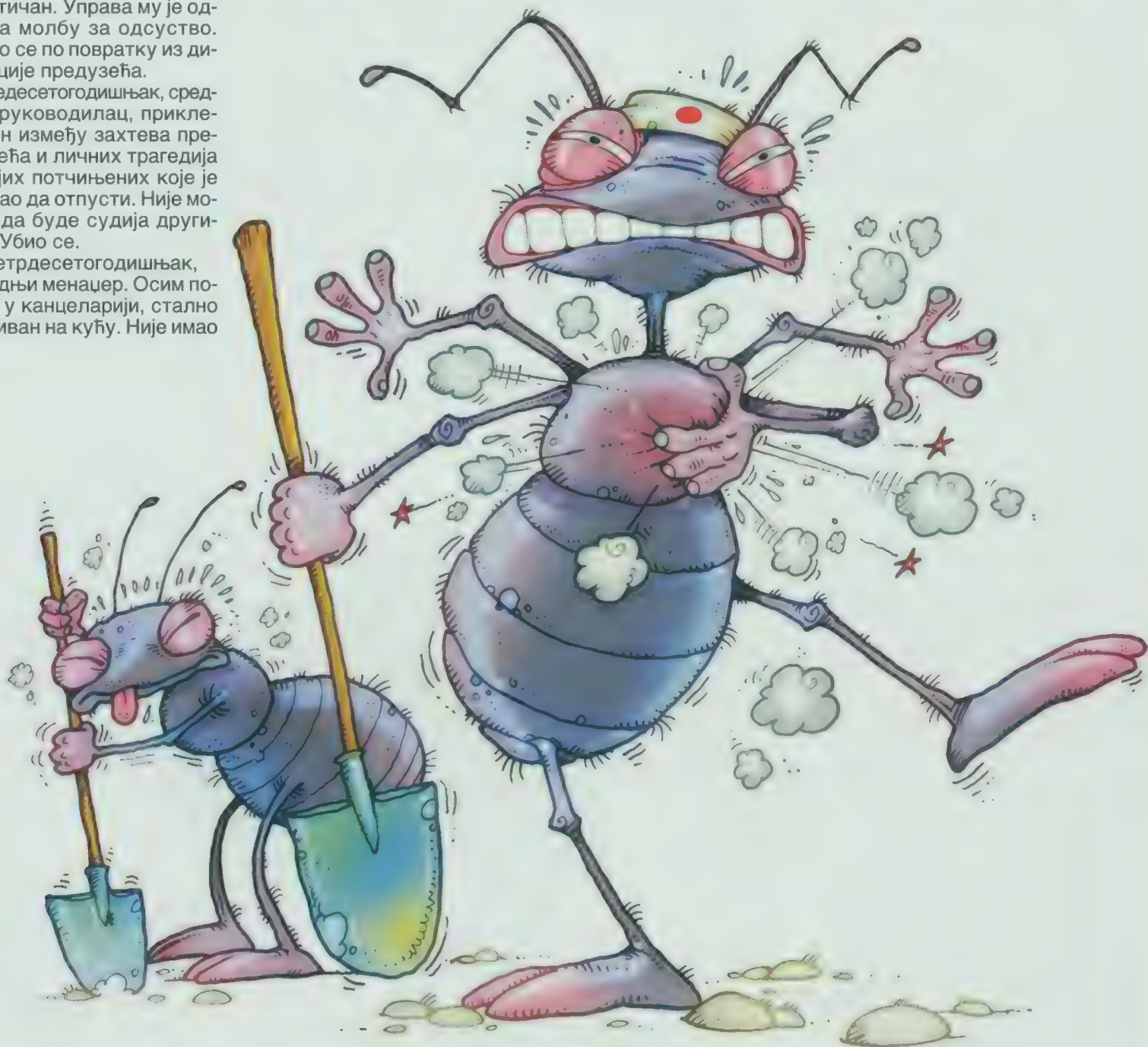
Први забележени случај догодио се давне 1969. године. Двадесетдеветого-

дишњи ожењени мушкарац запослен у највећој јапанској новинској кући умро је од исцрпљености и можданог удара на радном месту отпремника издања.

Сам појам „кароши“ појавио се 1982. као наслов књиге три лекара, а Национални одбрамбени савет за жртве карошија образован је 1988. године.

Ако становништво Јапана чини мање од пет одсто становништва азијских земаља у којима се много ради, лако је замислили обим и разорност ове појаве.

Наше телевизије приказивале су документарне филмове

 у којима се говорило о тајландским радницима који троше амфетаминске препарате (амфетамин – дрога, убица мозга) да би могли дуже и више да раде.

Године 1990. штампана је књига „Кароши – када компанијски ратник гине“. Није грешка и није „...компанијски радник...“ већ „...компанијски ратник...“. У наслову цела историја. Дубоко и неопростиво увређен начином на који се победник Другог светског рата понео према губитнику, Јапан је кренуо у један други рат – индустријски. Много је битака у том рату добио, па неки верују да ће у коначном исходу добити и рат.

А бројке?

Да ли су сви изнети примери тек усамљени случајеви који на укупан број запослених не значе правило? Или је то само врх ledenог брега?

Аутори студије износе податак да се сваке године поднесе близу 1000 захтева за обештећење због карошија. А процењују да је број смртних случајева због кардиоваскуларних болести везаних за посао већи од 10.000. На то треба додати и број самоубиштава. Национална полицијска агенција наводи годишњу бројку од преко 33.000. Аналитичари процењују да је број самоубиштава због проблема на послу „не мањи од више хиљада, и не већи од десет хиљада“.

Досолити...

Колико год рад дуго трајао, сваки тренутак мора да буде у служби повећања новостворене вредности. Све друго је шкарт. Време за чај сведено је на најмању меру, а за цигарету се дозвољава само два пута по пет минута на дан. И покрет којим се брише зној с лица сматра се губљењем времена, па треба порадити на томе да се он изостави.

Фуорошки зангју – посао за понети. Ма колико се

остало на послу, увек се нађе и нешто за „домаћи“. Тек да се запослени не досађује код куће. Кад се одбије дуго време за превоз, остаје за неку мађионичарску аритметику да запослени израчуна и неки тренутак за себе.

Поглед споља

Ван Јапана мисли се да јапански радник добро зарађује јер му је омогућен прековремени рад. Погрешно! Прековремени рад се врло често и не пријављује. А плаћа се мање од редовног рада – свега четвртину или трећину. Рачуница каже да када надокнада за прековремени рад достигне 62,5 одсто редовне наднице, тренутак је да се запосли још један радник.

Службеник Фуџи банке изнео је податак да мушкарци у банци раде у просеку око 3000 сати годишње. Од тога не мање од 700 сати непријављеног и неплаћеног радног времена.

Број предвиђених дана плаћеног одмора чак је спао с 8,8 на 7,9 дана годишње. И од тога запослени искористе свега 50,5 одсто.

Запослени у сваком тренутку мора да се одазове захтеву за додатни рад. Чак и кад је на годишњем одмору. Одбије ли, следи отказ. Такву праксу подржавају и судови.

Правила

Препознат и уредно записиван и обрађиван, кароши је добио и своја правила. Право на обештећење сродници ће стећи ако је жртва пре смрти радила дуже од 24 сата. Ако је више дана пре тога радила и по 20 сати, бројка од 24 мора бити испуњена иначе се случај не признаје. Исто право стиче се и код седам узастопних дана с радом дужим од 16 сати дневно. Ако је у тих седам дана био и дан одмора, право се гу-

би, па макар је жртва остале дане радила и по 20 сати. Број признатих захтева за обештећење веома је скроман и креће се испод пет одсто.

„Рено“

Аутомобилски гигант „Рено“ поставио је новог директора Карлоса Гона. Убрзо после „Добро дошао!“ запослени су се „ујели за језик“. Директор Гон одмах је дао задатак: од 2006. до 2009. произвести двадесет шест нових модела! Радни задаци пљуште као киша. Да се пробни, па ако запослени покаже способност, следећи задатак је обимнији, а рок краћи. Непрекидне су и измене захтева у задацима. Запослени су огорчени. За пола године три стручњака из развоја извршила су самоубиство. Силви де Б, удовица једног од њих, каже: „Радио је до касно увече. Спавао је само два сата. Они су га уништили.“ „Реноу“ се круни углед. Покренут је опсежан лекарски и правнички поступак. „Еуроџуз“ саопштава вест о драстичном паду продаје.

Пример Јапана узет је из једноставног разлога што је тамо појава кароши најуредније описана и праћена. Примери из неких других земаља дали би још тамнију слику.

Негде се за описану појаву може наћи и реч КАШОРИ. Не сматрајмо то грешком, већ само језичком разноврсношћу ■

Милош Вујовић

Илустровао
Добросав
Боб
Живковић

ПОДПИСНИК
ЗАБАВНИК

14. 9. 2007.

→ Планета Море

Планета Земља би пре требало да се зове планета Море. Наиме, више од две трећине њене површине прекрива слана вода – мора и океани, који заједно чине велико пространство – Светски океан. Под утицајем морских струја вода се улива из једног океана у други.

Површина океана износи 363 милиона km² док је површина копна 149 милиона km²

Светски океан чине три океана

- Тихи океан (Пацифик) 180 милиона km² (50%)
- Атлантски океан 106 милиона km² (29%)
- Индијски океан 75 милиона km² (21%)

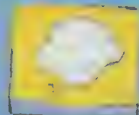

Поглед на Земљу са Јужног пола

Зашто је море слано?

Била једном једна кап воде која је спавала у мору

Под утицајем Сунца она се загрејала и претворила у пару.

Лака као перо, одлепшала је заједно с ветром

После дугог пута охладила се и поново претворила у кап воде.

Цурећи низ глц, гладила је плавање браздаца долине и...

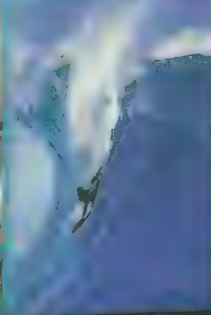

оре. све оно

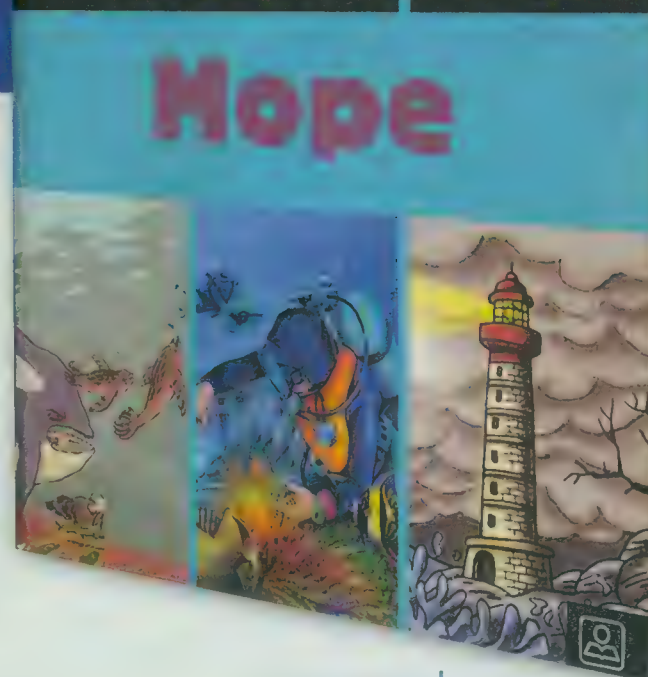
50 година са вама

Календескоп

9-12 година

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ
БЕОГРАД

БЕОГРАД

Обилићев венац 5, тел/факс: 2638 405
Косовска 45, тел/факс: 3224 708
Kralja Milana 19, тел. 3235-409
Вукасовићева 50, тел/факс: 3594 835

НИШ Трг краља Александра 3
Тел. 018 511 428

НОВИ САД Сремска 7
Продаја: 021 616 310
Књижара: 021 624 433

КОСОВСКА МИТРОВИЦА
Владе Ђетковића 1
Тел. 028 421 609

www.zavod.co.yu

Илустровала Светлана Кнежевић

НЕСПРЕМНИ АДВОКАТ

Судија Џон Плоуг из америчке државе Охајо наредио је да се ухапси адвокат Брајан Џонс због тога што се није припремио за суђење и на тај начин увредио суд. Иако је Џонс на располагању имао само један дан да се припреми, судија није уважио његово извињење. Тако је адвокат провео пет сати иза решетака. Уз помоћ колеге адвоката успео је да изађе на слободу, али само условну ■

„ПОМОЋ” ПРОРОЧИЦЕ

Лаковерна **Маријам Асиз**, бивша супруга султана од Брунеја, дала је три милиона евра једној врачари коју је упознала у коцкарници непосредно по разводу од султана, 2003. године. Бивша султанија испричала је пророчици многе догађаје из свог и султановог љубавног живота, па је ова почела да је уцењује. Преварена и очајна, Маријам је напослетку одлучила да је пријави суду ■

ШТО ВОЛИМ ДЕЦУ!

Мохамед Мурад Абдул Рахман из Арапских Емирата има шездесет година и седамдесет осморо деце. То су му омогућиле његове добре и послушне супруге. Њих је до сада било петнаест. Као један од људи с највећим бројем потомака, недавно је дао изјаву за тамошње дневне новине:

– Намеравам да до 2015. године имам стотину деце. После 2015. нећу више да се женим. Мислим да ће ми бити потребне три супруге да ми роде још двадесет двоје деце.

Нажалост, Мохамед је понекад принуђен и да се разведе будући да му закон дозвољава да има „само” четири жене. Да не би живели стално једно другом на глави, отац породице саградио је за своје супруге и потомке петнаест кућа ■

СТАРИ КРИМИНАЛАЦ

Један **деведесеттругодишњак** ухапшен је недавно у Северној Каролини (САД) због тога што је продавао дрогу. Старац, који се иначе једва креће, већ је био познат полицији. Иако је током живота био поштен грађанин, после осамдесет пете одао се криминалу.

У осамдесет седмој први пут је ухапшен и једно време провео је у затвору. Полиција је мислила да ће га старост спречити да настави лошим путем. Преварили су се. Старац криминалац сада је поново у затвору ■

БОГАТАШИЦА У ФАВЕЛИ

Госпођа **Неуца Марија дос Сантос** на лоту је освојила раскошно намештен стан у Рио де Жанеиру. Међутим, после два месеца проведена у новом стану, вратила се тамо где је и пре живела – у фавелу, сиротињску колибицу од грађевинских отпадака. Изјавила је да су и она и њена деца били несрећни у новом стану, јер је живот у згради тужан – људи су усамљени пошто нико никога не познаје. У сиротињским фавелама, сматра госпођа Дос Сантос, све је другачије: људи немају струју ни воду, али су весели и друже се ■

УГАСИТЕ МИ УСАМЉЕНОСТ!

Од маја до краја јула ове године један **средовечни Јапанац**, становник Токија, 388 пута позвао је телефоном ватрогасце. Обавештавао их је да се полио бензином и запалио. Сваки пут ватрогасци су се одазвали на његов позив. Уочи хапшења, признао је новинарима да заправо пати од усамљености.

– Живим сам и због тога ме често обузима туга. Волим ватрогасце и полицајце јер су увек спремни да помогну. Желео сам, у ствари, да их дозовем да се мало брину о мени и да тако не мислим на усамљеност ■

Александар Дима,
тамнопути заводник

Инсомнија (од истоимене латинске речи – insomnia) медицински је израз који означава несаницу. Многи људи пате од ње, чини се, данас више него некад кад се спорије живело. Ипак, историја књижевности памти једног чувеног француског писца коме је сан ретко долазио. Реч је о Александру Дими Оцу (1802–1870), поред осталих дела, писцу романа „Три мускетара“ и „Гроф Монте Кристо“.

Четрдесетих година деветнаестог века Парижани који би се у глуво доба ноћи задесили негде поред Тријумфалне капије могли су понекад да виде човека у огртачу који тачно испод лука славне капије једе јабуку. Био је то Александар Дима, убеђен да никакво друго средство за умирење, никакав лек, не може да буде делотворан као јабука коју ће да поједе баш испод Тријумфалне капије. За човека готово челичног здравља, овакав начин успављивања, мада крајње необичан, био је у једну руку природан. Чим би појео једну или више јабука, удаљавао се журним кораком не би ли кући стигао на време, пре него што „лек“ почне да делује да одспава бар неколико сати.

Љубавне пустиловине

Додуше, није му сметало што лоше спава. Александру Дими било је тридесет година кад се заразио колером. На изненађење свих, преживео је. Уопште, изгледао је увек лепо и чинило се да је млађи него што је заправо био. На питање једне обожаватељке (која је гаји-

ла једнаку страст према Димином делу, као и према њему самом) како му полази за руком да изгледа тако лепо а стари, он је шеретски одговорио:

„Мадам, то је оно чему посвећујем све своје време!“

Жене су обожавале Александра Диму јер је већ на први поглед било јасно да у њему има нечега другачијег него код осталих мушараца. Истини за вољу, и било је. Рођен је 24. јула 1802. године. Био је син Ма-

рије Лујзе и генерала Томаса Александра Диме, кога су с правом називали црним ђаволом јер је био веома крупне грађе, висок и црн, односно – мелез. Рођен је као ванбрачни син маркиза Александра Антоана Дави

НОЋОБДИЈА

Насловна страна књиге „Дима у карикатури“ из 1902. године.

од Пелетерија и Марије, његове тамнопуте робиње, док је као генерал служио у Санто Домингу (Хаити). Александар је имао и старију сестру Александрину, угледну и врло познату певачицу.

врло храброг човека. Због пустиловног начина живота, више пута излазио је на двобоје. Први пут кад му је било двадесет три године. Занимљиво је да су му том приликом спале панталоне, па су се сви смејали... У

поинтера по имену Причард и две маце. У кући је држао у три мајмуна којима је дао имена по најпознатијим париским књижевним критичарима. Јасно је било шта је о њима мислио. Држао је и велики број птица, најоми-

компанији правних заступника, потом је постао секретар и правни заступник војводе од Орлеана у Паризу. Једно време био је и нека врста кустоса Музеја у Напуљу као Гарибалдијев повереник.

КОЈИ ЈЕ ВОЛЕО ЈАБУКЕ

Александра Диму често су оптуживали да је плагијатор, али се чинило да га то нимало не дотиче. Кад је свог несумњиво књижевно обдареног сина Александра упитао да ли је прочитао његов најновији роман, младић је узвратио: „Нисам. А ти?“

Али, вратимо се пищевим љубавним пустиловинама. Дими је било тридесет осам година кад се оженио позоришном глумицом Идом Ферије чије је право име било Маргарита Феран. Био је то више него буран брак који је некако успео да се одржи четири године. Док је био ожењен, Дима је заправо био заљубљен у кројачицу Марију Катарину која му је родила сина Александра, дечака који ће једнога дана постати славан писац, баш као и отац. Александра Диму Млађег отац је признао као сина тек много касније.

Љубавне пустиловине неодољивог писца с Лолом Монте (1821–1861), екзотичном плесачицом и куртизаном ирског порекла, биле су предмет оговарања у књижевним круговима. У зрелим годинама Дима се попут дечачића заљубио у Американку Аду Менкен, циркуског акробату. Чини се да су глумице ипак биле његова „слаба тачка“: глумица Мелани Сера родила му је – ван брака – кћерку Марију Александрину, а Емили Кордије кћерку Микаелу. У то време њему је било педесет седам, а њој деветнаест година!

Савременици су упамтили Александра Диму као увек добро расположеног и

другом двобоју је изгубио и, према договору, требало је да се убије. Иако је био одличан стрелац, рука му је задрхтала па је промашио и опет се све завршило уз смех.

Кад су му једном тражили добровољни прилог од двадесет пет франака како би сахранили неког несрећног чиновника који је умро у затвору, Дима је спремно пружио новчаницу од 50 франака и рекао:

„Молим, сахраните двојицу чиновника!“

Очаран циркуским акробатама, кад је упознао једног чија је специјалност било ходање по жици, Дима га је замолио да га научи тајнама овог тешког заната. Акробата га је позвао да заједно на жици пређу преко Нијагариних водопада мислећи да ће тако направити добру шалу. Међутим, на изненађење свих, Дима је пристао. Кад је требало да то спроведу у дело, писац је изразио још једну жељу: „Не бих желео да сам прелазим преко водопада. Пристајем да ходам по жици, али само ако будем вас носио у наручју!“ Наравно, сулуди подухват је отказан.

Иначе, као поклоник животиња, Александар Дима био је власник више кућних љубимаца: имао је шкотског

љенија од свих била је женка орла, из милоште названа – Јогурта.

Писац и помагачи

Прву књигу („Nouvelles Contemporaines“) Дима је објавио самостално, као младић, не желећи да има било какве везе са издавачима. После успеха раних драма и књига, он се обогатио. Занимљив је начин на који је Дима писао: радио је понекад са чак деведесет сарадника помагача! Свако је имао неко задужење, а његов задатак био је да причу склопи у целину. Често су га оптуживали да је плагијатор, али се чинило да то уопште не утиче на њега. Кад је свог несумњиво књижевно обдареног сина Александра упитао да ли је прочитао његов најновији роман, младић је узвратио: „Нисам. А ти?“

Ватикан је попреко гледао на Димине љубавне новеле, те их је све забранио. Јасно је да је овај плодотворни писац радио брзо и с лакоћом. Баш као и кад је реч о веровању да ће му јабуке које је појео испод Тријумфалне капије донети сан и спокој, гајио је извесно сујеверје кад је реч о хартији за писање. Романи и приповетке писао је на плавој, поезију на жутој, а документарну прозу на ружичастој хартији. Александар Дима писао је и путописе, приче за децу, велики кулинарски речник (био је познат као сладокусац), као и двадесет две књиге сећања.

Живот овог писца заиста је изгледао као својеврсна пустиловина. Његов отац је умро кад му је било само четири године. Врло рано заповестио се као секретар у

Ирска плесачица
Лола Монте,
Димина љубавница

Димина најпознатија дела су „Гроф Монте Кристо“ (1844/45), „Три мускетара“ (1844), „Краљица Марго“ (1845), „Црна лала“ (1850), „Човек с гвозденом маском“... Његова драмска дела углавном су била приказивана у Историјском позоришту (Theatre Historique) чији је био власник. Истини за вољу, у тој улози није се прославио. Публика га је више волела као прозног него као драмског писца. Био је један од зачетника фељтонског историјског романа. Дела је објављивао у часописима „Мускетар“ и „Монте Кристо“ које је сам покренуо и био главни уредник!

Александар Дима имао је 68 година када је умро, 5. децембра 1870. године, у кући свог сина Александра Диме Млађег, писца „Даме с камелијама“ ■

М. О.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Оскар Леонард Карл Писторијус рођен је 22. новембра 1986. године у области Гаутенг у Преторији, у Јужној Африци. Уместо да буду срећни што су добили сина, његови родитељи горко су плакали. Мајка Шејла Бекер и отац

Хенке Писторијус, иначе спортисти, обавештени су да беба има „извесне тешке урођене мане“...

Са зебњом у срцу чекали су извештај лекара. А он је био много страшнији него што су мислили. Звучао је као ужасна пресуда. Наиме, Оскар у ногама није имао цеванице, зглобове и по два прста на свакој нози! Када је напунио једанаест месеци, свима је било јасно да нема времена за одлагање: између колена и зглоба ампутиране су му обе ноге.

Убрзо се испоставило да је дечак, чији је живот почео тако тешко и мукотрпно, обдарен посебном истрајношћу и вољом. На пример, још као ученик највише је волео да игра рагби, побеђујући предрасуде тренера и својих вршњака. Деца као деца, често су била сурова

према Оскару и исмевала га. Па ипак, с протезама уместо ногу, био је најбољи играч школског тима. Родитељи и браћа су га подржавали и дивили му се. И не само они, већ и мајке и очеви друге хендикепиране деце. Озов (то је надимак који су му дали родитељи) борбени став према животу и другима је уливао наду да се и с маном може живети онако како нико не би могао ни да замисли.

Гледај само напред!

„Особе са урођеном телесном маном не траже сажаљење“, каже отац данас двадесетједногодишњег светски познатог атлетичара Оскара Писторијуса. „Оне само желе да на њих гледају као да су најнормалнији. Кад се наш Оскар родио, нисмо

Оскарове протезе – „гепарди“

„ГЕШАРДИМА“

могли да верујемо шта се догодило. Тражили смо мишљење девет различитих лекара специјалиста. Сви су казали да ноге испод колена морају бити одсечене јер ће у противном заувек остати у колицима. Имао је само једанаест месеци и ми смо за време операције живели у хотелу. Убрзо, он је почео да пузи по поду. Показао је колико је снажан, весео и живав. Тада смо одлучили да његов хендикеп не скривамо ни од кога, већ да му помогнемо да живи са својим телом."

У једанаестој години Оз је био један од најбољих играча тениса и ватерпола у средњим школама Преторије. Привлачило га је и рвање. Ма како то изгледало невероватно, био је свестан да ће спорт чинити окосницу његовог живота. На несрећу, баш на

метара је победио и постигао нови светски рекорд: 21,97 секунди. На Параолимпијском светском првенству 2005. године освојио је златне медаље и на 100 и на 200 метара, потукавши у овој другој дисциплини сопствени рекорд. На Параолимпијском светском првенству у атлетици 2006. године, Оз је освојио злато у свим спринтерским тркама – на 100, 200 и 400 метара.

Сан о Пекингу

Онда је млади атлетичар из Јужне Африке одлучио да покуша нешто што нико пре њега није учинио: да трчи раме уз раме са спортистима који су рођени потпуно здрави. Једноставније речено: с онима који имају обе здраве ноге, а не протезе

нека врста теста који је стручњацима Међународне атлетске федерације требало да покаже да ли Оскар Писторијус може да учествује на Олимпијади у Пекингу 2008. године.

То је, иначе, и његова највећа жеља: да учествује на највећој светској смотри спортиста и такмичи се с онима који су рођени здрави. Такође, убеђен је да ће победити на Олимпијади у Лондону 2012. године.

Управо кад се јавила могућност да би младић с протезама уместо ногу могао да трчи поред најбољих спринтера света, почеле су жестоке расправе у спортским круговима. Неко је написао, или рекао, да је младићу без ногу – „Блејд Ранеру“ како га називају – заправо знатно лакше да трчи брже јер му то омогућавају протезе.

Онда мирно ставља посебне протезе за трчање које прави једна фирма са Исланда. Оскар их зове „гепарди“ јер с њима трчи врло брзо. Коштају око тридесет хиљада евра и изгледају попут ногу каквог огромног паука. С протезама, Оз је висок метар и осамдесет шест центиметара и тежак осамдесет килограма.

Иначе, осим спорта, Оскар Писторијус највише воли музику. Његова омиљена група је „Red Hot Chili Peppers“. Волео би да

Оз на тркачкој стази

ДО ЗВЕЗДА

Оскар Писторијус, двадесетједногодишњи атлетичар из Јужне Африке, од детињства је знао да ће спорт чинити окосницу његовог живота упркос чињеници што је као беба остао без обе ноге

утакмици рагбија, повредио је ногу тачно на месту где се спаја с протезом. Дуго му је требало да се опорави.

„Никада не гледај иза себе, него испред!“, гласи једно од животних начела Оскара Писторијуса. Због тога је и одлучио да се више не осврће на рагби и ушао је у свет атлетике.

„Човек није неспособан због тога што има неку ману. Способан је за оно за шта је обдарен“, рекао је човек кога данас називају „најбржим тркачем без ногу“.

Прво велико такмичење Оза Писторијуса биле су Параолимпијске игре у Атини 2004. године. Заузео је треће место у трци на 100 метара у којој су учествовали спортисти којима је недостајала „само“ једна нога. Оз је био једини тркач који је трчао с обе ноге-протезе. У трци на 200

Оз као беба на спортском стадиону

као он. На Златном гала атлетском митингу у Риму 13. јула ове године на циљ је стигао други, одмах иза Стефана Брачоле. Два дана касније такмичио се у Шефилду. На циљ је стигао седми, али је дисквалификован, јер је трчао ван своје стазе. После је објаснио да му је велике потешкоће стварала киша која је непрестано падала, па су му „ноге“ проклизавале... Ове трке заправо су биле

Млади атлетичар и његов отац Хенке Писторијус

Уследила је бујица најразличитијих примедби и супротстављених мишљења. Док су једни били убеђени да нема ни говора о предности, да је реч о несрећнику који сваког тренутка може да падне или се оклизне, коме смета и најблажи поветарац, други су тврдили да протезе на изванредан начин „трче“ уместо његових мишића. Нема млечне киселине која би му засметала... Да је његов корак дужи бар за двадесетак центиметара од корака „обичног“ човека...

На питање како је трчати без ногу, односно с протезама, Оскар обично даје исти одговор: „Какав ли је осећај кад неко има ноге?“

једнога дана, кад буде олимпијски победник, изађе на вечеру са Ентонијем Кидисом, певачем познатог бенда. Додуше, Оз није истовиран као Ентони. Само на десном рамену има име своје мајке Шејле, датум њеног рођења и смрти. Оскарова пожртвована мајка умрла је од алергије кад му је било петнаест година. Није доживела да види како је једно од њене троје деце, једино с тешком телесном маном, постало светски признати спортиста. Можда и олимпијски првак.

„Осећам се повлашћеном што сам мајка детета с тешком телесном маном, јер је сваки напредак, сваки успех много већи него да је са Оскаром било све у најбољем реду“, написала је Шејла Писторијус у писму намењеном да се прочита њеном сину кад буде пунолетан. „Губитник није онај који стигне последњи у трци, већ онај ко трку само посматра и не покушава да у њој учествује. Ако будеш пажљиво гледао око себе, видећеш да увек има много оних којима је знатно теже него теби“ ■

М. О.

ЗАШТО? КАКО!

ЗАШТО СЕ РАСКОШНЕ ГРОБНИЦЕ НАЗИВАЈУ МАУЗОЛЕЈИ?

Маузолеј
у Халикарнасу

Маузолеј
породице
Рачић
у Цавтату

Маузолеј
Ивана
Мештровића
у Отавицама

Маузолеј
на Ловћену

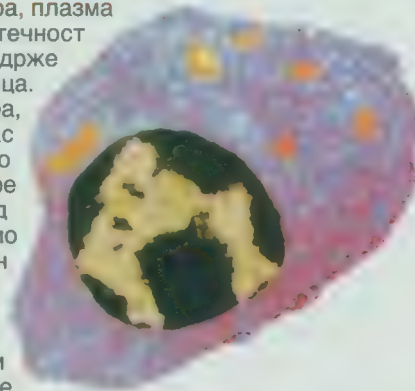

Маузолеј
на острву
Видо
код Крфа

Реч маузолеј, грчки Mausoleion, латински Mausoleum, древни је и општеприхваћени назив за велику и лепо украшену спомен-гробницу владара или неке знамените личности. Назив потиче од имена каријског краља Маузола (377–353. пре н. е), тачније мермерне гробнице у Халикарнасу, у Малој Азији, коју му је после смрти подигла супруга, краљица Артемизија. Грађевина подигнута на четвороугаоној основи обима 129 метара, висока 44 метра, са стубовима и прекривена пирамидама, украшена многобројним раскошним рељефима и статуама краља и краљице спадала је у ред Седам светских чуда ■

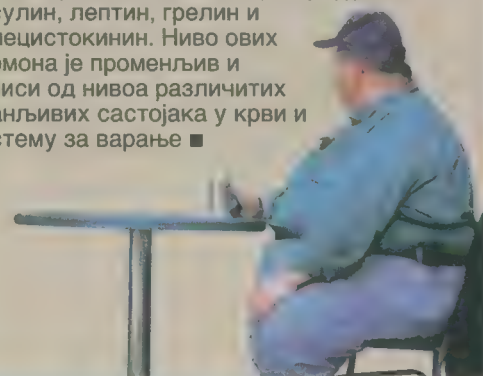
ШТА ЈЕ ПЛАЗМА?

За медиканара, плазма је жућкаста течност у којој се држе крвна зрнца. За физичара, плазма је гас загрејан до температуре где је сваки од атома изгубио најмање један од својих електрона. То је и најчешћи облик материје у васиони ■

ЗАШТО ОСЕЋАМО ГЛАД?

Плућно-желудачни нерв шаље податке о пуном желуцу хипоталамусу у мозгу. На глад утичу и хормони, укључујући и инсулин, лептин, грелин и холецистокинин. Ниво ових хормона је променљив и зависи од нивоа различитих хранљивих састојака у крви и систему за варање ■

ИМАЈУ ЛИ ОСЕ НЕПРИЈАТЕЉЕ?

Осе, латинског имена Vespidae, инсекти су из фамилије опнокрилаца. Иако се деле на бројне породице, све су препознатљивог изгледа – црно-жуто обојеног тела и пресавијених предњих крила. Хране се инсектима, воћем и слатким соковима. Већина живи у заједницама и гради осинаке на земљи, у шупљем стаблу, на дрвету или у мирном делу куће. Ма како брзе и наоружане опасном отровном жаоком, осе имају бројне непријатеље. Права су посланица за готово све птице, мишеве, шишмише, јежеве, јазавце, али и за своје диновске сроднике стршљенове. Лове их у лету или се поред разних врста буба увлаче у њихова саћа пуна гусеница и ларви. Ни човеку нису драге. За разлику од пчела, Apidae, које узгаја због меда, осе истребљује ■

ДА ЛИ ЈЕ ЦРНО ГРОЖЂЕ ПОДЈЕДНАКО КОРИСНО КАО И ЦРНО ВИНО?

У црном вину има корисних флавоноида који спречавају зачепљења крвних судова и самим тим смањују опасност од срчаних обољења. Они су присутни у грожђу и пре ферментације, па је и грожђе веома корисно. Међутим, вино је приближно 50 одсто засићенији извор флавоноида од грожђаног сока. Сем тога, и алкохол повољно утиче на спречавање зачепљења крвних судова. У разумним количинама алкохол из вина незнатно је кориснији по здравље од шећера из грожђаног сока ■

МОЖЕ ЛИ ВАТРА ДА СЕ ЗАМРЗНЕ?

Ватра је хемијска реакција између нечег горљивог и атмосферског кисеоника и производи топлоту и светлост. Није супстанца сама по себи, па се не може ни замрзнути ■

ЗАШТО БОЈА ИЗБЛЕДИ НА СУНЦУ?

Обојени предмети, као одећа или слике, делују нам тако јер боје или пигменти у њима упијају неке светлосне дужине Сунчеве светлости и одбијају друге. Кад се ови предмети изложе јаком светлу, упијена енергија може хемијски да измени њихове молекуле, тако да више не упијају светлост на исти начин. Ово може да се деси директно или кроз реакцију с кисеоником из атмосфере коју покреће светлосна енергија.

Црвени пигменти и боја нарочито су подложни овоме јер одбијају црвене, а упијају плаве и зелене светлосне дужине, а то су светлосне дужине највише енергије и најчешће управо оне прекидају или мењају хемијске везе. Зато слике у боји и знакови који дуго стоје на сунцу изгледају понекад као да имају плаво-зелени премаз ■

Banini

**NOVI TRIK!
NOVI TRIK!**

**Zasto su novi TRIK stapici
sa kikirikijem tako neodoljivi?**

Da li je trik u tome sto su savrseno slani i hrskavi
ili je u pitanju zanosni krem od kikirikija?

Odgovor potraži u najbližoj prodavnici.

I požuri!

Novi Trik stapici cekaju na tebe

**TRIK JE
U TRIKU!**

115772

граду, а остао је убележен и као први станар куће у броју 10. „Цена коштања куће у Дугој улици број 10 је 10.000 форинти“, остало је забележено на тадашњим рачунима. За оно време градња је била солидна, пуних зидова од опеке везаних кречним малтером, „произведених сигурно у неким познатим цигланама на Старој Карабурми или на левој обали Саве“.

Немци на Дорћолу

Само годину дана пре него што је Флајшман почео да зида кућу, аустријски цар Карло VI одлучио је да се у не-

Најстарија кућа у Београду ни по чему се не издваја из окружења, па многи Београђани који испред чекају трамвај „двојку“ и не примећују стару даму.

ТАЈНА

Они који би пошли у шетњу по Београду у потрази за најстаријом очуваном кућом, сигурно је не би нашли „из прве“. Чак ни уз малу помоћ – податак да се налази у Улици цара Душана. Најстарија зграда у главном граду (наравно, ван зидина београдске тврђаве) нимало не личи (бар споља) на оронулу кућу из турског или аустријског времена. Нема никаквих детаља на фасади који би је одали. Штавише, сваког дана испред ње стоји на стотине људи чекајући „двојку“ и не примећују је. Изгледа као и многа друга здања у нашем граду – бела, неугледна, с обичним прозорима који завесама покушавају да се заштите од уличне буке...

Како се ова кућа заштитила од времена и о(п)стала у Београду 283 године? Дакле, 1724, у Дугој улици (данас Улици цара Душана) саграђено је, према аустријском Регулационом плану београдске вароши, седам истоветних кућа (од броја 8 до 18). Детаљан план за реконструкцију целокупне београдске вароши рађен је почетком друге деценије 18. века, а Дворски ратни савет усвојио га је у Бечу априла 1725. године. У прилогу „rapportsa“ који је 1717. године послат у Беч, стоји да су новосаграђене куће „веома погодне за становање“. Наиме, у историји београдске архитектуре ове куће остале су занимљиве по томе што су све биле у низу, такорећи поравнате, за разлику од других где су се кућни прагови налазили на различитој удаљености од улице. У такозваном турском типу градње, линије кућа биле су неправилне, а доградња испред уличних фасада није била реткост. Са седам нових кућа у Дугој улици отпочела је савремена градња на „правилној траси“.

Једина сачувана кућа из треће деценије 18. века „станује“ у Улици цара Душана и једина је од седам некадашњих зграда у низу у којој се и данас живи. Живот у њој захтева одрицање од комфора, али дарује мноштво занимљивих прича. Ево неких од њих...

У „Попису града дунавског Београда“ забележено је да је зграду број 10 у Дугој улици подигао Елијас Флајшман, занатлија ременар, трговац кожом и кожним производима, члан градског већа. Угледни грађанин и несумњиво богат човек, поседовао је и друге зграде у Бео-

мачком Београду (Дорћол) смеју настављати само Немци. Тада су се на Дорћол, уз посебне повластице, доселиле 333 немачке породице, углавном из Вормса и Мајнца. Србима је било наређено да напусте тај део града, па су се они одселили на савску обалу.

Не зна се тачно каква је била судбина новоподигнутих зграда у Дугој улици после поновног успостављања турске власти 1740. године. Оно што архиви са сигурношћу потврђују јесте да куће том приликом нису порушене, као што се десило с неким другим аустријским објектима које су Турци затекли. Већ 1780. године, у Штокељајевом плану, низ од седам кућа представљен је као полусрушене и неупотребљиве зграде. Данас се зна да су све повремено обнављане пре прве половине 19. века.

Драгоцени подаци из 1863. године сачувани у Цариградском архиву сведоче да су две од седам зграда означене као српски поседи (данашњи број 10 и 12), а да су остале биле у турском власништву. Око 1800. године, кућа у Улици цара Душана број 10 била је једна од рет-

Захваљујући чврстој градњи, кућа је остала очувана до данашњих дана.

ких зграда у српском поседу на подручју старог Дорћола.

Време улепшавања за најстарију београдску кућу дошло је крајем 19. века, када је обнављана цела Улица цара Душана. На фотографијама из тог доба, кућа у броју 10 приказана је у добром стању, с обновљеном и измењеном фасадом и, највероватније, промењеним кровом. Суседна зграда у броју 12 имала је само приземље, а спрат је већ био порушен. Али, на свим зградама у низу сачувани су детаљи захваљујући којима данас може да се реконструише њихов изглед.

У кући број 10 данас живе три породице које кажу да су се одрекле комфора и луксуза у замену за живот у кући са историјом.

БРОЈА 10

Првих деценија 20. века власти су одлучиле да поруше остатке зграде број 12, а 1930. године и зграде с бројевима 14 и 16 избрисане су са списка. Тако је остала једино зграда с бројем 10. После Првог светског рата обрисани су детаљи с фасаде и добила је данашњи изглед. Разлог због кога стручњаци данас цене ову зграду је што „доноси представу о каснијем развоју београдске трговачке грађанске куће када ће, после једног века, српско грађанство напуштати оријенталне обичаје и начине градње и из чаршијских ћепенака прећи у западњачке зиданице нанизане по фронтони улица”.

Страхови гђе Бастл

Др Марко Поповић и Жељко Шкаламера у „Елаборату за проглашење културног добра” пишу да је ово „једина сачувана кућа у градском ткиву преко које се могу призвати одличја градске ситуације из времена њеног настанка. Била је то једна од првих барокних кућа подигнутих на новој регулацији у главној београдској чаршији. Стицајем околности, али и због својих грађевинских квалитета, надживела је потоње промене и заједно с другим кућама у низу из истог времена предодредила је и каснију грађевинску линију једне од главних београдских улица”.

Данашњи становници ове куће жале што нема новца за њено целокупно обнављање и тврде да живети у њој захтева одрицање од комфора и луксуза,

а да се као награда добија живот у кући која носи посебну титулу.

Међутим, постоји још један разлог због кога вреди завирити у ову кућу (или бар у текст о њој). Никад до краја откривена тајна подземних тунела испод ове куће и данас мами радозналце и стручњаке. А како је цела легенда почела, приповеда др Видоје Голубовић у књизи „Београд испод Београда”:

„Катарина Бастл живела је у Улици цара Душана, у броју 10. Њу је једног пролећног јутра 1941. године пробудила шкрипа аутомобилских кочница, када се под прозором зауставила луксузна, црна немачка лимузина, а из ње изашло

пет високих официра Вермахта и СС. На импровизованом дрвеном столу испод прозора отворили су велику војну мапу, бурно гестикулирајући рукама и гласно је коментаришући. Толико је могла да види. Док су један другом показивали нешто уцртано на хартији, махали су ка улазним вратима подрума који се налазио испод куће. Недуго затим забранили су улазак у тај простор и тако је потрајало неколико месеци, у време трајања тих, ратних година. Госпођа Бастл свакодневно је могла да чује ударце чекића и клопарање различитих алатки из подрума, али није могла да зна што то немачки стручњаци доле истражују. Наравно, није смела да пита, не само док су они ту радили, већ ни дуго после рата, када је све што је личило на војну тајну могло истовремено да буде и смртно опасно.”

Када је шездесетих година века за нама госпођа Катарина изашла у јавност с овим сведочењем, многе спелеолошке екипе покушале су да открију шта се то крије испод поклопаца у броју 10 и још важније – шта је то Немце занимало. Међутим, тунели су данас преграђени и испресецани темељима новијих грађевина тако да нико са сигурношћу не може да каже докле воде. Неки сматрају да су подземни пролази повезани с калемегданским ходницима, други тврде да воде до Дунава... На дну подрума су вода и муљ тако да је ова легенда за сада добро сакривена ■

Милица Петровић
Снимио Анђелко Васиљевић

Део тајне: поклопац испод кога се крију тунели за које многи нагађају да су повезани с калемегданским тунелима, чак и да воде до Дунава.

(Захваљујемо Заводу за заштиту споменика културе града Београда на помоћи приликом прикупљања материјала)

ШКОЛСКА ТОРБА

1

Школска торба прво је појефтинила за 20 одсто, а затим за још 20 одсто од нове цене. Колико је у процентима појефтинила торба у односу на почетну цену? ■

ПУТНИК

4

Прелазећи растојање од 30 километара, путник се кретао најпре пешице, а затим аутобусом. Аутобусом је прешао 5 пута дужи пут него пешице.
– Колико је километара прешао пешице, а колико аутобусом?
– Колико дуго је путовао ако је пешице прелазео 4 km/h, а аутобусом 50 km/h? ■

БРИСАЊЕ ЦИФРЕ

2

Збир два броја је 147.
Ако једном од та два броја избришемо цифру јединица, добијамо други број.
Који су то бројеви? ■

НАСТАВИТЕ НИЗ!

5

Који од часовника – А, В, С – наставља започети низ? ■

2:11

3:12

5:21

4:51

6:33

?

7:42

A

5:54

B

9:15

C

ОДГОВАРАЈУЋЕ СЛОВО

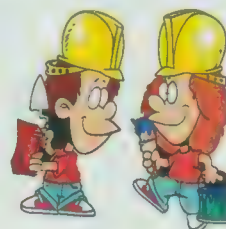
3

Уочите законитост и уместо знака питања ставите одговарајуће слово ■

ПОЈАЧАЊЕ

6

Један посао 30 радника завршило би за 28 дана. Међутим, после 10 дана запослили су још 6 радника. За колико дана је завршен сав посао? ■

ИЧКЕ загонетке

ДВА ПРИЈАТЕЉА

7

Два пријатеља направила су рачун у ресторану од 2400 динара. Први каже другом: „Ако ми даш $\frac{2}{3}$ твојих пара, сам ћу платити рачун.” Други одговара: „Ако ти мени даш $\frac{3}{4}$ твојих пара, ја ћу платити цео рачун.” Одредите колико новца има сваки од пријатеља ■

ПРАВЕДНА ПОДЕЛА

9

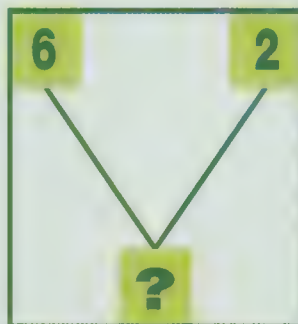
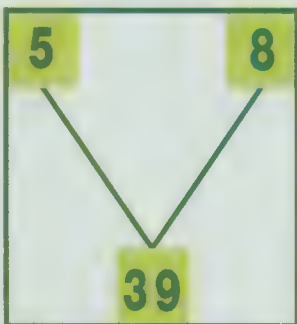
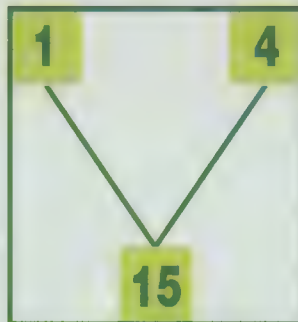
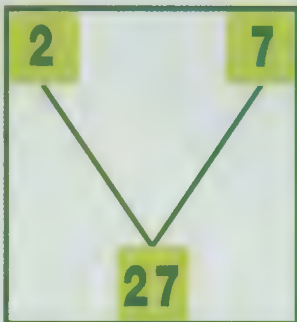
На земљишту правоугаоног облика налази се приземна зграда квадратног облика с четири једнака стана, саграђена као што је приказано на слици. Како треба поделити ову кућу и земљиште четворици наследника, па да сваки од њих добије по један стан у који може да уђе са свог дела земљишта, и да делови земљишта који им припадају (рачунајући у сваки од њих и земљу која се налази под добијеним станом) буду истог облика и исте површине? ■

УОЧИТЕ ЗАКОНИТОСТ!

8

Уочите законитост и замените упитник одговарајућим бројем ■

ОДГОНЕТНИТЕ ЗАПИС!

10

Дешифрирајте ребус (сваком слову одговара одговарајућа цифра) ■

$$3 \cdot \text{МОЈ СИН} = 4 \cdot \text{СИН МОЈ}$$

ПЛАНТАЖЕ ЈАБУКА

11

У подножју А и на врху В висоравни налазе се плантаже јабука. Места А и В спојена су путем дужине 24 km који се равномерно спушта од В ка А. У насељима дуж пута АВ снабдевају се јабукама са плантажа А и В. На самим плантажама јабуке се продају по истој цени, али се превоз плаћа за 1 km узбрдо 5 пара по килограму, а за 1 km низбрдо 3 паре по килограму. У ком месту ће бити иста цена јабука са обе плантаже? ■

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

СЕВИЉА

ЧАРОЛИЈА У КУЋИ СЕЋАЊА

Фламенко
у Севиљи,
колевки
фламенка:
песма,
шон титаре
и покретни
међусобни
освајања
које нема
разрешање

Да би неко научио да добро свира гитару, потребан је читав живот. И то не само у смислу трајања, већ пре свега – потпуне посвећености. А да би неко научио да гитари подари живот, односно да је направи, такође је потребан цео живот. Ретко су у једној особи обједињена оваква два мајстора: гитариста и градитељ инструмената. А да би мајстор направио добру гитару, класичну или фламенко (не фабричку, од такозваног ламираног дрвета), потребно је да уз посебно умеће део дрвета преобрази у извор чистог звука, а тај звук потом – у саму лепоту. Познато је да се најбоље аку-

стичне гитаре праве од чем-преса, бразилског ружиног дрвета (које, на несрећу, полако нестаје), канадског и хондурашког кедрa и себовине. У радионицама појединих градитеља дрво се суши чак и више од двадесет година...

Међутим, прича о фламенку може да буде испричана и на други начин. Ако кренемо из „родног места“ фламенка, Севиље, престонице Андалузије, града основаног још у 9. веку пре наше ере...

Догађај који се не заборавља

Госпођа Јасмина Ковачевић из Земуна одувек је воле-ла тон класичне гитаре. Ипак, одавно је схватила да није ме-

ђу онима који би јој посвети-ли живот. Упркос дугогодишњој љубави према музици за гитару, није постала ни гитариста, нити градитељ гитара, већ – архитекта. Али, када је овог пролећа први пут дошла у Андалузију, колевку фламенка, схватила је да о гитари много тога још не зна: да је фламенко нешто сасвим другачије од онога што је мислила да јесте. У ствари, разумела је значење речи „duende“ коју често употребљавају мајстори фламенка: то је својеврсна „осећајна веза“ између музичара, плесача и публике која их прати док свирају, певају и играју. Фламенко који је Јасмина доживела у Севиљи био је нешто што јој се учинило много бурнијим од других уметничких доживљаја. А кад се догодио, било је

извесно да то вече никада неће заборавити.

Иначе, Јасмина је знала да је порекло фламенка у извесном смислу непознато, јер у њему има и маварских, недвосмислено хебрејских, циганских, али и чисто шпанских елемената. Свакако спада међу најособеније фолклорне појаве. Постоје бар два стила фламенка: cante jondo или cante grande (велика песма), као и cante chico – мала песма. Неки сматрају да реч фламенко потиче од арапске речи fallahmengi, што означава сељак без земље. Настао у Андалузији, фламенко је најпре био само песма, потом песма коју је пратила гитара, а онда песма уз пратњу гитаре уз коју се, поврх тога, и играло. Постоји више од четрдесет раз-

личитих врста фламенка, а сваки има свој ритам. Слободно се може рећи да је у Шпанији у 19. веку фламенко постао начин поимања живота. Тада је био на врхунцу.

Место догађаја је, дакле, Севиља, родни град сликара Дијега Веласкеса, уметничко седиште истоимене покрајине, град са око седам стотина хиљада становника. Где ли се може чути и видети прави фламенко који неће бити само краткотрајна и безначајна забава за туристе? Распитујући се, Јасмина је успела некако да дође до једне адресе, до посебног места. То је „Casa de la memoria“, или „Кућа сећања“, стари јеврејски дворач из 15. века. Неки делови дограђени су у 18. веку, али је стил градње управо као и корени фламенка – маварско-хебрејски. „Кућа сећања“ сада је изложбени павиљон. Увече, у атријуму, односно патију (ратио на шпанском значи двор-

ште), одржавају се концерти фламенка. Са три стране дворишта налази се трем с маварским прозорима, на зидовима је такође арапска керамика. Низ четврти зид спушта се пузавица, а испред њега је мали подијум од дрвета. Околу се ди осамдесетак људи, нестрпљиво ишчекујући шта ће се догодити.

Наступа четворо уметника фламенка: гитариста, певач и пар играча – младић и девојка. Осим на позорници, нема електричног осветљења, већ светлост бацају мали маварски метални фењери. Испред фламенкиста стоји велика посуда с латицама цвећа. Јасно је – све треба да буде романтично, али и некако тајанствено, у исти мах напетост; ваздух је готово наелектрисан иако се добро зна да нема електричних инструмената.

„Замрзнути“ покрет

Најпре свира гитариста, затим играчи плескањем мењају ритам музике. Тон гитаре је звонак, понекад оштар, а сви-

рачко умеће гитаристе – очигледно. Мушкарац почиње да игра први, а потом девојка. Сви су обучени у црно и њихова коса је науљена. Потпетице на ципелама свакако имају ексер, тако да одзвањају двориштем. Оно што највише изненади посматрача, то је такозвани замрзнути покрет играча. Плесачица и плесач играју, а онда се одједном – када се то најмање очекује – у делићу секунде зауставе и чини се као да је читав планета стала, остајући на неколико часака непокретна и нема.

Шминка играчице фламенка је наглашена и јака. Она носи мрежасте чарапе, дугу црну сукњу коју често задиже, стегнути црни шал са ресама. И играч, као и гитариста и певач, потпуно су мокри, иако напољу није тако топло. Док играју, публика их прати без даха.

Док певач готово нариче, израз лица плесача и свирача је озбиљан, безмало болан. Младић и девојка, чинећи жустре покрете, непрестано се обилазећи и тапкајући потпетицама, готово да се не гледају.

Како настаје фламенко титшара: традиционални титшара у једној радионици у Гранади. Почетна цена ручно израђене фламенко титшаре износи око пет хиљада евра.

Без сумње, игра дочарава освајање, али освајање које се не разрешава: нико нема предност, нико није мање важан, нико није неосвојив, али истовремено нико не може бити сасвим освојен. Госпођа из Земуна на пропутавању по Андалузији разумела је да је фламенко игра која се у одређеном тренутку завршава, али која заправо нема крај. Зато је и сама после једночасовног концерта бурно плескала, примећујући да се у њеном плескању назире сасвим одређени ритам. Има ли ичег благотворнијег од путовања и упознавања култура које смо мислили да тако добро знамо? ■

Мирјана Оћановић

— двадесет седам

Едиција

Овако се живело

говори о свакодневном животу људи од праисторије до данас на подручју средишњег Балкана, на којем се током времена уобличавала модерна Србија.

Текстови врских стручњака, раскошне илустрације, благо музејских збирки и архива, као и резултати археолошких истраживања, откривају узбудљиву прошлост, пуну нових, непознатих детаља.

Књиге из ове едиције биће интересантне ученицима јер могу бити допунска литература за изучавање историје.

СРЕДЊОВЕКОВНО СЕЛО

Написала Весна Бикић

Илустровао Владимир Крстић Лаци

Сазнајте како се живело на селу у средњем веку!
И још нешто:

- зашто је живот на селу био тежак
- како је изгледало просечно домаћинство
- како је обрађивана земља
- о намирницама, јелима и лековитим травама
- о играма и забавама, страховима и празноверјима
- шта значе неке старе српске речи.

Креативни центар, Градиштанска 8, Београд
011/ 38 20 464, 38 20 483, 24 40 659
e-mail: info@kreativnicentar.co.yu
www.kreativnicentar.co.yu

Креативни центар 2007

114585

Свети У БРОЈКАМА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЖИВОТА

1.000.000.000

семенки прикупљено је у Миленијумској банци семенја у лондонској Краљевској ботаничкој башти. Познатија по имену Нојева барка за биљке, она је складиште за приближно 18.000 врста биљака, а до 2010. године у плану је набавка још 30.000, што није ни десети део укупног броја биљака на свету ■

658.100.000 тона

гасова који доприносе ефекту стаклене баште произведено је у Великој Британији 2006. године. У то спада и 560.600.000 тона угљен-диоксида. Бројке показују пораст од 1,25 одсто у односу на претходну годину ■

385.000.000

година старост је фосилног дрвета за које се верује да је најстарије икад откривено дрво. Остаци су пронађени пре скоро једног века у Њујорку ■

1.800.000 врста

животиња и биљака биће забележено у Интернет архиви пројекта „Енциклопедија живота“. На страници посвећеној свакој врсти наћи ће се фотографије, видеоснимци, звучни снимци и географске карте ■

1.000.000 нових

стабала биће засађено у Њујорку до 2017. године. У граду тренутно има 5,2 милиона стабала и 24 одсто прекривено је крошњама. Званичници кажу да ће нова стабла смањити загађеност ваздуха и допринети нижој температури тла ■

50.000 људи умре

у Индији сваке године од уједа змије. Тамо има више од 50 врста отровница ■

71 годину има Катсусуке

Јанагисава, најстарија особа која се попела на Маунт Еверест. Јапански планинар, иначе наставник у пензији, пожељео је да се попне на врх висок 8850 метара након што се прошле године попео на оближњи Маунт Чо Оу висок 8200 метара ■

47 литара вина

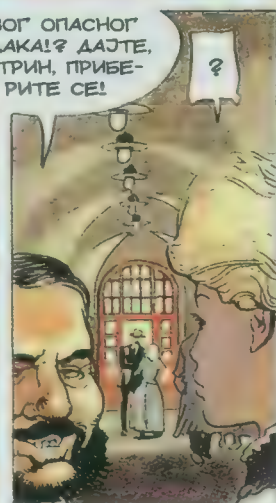
попије годишње просечно сваки Француз ■

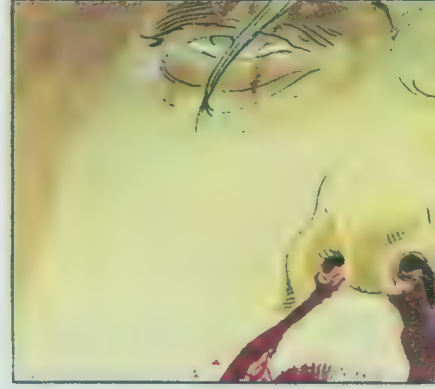
20 одсто светске

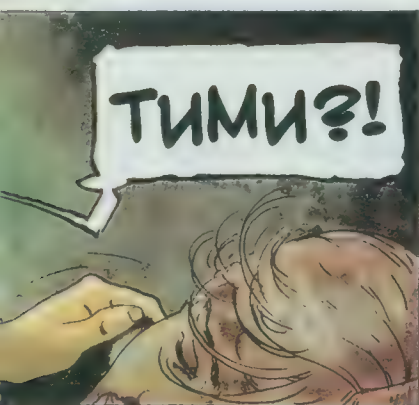
популације живи у Кини ■

Пад Вавилона

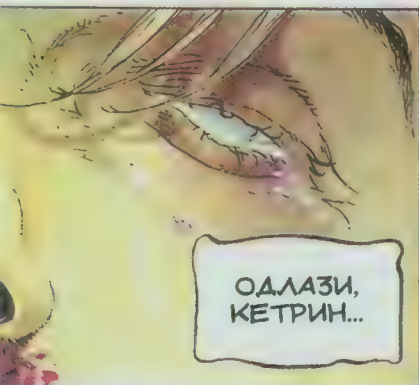
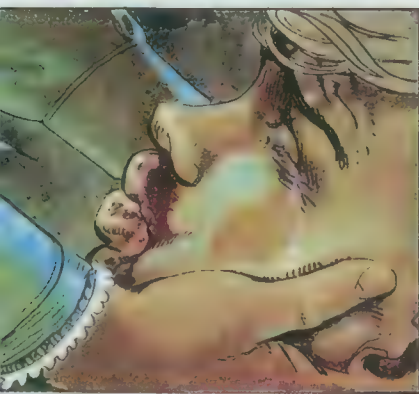
(III део)

ТИМИ?!

ОДЛАЗИ,
КЕТРИН...

ОВО... ТЕ... СЕ НЕ...
ТИЧЕ... ТО ЈЕ...
ИЗМЕЂУ... ЊЕГА...
И МЕНЕ...

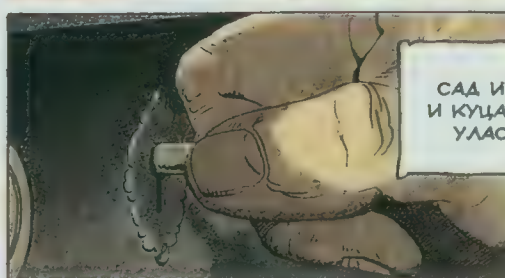
МОЖЕ ДА МИ УРАДИ...
ШТА ХОЋЕ... ВИДЕО
САМ ГА, ЗНАШ...
ВИДЕО САМ ГА ТАМО...

ЈЕСТЕ ЛИ ВИ
ПОЛУДЕЛИ?!

ЈЕСИ ЛИ У
ЕВРОПИ
ЗАБОРАВИЛА
ОСНОВНА ПРАВИЛА
ПРИСТОЈНОГ
ПОНАШАЊА,
КЕТРИН?

САД ИЗАЂИ
И КУЦАЈ ПРЕ
УЛАСКА!

БАМ!

ОДАКЛЕ ВАМ
ПРАВО ДА МИ
ПРИДИКУЈЕТЕ!
УПРАВО САМ
ВИДЕЛА ТИМИЈА
И...

ДОСТА!!!
ЗА ПОЧЕТАК БЕШ
ПРОМЕНИТИ ТОН, ККЕРИ!
ОНО ШТО САМ УРАДИО
ЈЕДНОМ, МОГУ ДА
УРАДИМ И ДРУГОМ...

ПОГЛЕДАЈ
ШТА САМ
НАШАО КОД
ТВОГ БРАТА!

ЗНАШ ЛИ ШТА
ЈЕ УНУТРА?

О...
ОПИЈУМ?

**БАШ
ТАКО!
ОПИЈУМ!**

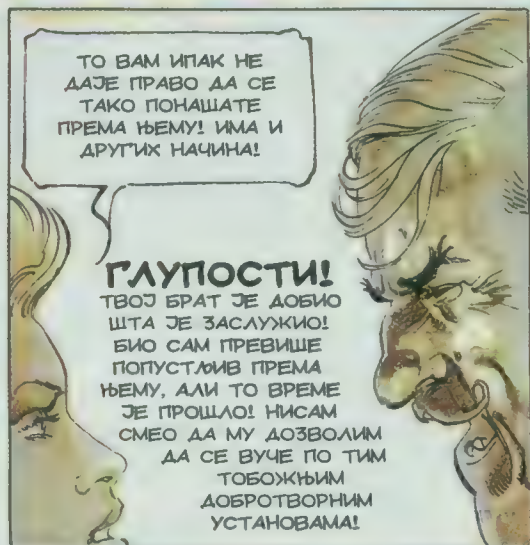

ЧЕТИРИ ГОДИНЕ
ПОКУШАВАМ, РАЗУМЕШ ЛИ
МЕ!? ЧЕТИРИ ГОДИНЕ
ЧИНИМ СВЕ ДА ЗАБРАНИМ
УВОЗ ОВОГ ОТРОВА У
НАШУ ЗЕМЉУ!

ЧАК САМ НАВЕО
БИЛА ХЕРСТА
ДА УПОЗОРИ
ЈАВНОСТ НА
„ЖУТУ
ОПАСНОСТ“ И
ЊЕНЕ ОТРОВЕ!

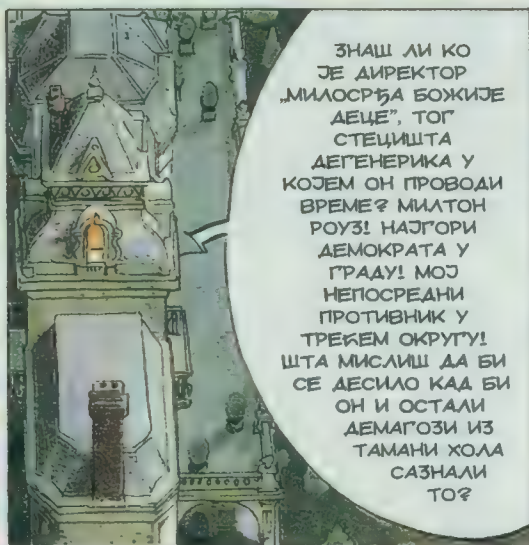
И СВЕ ТО
ДА БИХ САД
ПРИХВАТИО
ДА СЕ МОЈ
СИН ВАБА
У ИСТОМ
БЛАТУ С ТИМ
ОЛОШЕМ!?

ТО ВАМ ИПАК НЕ
ДАЈЕ ПРАВО ДА СЕ
ТАКО ПОНАШАТЕ
ПРЕМА ЊЕМУ! ИМА И
ДРУГИХ НАЧИНА!

ГЛУПОСТИ!

ТВОЈ БРАТ ЈЕ ДОБИО
ШТА ЈЕ ЗАСЛУЖИО!
БИО САМ ПРЕВИШЕ
ПОПУСТЛИВ ПРЕМА
ЊЕМУ, АЛИ ТО ВРЕМЕ
ЈЕ ПРОШЛО! НИСАМ
СМЕО ДА МУ ДОЗВОЛИМ
ДА СЕ ВУЧЕ ПО ТИМ
ТОБОЖЊИМ
ДОБРОТВОРНИМ
УСТАНОВАМА!

ЗНАШ ЛИ КО
ЈЕ ДИРЕКТОР
„МИЛОСРЂА БОЖИЈЕ
ДЕЦЕ“, ТОГ
СТЕЦИШТА
ДЕГЕНЕРИКА У
КОЈЕМ ОН ПРОВОДИ
ВРЕМЕ? МИЛТОН
РОУЗ! НАЈГОРИ
ДЕМОКРАТА У
ГРАДУ! МОЈ
НЕПОСРЕДНИ
ПРОТИВНИК У
ТРЕКЕМ ОКРУГУ!
ШТА МИСЛИШ ДА БИ
СЕ ДЕСИЛО КАД БИ
ОН И ОСТАЛИ
ДЕМАГОЗИ ИЗ
ТАМАНИ ХОЛА
САЗНАЛИ
ТО?

РУГАО БИ
МИ СЕ
ЧИТАВ
СЕНАТ!

ЗНАЧИ, О ТОМЕ
СЕ У СТВАРИ
РАДИ... О ВАШЕМ
УГЛЕДУ!

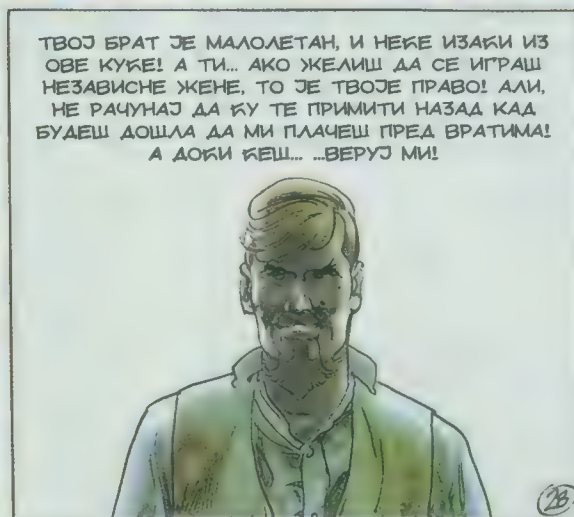
ХВАЛА!

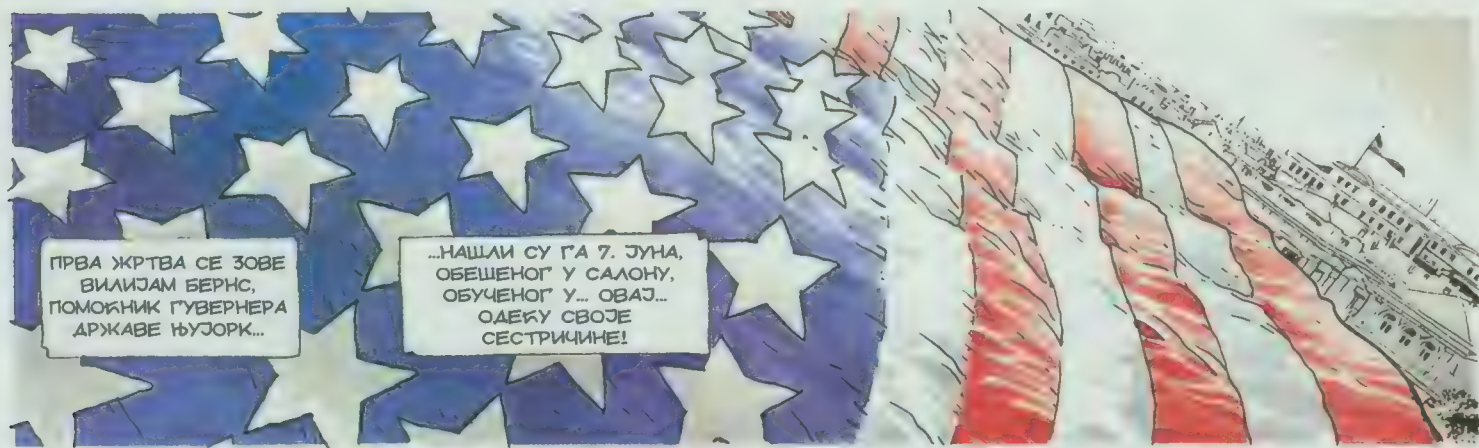
УПРАВО
СТЕ МИ
ОЛАКШАЛИ
ПОСАО...
НИСАМ ЗНАЛА
КАКО ТО ДА
ВАМ КАЖЕМ,
АЛИ САДА...
НАПУШТАМ
ВАС
ЗАУВЕК!

И ВОДИМ
ТИМИЈА СА
СОБОМ!

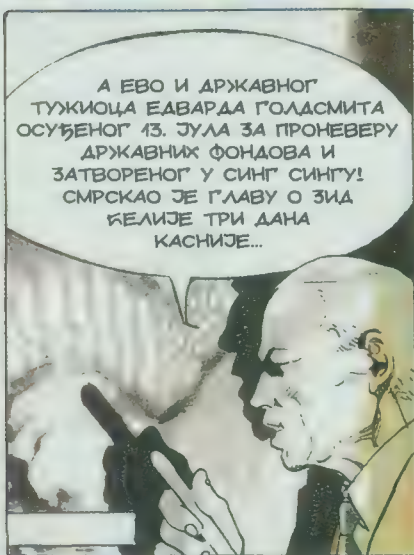

ТВОЈ БРАТ ЈЕ МАЛОЛЕТАН, И НЕКЕ ИЗАКИ ИЗ
ОВЕ КУКЕ! А ТИ... АКО ЖЕЛИШ ДА СЕ ИГРАШ
НЕЗАВИСНЕ ЖЕНЕ, ТО ЈЕ ТВОЈЕ ПРАВО! АЛИ,
НЕ РАЧУНАЈ ДА ЋУ ТЕ ПРИМИТИ НАЗАД КАД
БУДЕШ ДОШЛА ДА МИ ПЛАЧЕШ ПРЕД ВРАТИМА!
А ДОКИ БЕШ... ..ВЕРУЈ МИ!

ПРВА ЖРТВА СЕ ЗОВЕ
ВИЛИЈАМ БЕРНС,
ПОМОКНИК ГУВЕРНЕРА
ДРЖАВЕ ЊУЈОРК...

...НАШЛИ СУ ГА 7. ЈУНА,
ОБЕШЕНОГ У САЛОНУ,
ОБУЧЕНОГ У... ОВАЈ...
ОДЕКУ СВОЈЕ
СЕСТРИЦИНЕ!

А ЕВО И ДРЖАВНОГ
ТУЖИОЦА ЕДВАРДА ГОЛДСМИТА
ОСУЂЕНОГ 13. ЈУЛА ЗА ПРОНЕВЕРУ
ДРЖАВНИХ ФОНДОВА И
ЗАТВОРЕНОГ У СИНГ СИНГУ!
СМРСКОАО ЈЕ ГЛАВУ О ЗИД
БЕЛИЈЕ ТРИ ДАНА
КАСНИЈЕ...

САСВИМ
САМ?!

ГОЛДСМИТА
СУ ПОЗНАВАЛИ МНОГИ
ЗАТВОРЕНИЦИ... СТРАЖАРИ
СУ ГА ИЗ БЕЗБЕДНОСНИХ
РАЗЛОГА ПОТПУНО ИЗДВОЈИ-
ЛИ, ТАКО ДА НЕ ПОСТОЈИ НИ
НАЈМАЊА МОГУЋНОСТ
ДА ЈЕ НЕКО УШАО У
ЊЕГОВУ БЕЛИЈУ!

ОНДА ДОЛАЗИ
РЕД НА ЏОРџА
КУЛИЦА, ПРОФЕ-
СОРА ФИЛОЗО-
ФИЈЕ НА
ХАРВАРДУ...
ИСТАКАО СЕ
УДАРАЊЕМ
БОСТОН-
СКИХ КЛО-
ШАРА ГВО-
ЗДЕНОМ
ШИПКОМ...

...ПРИПИСУЈЕ
МУ СЕ ОСАМ УБИСТАВА!
ЗАПАЛИО СЕ ДОК ЈЕ
ПОЛИЦИЈА ПОКУШАВАЛА
ДА ГА УХАПСИ!

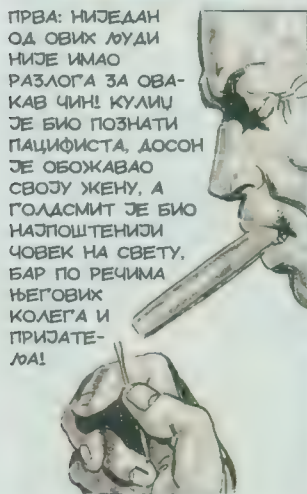
И НАЈЗАД, КРУПНИ
ТРГОВАЦ ОРУЖЈЕМ
ХАРВИ ДОСОН! СВЕ ЈЕ
ОБАВИО КОД КУКЕ УЗ
ПОМОК КАЛИБРА 12... А
САД ЂЕ ВАМ МОРТОН
ИЗНЕТИ СВОЈЕ
ПРЕТПОСТАВКЕ!

ТО СУ ОБИЧНА
САМОУБИСТВА
КОЈИМА ПОНЕКАД
ПРЕТХОДЕ УБИСТВА!
ЗАШТО СТЕ НАС
ПОЗВАЛИ?

ЈА НЕ ВИДИМ
НЕКУ ВЕЗУ
ИЗМЕЂУ СВИХ
ОВИХ МОМАКА...

ДОКИ БУ
И ДО ТОГА... ИЗ-
ВАН ПОСЕБНИХ
ОКОЛНОСТИ
СВАКЕ СМРТИ,
ПОСТОЈЕ ТРИ
ОЧИГЛЕДНЕ
ВЕЗЕ...

ПРВА: НИЈЕДАН
ОД ОВИХ ЛУДИ
НИЈЕ ИМАО
РАЗЛОГА ЗА ОВА-
КАВ ЧИН! КУЛИЦ
ЈЕ БИО ПОЗНАТИ
ПАЦИФИСТА, ДОСОН
ЈЕ ОБОЖАВАО
СВОЈУ ЖЕНУ, А
ГОЛДСМИТ ЈЕ БИО
НАПОШТЕНИЦИ
ЧОВЕК НА СВЕТУ,
БАР ПО РЕЧИМА
ЊЕГОВИХ
КОЛЕГА И
ПРИЈАТЕ-
ЉА!

ДРУГА: ИЗГЛЕДА ДА „МОР-
НИНГ САН“, ЊУЈОРШКЕ НОВИНЕ
С МАЛИМ ТИРАЖОМ, РАСПОЛА-
ЖУ ЕКСКЛУЗИВНИМ ПОДАЦИМА
О СВАКОЈ ОД ОВИХ АФЕРА! НЕ-
МА ПОТРЕБЕ ДА ВАМ НАГЛАША-
ВАМ ДА СУ СВЕ НАЦИОНАЛНЕ
НОВИНЕ ПРЕНЕЛЕ ОТКРИКА
ТИХ ПИСКАРАЛА!

АЛИ,
НАЈУДИЈЕ ЈЕ
ТО ШТО ЈЕ „МОРНИНГ
САН“ ОБЈАВИО НЕКЕ
ОД ТИХ ЧЛАНАКА ЧАК
И ПРЕ НЕГО ШТО СУ
СЛУЧАЈЕВИ
ПРИЈАВЉЕНИ
ПОЛИЦИЈИ!

ТРИ...

ТРЕЋА: ЧАК И АКО
ЗАБОРАВИМО ПОТПУНО
ОДСУСТВО МОТИВА, КОД
ОВИХ ЖРТАВА НЕМА
НИЧЕГ... НОРМАЛНОГ!

ЕВО ФОТОГРАФИЈЕ
ДОСОНОВЕ ДЕСНЕ
РУКЕ КОЈУ ЈЕ
СНИМИЛА ПОЛИЦИЈА
НЕКОЛИКО МИНУТА
ПОСЛЕ СМРТИ!

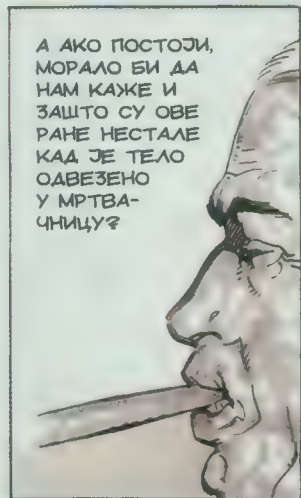
ШТА ЈЕ ТО? ЖИГОСАО
СЕ УСИЈАНИМ ГВОЏЕМ
ПРЕД СМРТ?

ОВЕ РАНЕ
НИСУ ОД ГВОЏЕРА НИТИ
ОД СКАЛПЕЛА, ГОСПОДИНЕ
БИШОП, ЈЕР БИ ТО
ЗНАЧИЛО ДА СУ СТАРЕ
НЕКОЛИКО ГОДИНА, И
ДОСОНУ БИ БИЛО ТЕШКО
ДА ИХ САКРИЈЕ...

ОСИМ АКО ОВИ
ОЖИЉЦИ НИСУ ПАЛИ
С НЕБА, МОРА ДА
ПОСТОЈИ НЕКО
ОБЈАШЊЕЊЕ!

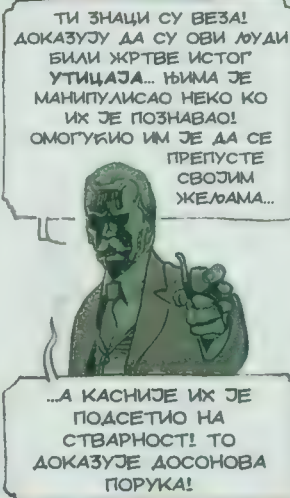

А АКО ПОСТОЈИ,
МОРАЛО БИ ДА
НАМ КАЖЕ И
ЗАШТО СУ ОВЕ
РАНЕ НЕСТАЛЕ
КАД ЈЕ ТЕЛО
ОДВЕЗЕНО
У МРТВА-
ЧНИЦУ?

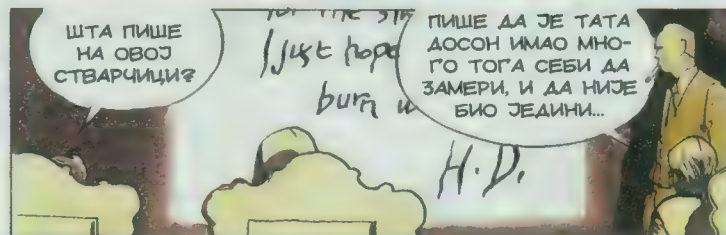
И СВИ СУ
ИМАЛИ ТЕ
ЗНАКЕ?

БЕРНСОВО
ТЕЛО ПРЕКАСНО
ЈЕ ОТКРИВЕНО,
КУЛИЧОВО ЈЕ БИЛО
УГЉЕНИСАНО, АЛИ
ЈЕДАН ОД ЧУВАРА У
СИНГ СИНГУ ВИДЕО
ЈЕ ИСТИ ОЖИЉАК
НА ЛЕВОЈ РУЦИ
ПОКОЈНОГ
ГОЛА-
СМИТА!
ТО ЈЕ
ПОРЕКАО
НАКОН
АУТОП-
СИЈЕ!

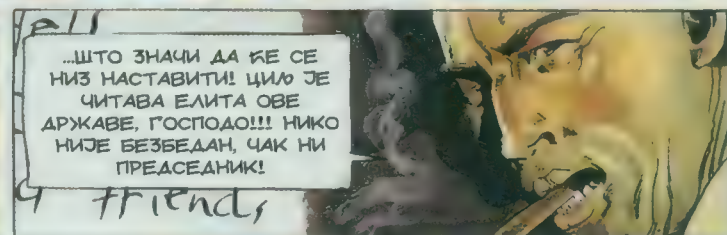
ТИ ЗНАЦИ СУ БЕЗА!
ДОКАЗУЈУ ДА СУ ОВИ ЛУДИ
БИЛИ ЖРТВЕ ИСТОГ
УТИЦАЈА... ЊИМА ЈЕ
МАНИПУЛИСАО НЕКО КО
ИХ ЈЕ ПОЗНАВАО!
ОМОГУЉИО ИМ ЈЕ ДА СЕ
ПРЕПУСТЕ
СВОЈИМ
ЖЕЉАМА...

...А КАСНИЈЕ ИХ ЈЕ
ПОДСЕТИО НА
СТВАРНОСТ! ТО
ДОКАЗУЈЕ ДОСОНОВА
ПОРУКА!

ШТА ПИШЕ
НА ОВОЈ
СТВАРЧИЦИ?

ПИШЕ ДА ЈЕ ТАТА
ДОСОН ИМАО МНО-
ГО ТОГА СЕБИ ДА
ЗАМЕРИ, И ДА НИЈЕ
БИО ЈЕДИНИ...

...ШТО ЗНАЧИ ДА НЕ СЕ
НИЗ НАСТАВИТИ! ЦИО ЈЕ
ЧИТАВА ЕЛИТА ОВЕ
ДРЖАВЕ, ГОСПОДО!!! НИКО
НИЈЕ БЕЗБЕДАН, ЧАК НИ
ПРЕДСЕДНИК!

ЗАТО САМ ВАС
ОКУПИО ОВДЕ И
ПОВУКАО НЕКЕ
ВЕЗЕ У
ЊУЈОРШКОЈ
ГРАДСКОЈ
ВЕЖНИЦИ КАКО
БИХ ВАМ ПРИКУПИО
ОДГОВАРАЈУЋИ
МАТЕРИЈАЛ...

ОРУЖЈЕ, ДОКУМЕНТИ И
НЕОГРАНИЧЕНИ БУЏЕТ...
ИМАЈЕТЕ ПОТПУНУ
СЛОБОДУ! АЛИ, ПАЗИТЕ:
ПОТРЕБНИ СУ МИ
РЕЗУЛТАТИ, И ТО БРЗО...

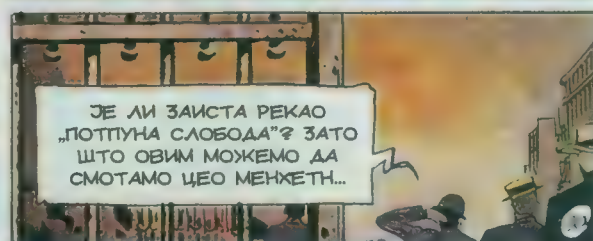
НАЂИТЕ МИ ОДГОВОРНОГ ЗА
ОВАЈ ХАОС И ЗАУСТАВИТЕ ГА!

И ДА СЕ
РАЗУМЕМО: ОВАЈ
ПОДУХВАТ ЈЕ
ТАЈНА И ЖЕЛИМ
ДА ТАКО И
ОСТАНЕ! АКО
ВАС УХАПСЕ...

...НЕ ЗНАТЕ
ЗА НАС!
РАЗУМЕЛИ СМО,
КЛЕЈТОНЕ!

„МАУЗЕР 90“,
„МОЗБЕРГ“ И НОВИ
„КОЛТ 45“! ЈЕА!
РАЗМАЗИЈЕТЕ
НАС!

ЈЕ ЛИ ЗАИСТА РЕКАО
„ПОТПУНА СЛОБОДА“? ЗАТО
ШТО ОВИМ МОЖЕМО ДА
СМОТАМО ЦЕО МЕНХЕТН...

...И ПРИДЕ РАДИМО СА
ВЕЛИКИМ МОРТОНОМ
ЧЕПЕЛОМ! ДА ЗНАТЕ,
МИСЛИО САМ ДА
СТЕ МЛАЂИ...

КО ЈЕ
ОВАЈ
ПАЈАЦ?

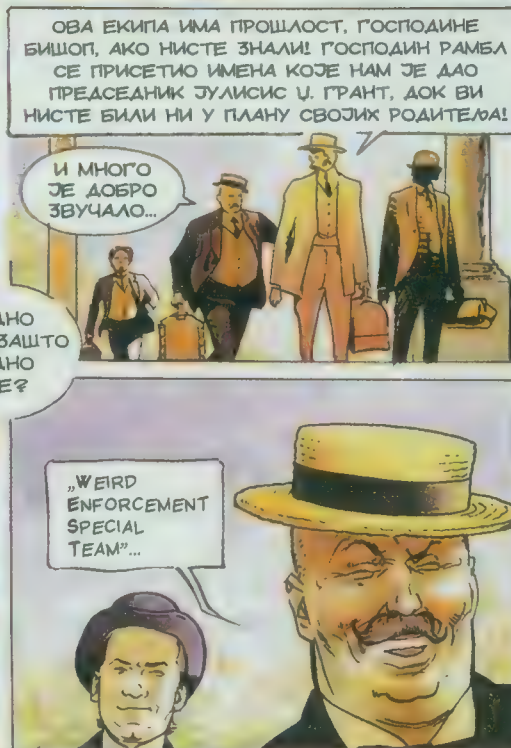
ТО ЈЕ ЏОЈ
БИШОП, МОЈ
ПАРТНЕР ОД
ВИЛИСОВЕ
СМРТИ... МОЖЕТЕ
МУ ВЕРО-
ВАТИ...

Е ПА, ГОСПОДИНЕ БИШОП, АКО
ЖЕЛИТЕ ДА ДОЖИВИТЕ МОЈЕ
ГОДИНЕ, МОРАЈЕТЕ ДА СЛУШАТЕ
НАРЕЂЕЊА И ДА ЗАЧЕПИТЕ ТУ
БРБЛИВУ ЊУШКУ... ЈАСНО?

ОКЕЈ, НЕМА
ПРОБЛЕМА... ЈА
САМ ПО ПРИРОДИ
ПОМИРЛИВ... ЗАР
НЕ, БАРТЕ?

ОНДА ЕВО ВАШЕГ ЗАДАТКА:
ЛУ ФАРЕЈ, РЕПОРТЕР „МОРНИНГ
САНА“! ЗАЛЕПИТЕ СЕ ЗА ЊЕГА
И ОТКРИЈТЕ ЊЕГОВЕ ИЗВОРЕ!
АЛИ, НЕ ЧИНИТЕ НИШТА ШТО
БИ МОГЛО ДА ГА УПЛАШИ...
МОРАМО ДА САЗНАМО
ДОВОЉНО О ЊЕМУ ДА
ГА ПРИМОРАМО
ДА САРАЂУЈЕ...

...ТАКОЈЕ,
САЗНАЈТЕ СВЕ О
СЕНАТОРУ ЧАРЛСУ
ЛЕНОКСУ! ОН
ИМА НАЈВИШЕ
КОРИСТИ ОД
ДОСЛОВЕ СМРТИ!
А МОЖДА ЈЕ
ПОЗНАВАО И
ОСТАЛЕ
ЖРТВЕ!

СЕР?

ДА... ХТЕЛИ СТЕ ДА
РАЗГОВАРАТЕ СА
МНОМ, СЕНАТОРЕ?

ДА СЕ СЛУЧАЈНО НЕ
РАДИ... О ВАШЕМ СИНУ?

БИО ЈЕ КОД ВАС,
ЗАР НЕ? БИО САМ
СИГУРАН ДА ЗНА ЗА...
ЗА КЛУБ!

НЕ
МЕШАЈТЕ
ГА У ОВО!
ОН ЈЕ НЕВИН!
НЕ БРИ...

ЗАБОГА, СЕНАТОРЕ...
ВАШ СИН ИМА
ПРАВА ДА
ОДАБЕРЕ СВОЈ
ПУТ! ЊЕГОВЕ
ЖЕЛЕ СУ ГА
ДОВЕЛЕ ОВАМО,
ТО ЈЕ
ЧИЊЕНИЦА, АЛИ
НИЈЕ ВАШЕ ДА
МУ СУДИТЕ!

ШТА ЈЕ
ТРАЖИО
ОД ВАС?
КОЈА ЈЕ
БИЛА ВАША
ЦЕНА?

ОК... СИТНИЦА
У ПОРЕЂЕЊУ С
ОНИМ ШТО САМ
МУ ОБЕЉАО...

НЕ РУГАЈТЕ
МИ СЕ! НЕ
ЗАБОРАВИТЕ ДА
НЕМАТЕ
НИКАКВУ МОК
НАДА МНОМ!

БЕЗ МОЈЕ ПОМОКИ, НЕ
БИСТЕ ИМАЛИ НИЈЕДНОГ
ЧЛАНА! НИ ГЕНЕРАЛА
РИПЕРА, НИ ЛЕОНА
ЧОЛГОСА, НИКОГА!
ЗАХТЕВАМ ДА МОГ СИНА
ОСТАВИТЕ ИЗВАН...
ГЛААА...

ЗАХТЕВАТЕ?
АЛИ, СЕНАТОРЕ...
НИСТЕ ВАДА
ОЗБИЈАНИ?

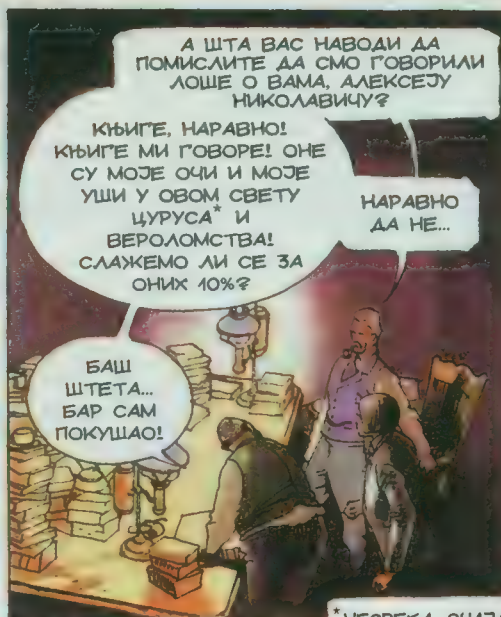
КАКО МОЖЕДА ДА
ПОВЕРУЈЕТЕ ДА НИСАМ
ПРЕДВИДЕО ВАШЕ БЕДНЕ
ИЗГОВОРЕ? ИЛИ ДА НЕМАМ
НИКАКВУ МОК НАД ВАМА?
АКО НЕ ПЛАКАТЕ ВИ,
ПЛАТИТЕ ВАША ПОРОДИЦА!
И НЕКУ СЕ ЗАДОВОЛИТИ
ВАШИМ СИНОМ!

32

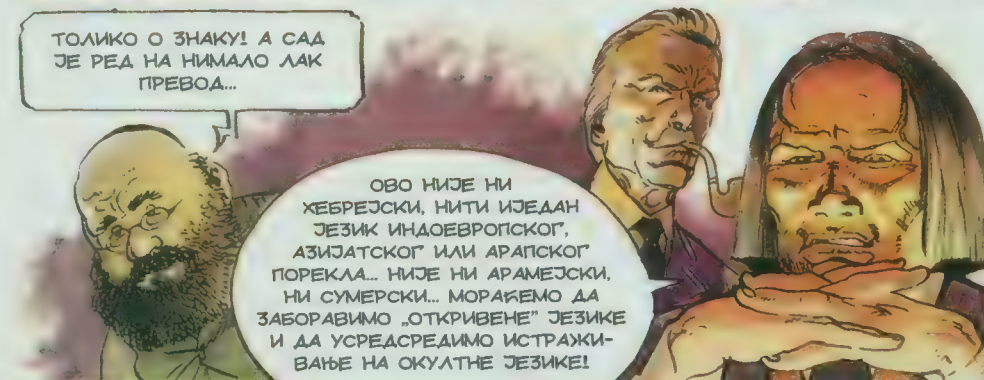

* СМЕЛОСТ

* НЕСРЕКА, ОЧАЈАЊЕ

АОНГ! АОНГ! АОНГ!
АОНГ! АОНГ! АОНГ!

ВЕОМА ЛЕПА
СЛУЖБА,
ОЧЕ...

ЗАИСТА,
МОНСИЊОР ЈЕ
ДОБРО ГОВОРИО!
УВЕК ЈЕ ИМАО
ДАРА ЗА
ПРОПОВЕДИ...

...ШТЕТА ШТО ЈЕ ТАКО ЖУРИО
ДА ОДЕ НАКОН ГОВОРА... МОГАО
ЈЕ СВОЈИМ ОЧИМА ДА ВИДИ
УСЛОВЕ ЖИВОТА НАШИХ
ПАРОХИЈАНА!

ДЕ, ДЕ, БРАТЕ
БЕНЕДИКТЕ,
НИСТЕ БАШ
МИЛОСРДНИ!
МОНСИЊОР ЈЕ
МОЋАН ЧОВЕК,
А МОЋНИ ЛУДИ
УВЕК ЖУРЕ...

...ТО ЈЕ
ПРАВИЛО
НОВОГ
ВЕКА!

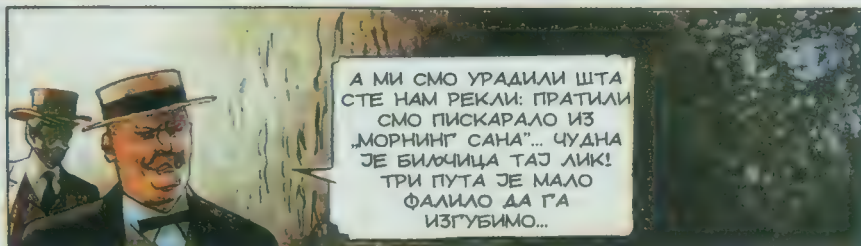

Е ПА, ДУГО
ВАМ ЈЕ
ТРЕБАЛО!

СВРАТИЛИ
СМО У ОПШТИНУ
ДА ПОГЛЕДАМО
КАТАСТАРСКЕ
ПЛАНОВЕ И
САЗНАМО КОМЕ
ПРИПАДА ОВАЈ
КУМЕЗ...

ЗГРАДА СЕ
ВОДИ НА ИМЕ ЈЕДНОГ
ОД „ПОВЕРЕНИКА“ Д.&Л!
РАЗФАЗ, ДРУГАЧИЈЕ
РЕЧЕНО, ЈЕДНОГ ОД
РЕЗЕРВНИХ ИМЕНА
СЕНАТОРА
ЛЕНОКСА!

А МИ СМО УРАДИЛИ ШТА
СТЕ НАМ РЕКЛИ: ПРАТИЛИ
СМО ПИСКАРАЛО ИЗ
„МОРНИНГ“ САНА"... ЧУДНА
ЈЕ БИЛОЦИЦА ТАЈ ЛИК!
ТРИ ПУТА ЈЕ МАЛО
ФАЛИЛО ДА ГА
ИЗГУБИМО...

НА КРАЈУ НАС ЈЕ ДОВЕО
ОВДЕ... ОСТАО ЈЕ ПЕТ
МИНУТА, А ОНДА ИЗЛЕТЕО
КАО ТАНЕ... ДОШЛИ СМО
ДА ВИДИМО ШТА ГА ЈЕ
ПРЕПАЛО...

...А
ОНДА СМО
ПОМИСЛИЛИ ДА
ЈЕ БОЉЕ ДА
ВАС ПОЗО-
ВЕМО!

НАСТАВАК У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ

ЛЕГЕНДА
О НАСТАНКУ
ВЛАСИНСКОГ
ЈЕЗЕРА

СУЗЕ ДУХОВА МОЧВАРЕ

Зашто су занемели градитељи бране у подножју Грамаде, Варденика и Чемерника

Једне зиме падао је снег на реку Власину, ветар га је окретао чак са запенушаних врхова Бесне кобиле, највише и најстарије планине тог краја. И тако је вејао данима и ноћима. Ех, како је и колико вејао. Није то било савим неуобичајено, било је таквих зима и раније, али у боји снега, у тврдоћи грудви које су се котрљале низа страну, било је нечег посебно хладног, нечег што је слутило велике промене.

Крајем пролећа наредне године – тек је, у ствари, озеленело, јер је свет о коме причамо високо у планини – узмували се људи по околним брдима и ливадама. Све погледују пут мочваре, криомице, као у причи о киселом грођу. Сумњиво је то било становницима мочваришта, баш сумњиво.

Кад су на излазу из Власинске тресаве пут Црне Траве људи почели да преграђују реку Власину земљом, каменом и бетоном, и кад су почели да тутње камиони, узнемирило се сав живи свет који је ту вековима живео. Окупиле се виле и вилењаци, прастари духови мочваре и њихова деца, и деца њихове деце, дошли и шумски духови из оближњих вилајета. Било их је тушта и тма. Треба ло је сазнати шта се то ради и да ли то угрожава њихов свет.

Изабрали су међу собом највештије стрелце оштрог ока, славне у свим мочварама, рекама и језерима, у столетним мрачним шумама где се и сунце тешко пробија, којима су по-

знате све литице и амбиси све тамо до обала мора, највештије трагаче који знају све чаробнице, оне који ће вас на пут одвести или с њега скренути, да извиде ствар и процене опасност.

Кад су открили да се на излазу из мочваре гради брдо од земље и да ће веома брзо, за неколико људских година, на месту мочваре осванути језеро, свој првобитни страх и узнемиреност заменили су планом. Радило се даноноћно. Такмичило се с људима на улазу у мочвару. Одсецали су ливаде хумуса, поткопавали их и утврђивали. Мали вилењаци у гроздовима су висили с леђа својих мајки и сакупљали бисерне капи зноја с њихових лица. Вештим прстићима од златних власи ко се, која је стизала вилама до струка, уплетали су мреже и ужад. Људи који су огромну брану наслањали између два брда често би замишљено гледали пут мочваре. А она је била препуна необичног цвећа какво никада до тада нису могли да виде чак ни у најлепшим сновима. И као да се то цвеће кретало, заклињали су се док су то другима причали, да је као живо такорећи трчало по цео дан. Људи би их слушали, одмахивали главом, понекад им се иза леђа подсмевали, али у мочвару ипак нико није залазио. Виле и вилењаци, духови мочваре, њихова деца и деца њихове деце, и духови околних шума, они који су и самог ђавола послали до ђавола,

остваривали су свој мудри план прерушени у цвеће.

Кад је брана била готова и мочвара почела да се пуни водом, окупили се градитељи на обали поред богате трпезе да прославе завршетак радова. Трајало је то баш данима, као Ивкова слава, јело се, пило и певало и на мочвару стално гледало.

Ниво воде није растао довољно брзо да би се испунио план вила и вилењака, па су брзо доведени најбољи приповедачи међу њима, који су причали најтужније приче о мочвари која нестаје. Толико су те приче биле тужне да су сви плакали, сузе су капале низ њихове образе, претварале се у потоке а ови у реку, и језеро је почело нагло да расте. Људи на обали били су изненађени јер њихови прорачуни нису предвиђали ту брзину. Немо су гледали у површину језера на којој су одједном почела да израњају тресетна острва, лагана као паперјасти облаци изнад околних планина. С њих се чула радосна цика, нејасна и тајанствена. Сви су били збуњени. То је било превише, преливало се преко ивица математичких прорачуна и исцртаних графика. Преливало се преко свих очекивања. А ветар који се наједном сјурио низ плишани Чемерник, ту велику и сурову планину, надимао је једра малих острва која су непредвидиво плутала у игри природе и незамисливих вештина становника мочваре. Све је врло

брзо добило свој смисао, језеро је постало плаво, па зеленкастоплаво с, ту и тамо, белим чипкастим крестима таласа.

Годинама су та острва плутала Власинским језером, то није бајка. Људи су их везивали за обалу да им не би сметала, а виле и вилењаци су насељавали околне ливаде поред деведесет извора који никада не пресушују. Неке групе стрелаца и трагача отишле су даље, према Црвеном Граду, у шуме Округлице и пут Бесне кобиле.

Нема лепших и шаренијих ливада од оних поред Власинског језера, то ће вам потврдити свако ко је макар једном овде био.

То је прича о градњи Власинског језера и спасавању бајковитог света који живи поред нас. Било је то 1949. године.

Власинско језеро највише је (1213 m) и највеће вештачко планинско језеро у Србији (16 km²). Његово подручје заштићено је крајем 2005. године као предео изузетних одлика и природно је добро Србије.

Посебност су такозвана плутајућа острва од тресета настала као производ вековног распаѓања маховина тресетница. Највећа су Страторија и Дуги дел и, кад су повољни ветрови, њима може да се пливи. Појављују се и нова плутајућа острва док стара временом разбијају јаки таласи ■

Бранимир Станојевић

ПОДРУЖНИК
ЗАБАВНИК

Moraš da probaš!

MINAQUA
fructo

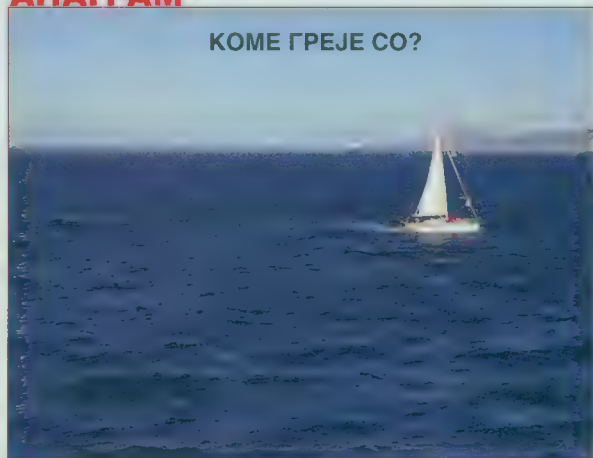
Pametni mehurići

Jod je neophodan svima, naročito deci, trudnicama i starijim osobama. Nedostatak joda umanjuje koeficijent inteligencije i do 15%. Jedna čaša Fructa obezbeđuje organizmu potrebnu dnevnu količinu JODA.

ЕНИГМАТИКА

АНАГРАМ

КОМЕ ГРЕЈЕ СО?

КРИПТОГРАМ

ТОЛСТОЈ
АНДРИЋ
МАН
ХЕМИНГВЕЈ
ДОМАНОВИЋ

ДИМА
ШЕВЧЕНКО
ЕКО
ТАГОРЕ
ШАНТИЋ

Дечеје одељење
Хиландарска 7
11000 Београд
тел: 32 38 631
е-mail:
zmaj@bgb.org.yu

Дечеје одељење „Чика Јова Змај“
Дечеје одељење Библиотеке града Београда
са собом понесу купон даје попуст приликом
уписа од 33 одсто.
се, радите се с нама, учите, забавите
који су вам мало знаи, а који
вас могу одвести незнају
куда...

33%

МАЛА УКРШТЕНИЦА

1	2	3	4	5
6			7	
8				
	9			
10		11		
12				

ВОДОРАВНО: 1. Птица певачица са слике, 6. Листопадно дрво, 8. Стручњак у науци о грађи тела, 9. Мањи залив, затон, увала, 10. Упитна заменица, 11. Припадник монголског племена, 12. Индонезијска новинска агенција ■

УСПРАВНО: 1. Женско име, Станимира, 2. Главни град европске острвске државе, 3. Справа, 4. Филмска рола, 5. Куна која живи у јамама, 7. Главни град Канаде ■

УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2									
3									
4									
5									
6									

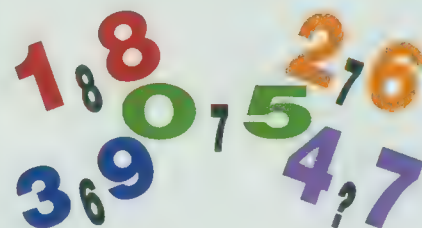
ВОДОРАВНО: 1. Држава у којој је град са слике, 2. Европски град са слике, 3. Симбол радијума – Назив – Иницијали глумца Султановића, 4. Мера за папир – Шкотски писац, Валтер, 5. Складно понављање – 15. дан у месецу у римском календару, 6. Италијански писац, Умберто – Део намештаја, сто ■

УСПРАВНО: 1. Главни град Зимбабвеа, 2. Омарова шумица, 3. 13. и 21. слово азбуке – Име спринтера Болдона, 4. Грчко полуострво, 5. Који нема моћ говора – Аутомобилска ознака за Мароко, 6. Спортска одећа – Ознака за север, 7. Иницијали балерине Данкан – Велики морски сисар, 8. Врста воћа, 9. Река на којој је град са слике ■

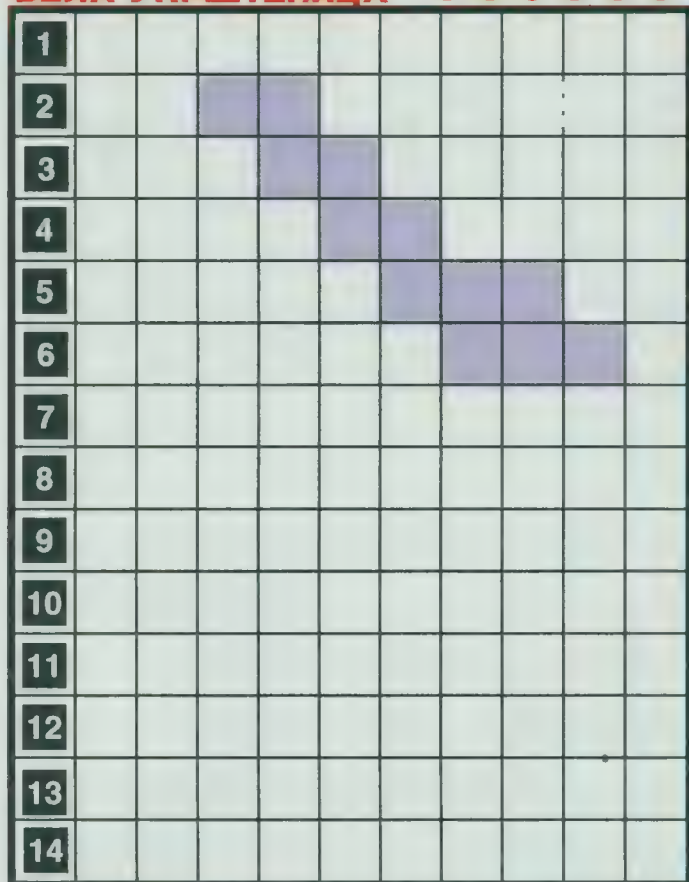

МОЗГАЛИЦА

НУЛА + ПЕТ = 7
ЈЕДАН + ОСАМ = 8
ДВА + ШЕСТ = 7
ТРИ + ДЕВЕТ = 6
ЧЕТИРИ + СЕДАМ = ?

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

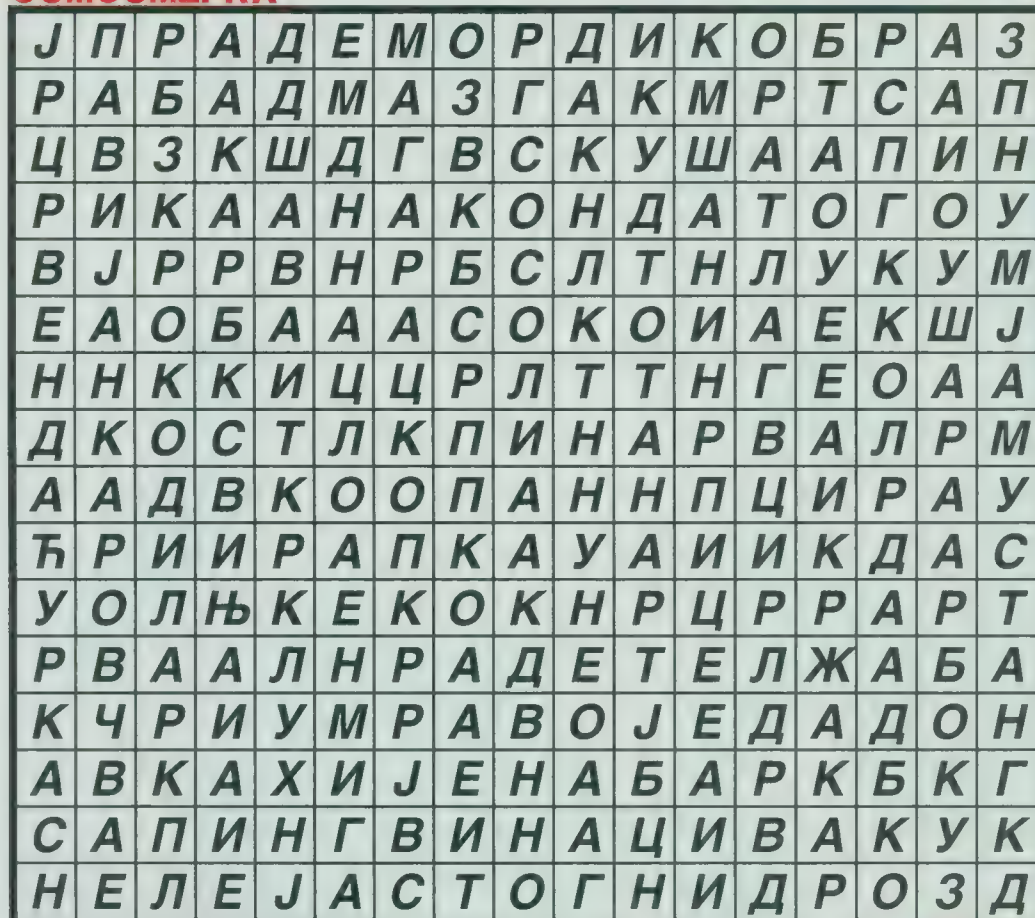

Уместо уобичајених описа, усправни појмови дати су азбучним редом. У означеним пољима добићете назив најлепшег залива Јадранског мора.

ВОДОРАВНО: 1. Тишина – Племенити гас (1), 2. Борбом остварити циљ (0), 3. Иницијали глумца Ристовског – Боја у картама – 13. и 18. слово азбуке (2), 4. Крупно – Четинарско дрво (1), 5. Апарат за озонацију – Ознака за обим (1), 6. Символ калијума – Ронилачко звоно за велику дубину (1), 7. Трећи и пети самогласник – Који припадају вама – Јапанска миља (2), 8. Извиђач – Победнички потез у шаху (2), 9. Сеоска улица, сокак – Тим (2), 10. Врста плеса – Острво у Јадранском мору (1), 11. Ознака за радијус – Трка на 42.195 метара (мн.) (1), 12. Иницијали глумца Делона – Потпун, сав – Ознака за литар (2), 13. Притока Саве – Египатска владарска титула (1), 14. Град у Бачкој – Улога Кијану Ривса у филму „Матрикс“ (1) ■

УСПРАВНО: АМ, АРАПИН, АТАР, Б, БРК, ДНО, ЕТО, ИЗРЕЗ, КОТАР, КРАКАТАУ, КРИМ, ЛОБ, МИЛВОКИ, МИЛОВАН, НЕПРОФИТАБИЛНО, НИ, ОЕ, ОКИНАВА, ОСИ, ОСЛО, РБ, САЧ, СИРОТИШТЕ, ТРИФО, УСОВ, ШТРАУС ■

ОСМОСМЕРКА

АНАКОНДА, АНТИЛОПА, ВЕВЕРИЦА, ВИДРА, ВРАНА, ГВАНАКО, ГЕКОН, ДАБАР, ДИКОБРАЗ, ДИНГО, ДРОЗД, ДРОМЕДАР, ЖАБА, ИГУАНА, ЈАЗАВАЦ, ЈАСТОГ, ЈЕЛЕН, КАНАРИНАЦ, КОБАЦ, КОБРА, КОЛИБРИ, КОРЊАЧА, КРАБА, КРАГУЈ, КРЕЈА, КРОКОДИЛ, КУКАВИЦА, ЛАБУД, ЛОСОС, МАГАРАЦ, МАЗГА, МАЈМУН, МРАВОЈЕД, МУСТАНГ, НАРВАЛ, ОКТОПОД, ОРАДА, ПАВИЈАН, ПАНДА, ПАНТЕР, ПАСТРМКА, ПАУН, ПЕЛИКАН, ПИНГВИН, ПИТОН, РАКУН, СВИЊА, СВРАКА, СКАКАВАЦ, СКУША, СОКО, ТАПИР, ТИГАР, ЋУРКА, УШАРА, ХИЈЕНА, ЦРВЕНДАЋ, ЧВОРАК, ШАРАН, ШТУКА ■

Називе животиња из пописа заокружите у мрежи ове осмосмерке. Неискоришћена слова, читана редом, дају назив звери из породице мачака.

Решења на страни 65

ЖИВОТ ЈЕ БАЈКА

КАРОЛ II

И
ЕЛЕНА

ПРИНЦ И

Када се после Другог светског рата Европа напoкoн смирила, старим континентом тумарали су многи свргнути и протерани владари с једном једином жељом – да нађу место где се могу настанити и наставити живот који макар подсећа на онај на који су навикли. Португал, поштеђен ратних разарања, за разрушену Европу изгледао је као рај. Тамо су

бивше крунисане главе могле живети у миру безбедно и удобно, уживати у пријатној клими, природним лепотама и пригодном друштву. Стога није чудо да се у мали али раскошни град Есторил на обали Атлантика, недалеко од Лисабона, стекло мноштво монарха и претендента на престо. Ту су се настанили бивши краљеви Шпаније, Италије, Бугарске, Румуније као и

ЗЕЛЕНООКА

претенденти на престо Француске, Аустрије, Југославије. Чак је и мађарски диктатор Хорти ту нашао уточиште. Доселили су се један за другим и са својим свитама распоредили се по вилама у густој боровај шуми на брду изнад океана.

У једној од вила с погледом на пучину последње године живота провели су бивши краљ Румуније Карол II и ње-

гова супруга Елена. Кућа овог уваженог брачног пара није била ни по величини ни по раскоши као њихова резиденција. Ипак, када су се уселили, краљ Карол није наредио да се од виле прави дворцац, једино је наложио да једна просторија служи као сеф да би у њу ставио крунски накит и уметничка дела непроцењиве вредности која је донео са собом.

Први пут срели су се на добротворном балу.

Она је вечеру још да није говорила, само ја је заводио полеглом.

Краљевић јој није одолео...

Иако су навикли на раскош, помпу и друштво, Карол и Елена живели су повучено. Тек после мужевљеве смрти, помало усамљена, Елена је почела да у посету прима новинаре и биографе и да им уз чашу пића приповеда своју животну причу. Зеленоока, увек дотерана, Елена би често пред госте износила кутије с фотографијама, а још чешће с накитом, па би, надахнута сликама и сјајем злата и драгог камења, приповедала узбудљиве приче из прошлости уздишући за протеклим временима и изгубљеним имањима.

После тих сусрета, опчињени шармом остареле госпође, биографи би објавили животну причу онако како су је чули, али би се врло брзо испоставило да се свака нова верзија умногоме разликовала од претходних. Благоглавољива Елена од Румуније збуњивала је своје саговорнике исповестима које су звучале искрено а ипак су вртеле недоследностима о њеном пореклу, детињству, младости, љубавима. Иако озбиљан историчар од тих прича није имао користи, свакако је уживао слушајући их у удобности виле с погледом на море и на крунски накит. А званична верзија ове љубавне приче гласила би овако:

Еленин муж Карол Хоенцолерн био је прворођени син краља Румуније и наследник румунске круне. Као и сви тадашњи принчеви, био је у ближем или даљем сродству са свим европским краљевским лозама. Између осталог био је праунук енглеске краљице Викторије, руског цара Александра II и Марије II, краљице Португала. Његова сестра Марија удала се за југословенског краља Александра I Карађорђевића тако да је био ујак младом краљу Петру II. Карол је био леп момак: плавокос, плавоок, висок, витак, а уз то непослушан и склон несташлуцима.

Из неког чудног разлога, чак и с почетка 20. века сматрало се неподобним да се принчеви и принцезе, којих је тада у Европи било много више него сада, венчавају синовима и кћерима некрунисаних глава. У Румунији је слово закона изричито забрањивало да се припадници владарске

 породице венчавају румунским држављанима, што је, у комбинацији са заљубљивом и плахом природом престолонаследника Карола, отворило могућност да се узбудљива љубавна прича напише сама од себе.

Кад је престолонаследник дозрео за женидбу, покушали су да му нађу пригодну прилику. Избор је пао на једну од кћерки руског цара, но, њих двоје, обоје плавокоси и светле пути, нису се допали једно другом, па је краљевско наводацисање пропало. Уз то почео је Први светски рат, време проливања крви неприлично помпезним венчањима, па су се душебрижници мало примирили. Иако је Румунија била у рату, краљевићу Каролу ратно време није тешко пало. Из безбедносних разлога остао је у позадини где је проводио време возећи брзе аутомобиле и авионе. Баш тада, у двадесет петој години, догодило му се да се први пут заљуби у кога није требало, у извесну Зизи Ламбрино, Румунку која није била племићке крви. У намери да своју судбину реши иза леђа својих ауторитативних родитеља, негде пред крај рата, принц је уз помоћ пријатеља са својом Зизи тајно прешао границу. Отишли су до окупиране Одесе да би се тамо венчали. На дан венчања пљуштала је киша, улице су биле каљаве, а невеста је носила на брзину савијену венчану цу од материјала који је могао да се нађе у окупираном граду. Младенци су до цркве дошли пешице од кијамета заштићени кишним мантилима и тек у цркви изули каљаче, обули пригодну обућу и разменили обећања верности и бурме. Посебно лош предзнак био је тај што су младенци током венчања наизменце падали у несвест од изнемоглости, пошто су се претходно вече отровали устајалим раковима.

Кад су примили вест о венчању свог сина, родитељи су били благо речено запањени. Додатан разлог биле су гласине (нетачне али гласне) да је нова краљевска снаха циганска играчица. Скупштина се наљутала на престолонаследника, пошто је својим понашањем прекршио закон, а о љутњи конзервативне краљице да и не говоримо. Једино је краљ показивао нешто разумевања за ту љубав, али узалуд – млади принц је на крају ипак осуђен на 75 дана затвора због дезертерства, а брак склопљен у Одеси суд је прогласио неважећим. Уместо да се по одслужењу казне врати супрузи, чиме би љубав на задовољство добронамерних људи упркос свему победила, млади принц испао је шоња. У страху да ће му се измаћи круна, после извесног времена попустио је под притисцима. Зизи и у међувремену рођено дете послао је у Париз а он је остао у Букурешту где се, не би ли заборавао љубавне јаде, одао пустоловном животу. У једном судбоносном тренутку, на повратку с путовања по Далеком истоку, Карол се нашао у Швајцар-

ској где је његова мати управо уговарала удају једне од својих кћерки за грчког краљевића. Баш тада грчку краљевску породицу погодила је бизарна трагедија – најстарији младожењин брат, краљ Грчке, умро је од последица уједа мајмуна. Румунска краљица искористила је прилику и једну од уцељених неудатих сестара покојног „хеленског суверена“ гурнула у наручје свом сину. У својој намери је успела, склопљен је од породица и друштва благословени брак који је изгледао као из љубавног романа: родило се мушко дете краљевске крви тако да је наследник круне био обезбеђен. И све би било савршено да принцеза Хелена није сувише често одлазила до својих у Атину и да у њеном одсуству заљубљиви принц није срео Елену Лупаску, звану Магда, жену светле пути,

зелених очију, риђе косе и фигуре обдарене женственим облицима, све по моди и укусу епохе.

Магда и принц први пут су се срели на једном добротворном балу. Она те вечери готово да није проговорила, само га је заводила својим зеленим очима. И ту се краљевић на први поглед заљубио у Магду. Није прошло ни шест месеци а престолонаследник је својим родитељима отворио срце: не занима га супруга, од ње се заправо жежи и до ушију је заљубљен у Магду поред које се осећа као прави мушкарац. Очекивано, дошло је до озбиљне породичне расправе између четири зида из које до данашњих дана допиру само речи љутите краљице мајке: „Онолико сам се крваво борила да те изведем на пут, и сад ми је ово хвала!”

Међутим, овога пута притисци породице нису били делотворни. Љубав је победила. Заљубљени пар одселио се у Париз. Њихов живот по свему је био сличан краљевском осим по одговорностима и све је било као створено да љубав неометано цвета. Али, краљевићу ђаво није дао мира. У тренутку некакве политичке кризе (а у то време било је пуно криза) Карол се тајно вратио у Румунију и успео да на препад дође на престо на коме је

тада био његов петогодишњи син и да влада неколико бурних година. Чим се домогао круне, прекршио је обећање дато скупштини, жену и сина послао је тазбини у Грчку, а у Букурешт је довео љубавницу Магду. Краљевање му, међутим, није баш најбоље ишло за руком. Додуше, трудио се да хаотичну земљу води кроз још хаотичније меандре историје, али му је, онако размаженом, тај јалов и напоран посао на крају пресео. Једна од великих недаћа с којима се суочавао током десетогодишње владавине била је и та што су његови поданици махом сматрали скандалозним да краљ живи с љубавницом. У доба кад је Други светски рат захватио Европу, краљ Карол II је абдицирао и са својом невенчаном женом побегао из Румуније где су му политички противници, фашистичка Железна гарда, радили о глави. Кнез Павле Карађорђевић, регент Југославије, помогао им је да оду у Италију одакле су кренули на дуг пут преко континента у пламену све док се нису коначно домогли Шпаније у којој је владао мир. Одатле су једне пролећне ноћи, у тајности, у брзим колима прешли, или боље рећи прокријумчарили се, у неутрални Португал. Ту су, у раскошном хотелу „Паласио” у Есторилу, препуном богатих и уважених избеглица са свих страна, остали месец дана док нису успели да нађу место на броду до новог света.

Следећих неколико година провели су у Јужној Америци, у Мексику и Бразилу, а онда су се, већ помало зашли у године, здравља нарушеног тропском климом, у потрази за поднебљем и местом које би боље годило њиховом здрављу, вратили у Есториј кроз који су пројурили неколико година раније и који им је, упркос свему, остао у лепом сећању. Ту су се придружили плејади свргнутих краљева, окружених почастима али без стварне политичке моћи, значаја и одговорности.

Бивши краљ Румуније и његова дугогодишња љубавница у међувремену су се венчали и овде живели срећно у вили с погледом на Атлантук, шетали се руку под руку променадом уз море, похађали балове и прославе, дружили се са себи сличнима. Као и све срећне љубавне приче и ову је прекинула тек смрт. Први је умро Карол и за собом оставио удовицу против које су ондашње румунске власти сместа повеле дипломатску хајку не би ли им вратила крунски накит. Круну је на крају вратила, а остатак је до краја живота полако распродавала, комад по комад. Оно што је остало увек је спремно показивала свакоме ко би пожелело да види, уз неизбежне измишљотине о догађајима из прошлости. На крају крајева, немамо јој богзна шта замерити, важно је да је прича занимљива, а колико је у њој истине, то заиста није битно ■

Дејан Сћанковић

ПОЛИТИК
ЗАБАВНИК

14. 9. 2007.

Open,
start the
game!

www.vipstark.com

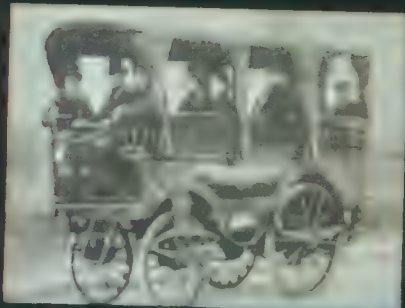
Novi
ukus
igre!

ЗА МИШЕВЕ

Возила малих димензија, трицикли на пару, чудне амфибије или тркачки аутомобили на гасни погон...

Шта све није пројурило историјом откако постоје аутомобили!? Ови лепотани недавно су виђени на изложби „Митомакина” у Роверету, у Италији

Аутобус на водену пару направио је Француз Амаде Боле 1872. године.

„Пежо” из 1895. имао је експлозивни мотор и седишта у којима су путници били једни наспрам других.

Леон Боле, Амадеов брат, направио је овај моторни трицикл с два седишта 1898. године.

Енглеска 1912. године: један од првих ватрогасних аутомобила с покретним мердевинама.

За Енглеза Денистона Барнија аеродинамика је била веома важна: модел „Р-100” из 1931. године.

АВИОТРИЦИКЛ

„Кабиненролер” потиче из 1953. године. Наследник је пробног модела намењеног ратним војним инвалидима. Има три точка и кабину налик пилотској, а произведен је у немачкој фабрици „Месершмит” ■

ШТЕДЉИВА ЕЛЕГАНЦИЈА

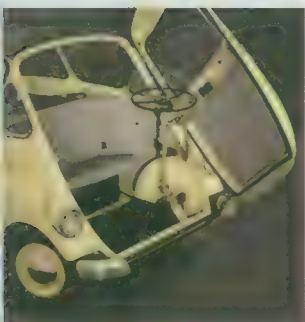
„Дунавија” француског предузећа „Панар” појавио се 1948. године. Савршено аеродинамичан облик (поготово зашиљени „реп”) веома је снизио потрошњу горива, али ипак су направљена свега два примерка овог елегантног модела ■

И СЛОНОВЕ

МИНИКАБРИО

Овај мали „ханомаг“ из 1925. године замишљен је као градско возило за двоје. Замислите како би нам данас добро дошао у градској вреви с мало мекшим амортизерима и ширим гумама ■

ИТАЛИЈАНСКА КАПЉИЦА

„Изета“ је мали аутомобил који има само једна врата с предње стране, а измислио га је 1952. године Ерменеђилдо Прети за италијанску фабрику фрижидера и скутера „Исо“. Направљен је у свега шест хиљада примерака ■

Џек Шилан за воланом свог „рајтекрфта“ од 98 кубика

„Стаут скараб“ – једносед из 1934. године.

„Изету“ су звали и аутомобилом за домаћице

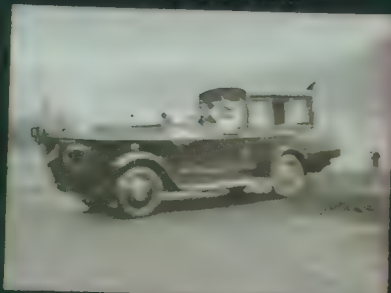
Енглески „скуткар“ с три точка из 1959. године: возило за парове.

„Пил 50“ из 1962. године био је направљен од лаког материјала, па је могао и да се понесе.

„Алфа 40/60 ХП“ из 1914.
у верзији „торпедо“
односно кабриолет.

„Пежоово“ амфибијско возило
из двадесетих година прошлог
века.

Американац Џори Меклахлин
измислио је 1926. године
возило на елису.

„Аутоточкови“ (један
електрични, други на бензин)
јурили су путем 1932. године.

Футуристички „атомски“
аутомобил фирме „Симка“
из 1950. године.

САМО ДВЕ КОЊСКЕ СНАГЕ

„Ситроенов“
аутомобилчић „Toute
petite voiture“ из 1939.
године претходник је
„спачека“ који ће
касније бити
произведен у седам
милиона
примерака.
Опрема му је
била веома
оскудна ■

ПРВИ ЈЕДНОСЕД

„Алфа 40/60 ХП Рикоти“ добио је
име по грофу Марку Рикотију,
острашћеном спортском возачу
који је возило поручио 1914.
године. Аутомобил је постигао
брзину од 139 km/h и био је први
једносед у историји ■

КАО МЛАЗНИ АВИОН

„Фијатов“ аутомобил „турбина“ и
покретала је једна гасна турбина, па
је постигао брзину и до 250
километара на сат. Нажалост,
направљен је само пробни модел ■

2003. године на планинском венцу Кањума, на висини од 3800 метара, а на основу једне случајно нађене гомилице измета. Сандро Ловари и Роберто Боези, истраживачи из Италије, и раније су били у неким научним експедицијама у Тајланду, Индији и Кенији, па им се смеђа гомила учинила познатом. Да није од леопарда, запитао се професор Ловари. Ипак, били су на великој висини, а обични леопарди тамо не залазе. У измету су приметили длаке хималајске козе тар и два папка, што значи да је животиња појела младунче козе.

А да није можда снежни леопард, помислили су истраживачи, мада им се то чинило мало вероватним. Он

је нестао још шездесетих година прошлог века јер га је човек ловио због крзна, зуба, костију и органа. Средином осамдесетих година знаци присуства ове животиње нађени су једино у оближњој долини Чооју, недалеко од прелаза Нанг-па, који се налази на пет хиљада метара висине између Тибета и заштићене хималајске области. После тога више никад није примећен ни један траг ове дивље мачке.

Десет дана касније Роберто Боези угледао је једног тара испруженог неколико метара испод планинске стазе. Кад му је пришао, схватио је да је животињу убио снежни леопард који је дремуцао на петнаестак метара одатле. Веома узбу-

У животним навикама не омета га ни најгора снежна олуја.

ђен, Боези је успео да направи неколико снимака. Руке су му дрхтале и фотографије су биле измрдане, али леопард је ипак овековечен.

За пажљиве посматраче, знаци нечијег тајанственог присуства

ПОВРАТАК ИЗГУБЉЕНЕ МАЧКЕ

На планинским висовима средње Азије остало их је још само неколико хиљада, па су се заштитници природе забринули за њихов опстанак и сада покушавају да им помогну да преживе

Захваљујући дугом и густом крзну, снежни леопард може да живи на висини од 1600 до 5000 метара.

примећени су још 2002. и 2003. године, јер су младунци тара током лета једноставно нестајали. У јуну и јулу рађала их је готово свака жена, а до јесени преживљавало их је једва 1–2 одсто. Како? Ловокрадице? Нека болест? Грабљивице, али које? И јелен мошкавац, велики као млади срндаћ, с горњим очњацима који су код одраслих мужјака дугачки 14 центиметара и нема рогове, нестао је са станишта где их је некада било у великом броју.

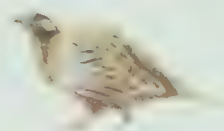
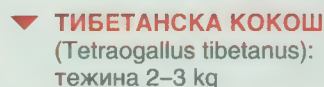
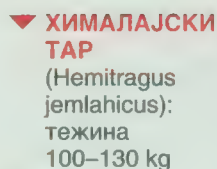
После четири деценије леопард дивних леденоплавих очију вратио се на подручје где су научници већ десет година проучавали животне навике хималајске козе, крупног биљоједа из монсунске области планинског венца. Зато су одмах истраживање проширили и на дивљу мачку.

Снежни леопард поприлично је крупна животиња: мужјак је тежак до 80, а

ОД ГЛАВЕ ДО РЕПА

ОМИЉЕНИ ПЛЕН

женка до 60 килограма, али изгледа још крупније због густог белог крзна с тамним пегама које га штити од велике хладноће која влада на висовима на којима живи. Он ретко силази испод границе до које расте прашума, јер је ловац на отвореном простору: на степама, пустим лединама и хридима које се налазе на великим надморским висинама. То је невероватна дивља мачка о којој су писане приче и романи светске славе, а о чијим се биолошким својствима заправо мало зна.

За то постоји јасан разлог: изнад четири хиљаде метара висине, тамо где има мало растиња – жбуња, ретке траве, лишајева и увала с ретким шумама рододендрона, бреза и четинара, природа папкарима не пружа довољно хране, па ту живи мало животињских врста и то само у одређеним областима. А кад је плен тако распрострањен и малобројан, велики месождери морају да се прилагоде и лове на великим подручјима.

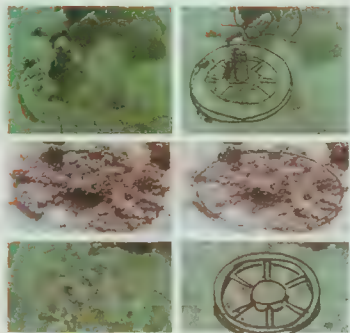
Кад човек почне да мења околину или да убија грабљивице, њихов број брзо опада. То се догодило и са снежним леопардом који се, по мишљењу Светске организације за заштиту природе, сматра веома угроженом

ЛИЧНА КАРТА

— педесет три

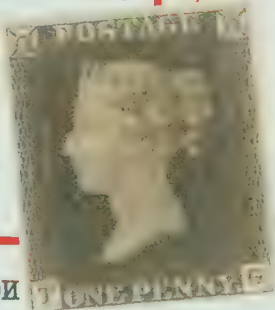
ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

МАЛИ ПРОНАЛАСЦИ КОЈИ СУ ПРОМЕНИЛИ СВЕТ

● Од **точка** је све кренуло, кажу научници. Био је то један од првих малих и, по мишљењу многих, најзначајнији проналазак који је унапредио развој човечанства. Верује се да је осмишљен још у 5. миленијуму пре наше ере и да је везан за откриће грнчарског точка, односно кола. Округли камени предмет, уз помоћ покретне или непокретне осовине за коју је био спојен, готово одмах се користио да олакша преношење терета. Докази за то су прикази кола с точковима откривени у Уру, у долини Инда, а потичу из 3. миленијума пре наше ере ■

● Мала самолепљива **поштанска марка** први пут се појавила у Великој Британији 6. маја 1840. године. Названа „пени блек“, била је с ликом краљице Викторије и имала је вредност од једног пенија. Њен званични творац и заслужан за њено увођење је британски учитељ сер Роналд Хил (1795–1879). Ипак, многи тврде да идеја за настанак поштанске марке није његова. О таквом обележавању плаћања преноса поштом од стране поштомате своје предлоге пре њега изнели су његов сународник Џејмс Чалмерс 1834. године и Словенац Ловренц Кошир, поштански службеник из Беча, 1835. године. Али, тек сер Хил је остварио своју замисао. Добивши одобрење Парламента, својим делом „Postal Reform: its Importance and Practibility“ унео је значајне измене најпре у британски а потом и светски поштански саобраћај. Маркицом на поштомату уведено је плаћање поштанских услуга унапред ■

● Један од кључних проналазака човечанства било је **бродско једро**. Можда само на први поглед не изгледа тако, али досетити се да снага ветра може да се упрегне у разапето платно и плови заиста је била права мудрост која је красила древне Египћане још 3500. године пре наше ере. Према археолошким налазиштима, прва једра направљена су у земљи фараона. Омогућила су човеку да путује морима и открива непознате крајеве и цивилизације ■

● Лезли Џој Браун, рођена 25. јула 1978. године у општој болници у Олдаму, Велика Британија, била је прво људско биће зачето изван тела мајке. „**Дете из епрувете**“, како се тада говорило, дошло је на свет захваљујући истраживачком раду стручног лекарског тима, а in vitro зачеће обавили су лекари Роберт Едвардс и Патрик Стипту. Сумње хоће ли и како ће живети, које су се јавиле још од рођења бебе тешке 2608 грама, убрзо су нестале. Лезли Браун се удала 2004. године а две године касније постала је мајка здравог дечака. Захваљујући овом изуму, многи брачни парови у свету постали су родитељи на исти начин ■

● Године 1951. направљен је први уређај за вештачко подстицање рада срца електричном струјом, **пејсмејкер**. Изумео га је канадски електроинжењер доктор Џон Хопс (1919–1998). Тај мали уређај, који је помоћу електрошокова стабилизовао рад срца, дуго испитиван на институту „Baunting and Bast“ у Торонту, донео је напредак у развоју кардиохирургије и срчаним болесницима омогућио продужетак живота. Током деценија усавршен, пејсмејкер који може поткожно да се угради испод прсног мишића или ребарног лука, одашљег импулсе константне фреквенције и предвиђен је за привремено и трајно лечење срчане аритмије као и Адамс-Стоксових напада ■

● Кад је 2. јануара 1839. године готово у свим светским гласилима објављена вест да је Француз Луј-Жак Дагер (1787–1851) направио **фотографију**, настала је права пометња. Поступак фотографисања помоћу соли сребра којим је направљена прва фотографија одмах је, по изумитељу, назван „дагеротипија”. Ипак, за многе је дуго био ђавољи изум јер се веровало да људски лик, дело Бога, ниједан уређај не може да овековечи. Питали су се како је то уметник и физичар из Париза извео у камери опскури. Поступак, за оно време чудесан, поједностављено описано, изводио се овако: посебно припремљена сребрно-бакарна плочица осветљавала се у мрачној комори 20 до 30 минута, након чега се та иста плоча посебним поступком развијала да би се добио позитив који је могао да се копира. Дагеров изум користио се све до 1860. године и помоћу њега направљене су бројне фотографије ■

● Први **лични рачунар** IBMPC појавио се на тржишту 1981. године. Развили су га, радећи у тајности, стручњаци куће IBM (International Business Machines), једног од највећих произвођача дигиталне опреме тога времена. Рачунари који су се пре тога производили у овој кући, били су велики попут ормара. IBMPC био је прави превратнички изум. Био је мно-

го мањи, имао је такозвану отворену архитектуру, одштампану јасну шему рачунара, осам конектора на матичној плочи у које су могли да се прикључују разни додаци који су проширивали могућност примене, монохроматски екран, тастатуру и кућиште у коме су били Intel 8088 микропроцесор у матичној плочи, ROM и 64 KiB RAM-а, напајање рачунара, звучник, видео-картица. Оперативни систем учитавао се са дискете која је све време морала да буде у диск-драјву. Иако за данашње услове прескромно опремљен, овај рачунар имао је све техничке могућности за обављање професионалних послова. Хард диск је тек касније постао саставни део сваког личног рачунара, а сачекало се и на остале незаобилазне делове, попут меморијске картице, звучника за слушање музике, камере, скенера ■

● „Spining Janny” назив је **машине за пређу** коју је 1764. године изумео Енглец Џејмс Харгривз (1720–1778), по занимању ткач. Иако је вештина упредања влакана свиле и памука била позната још пре више од 10.000 година у Кини и Египту, Харгривзова новотарија довела је до преображаја и у текстилној индустрији. Машина коју је дуго испробавао код куће истовремено је могла да упреда већи број нити ■

OSVEŽI SE I POBEDI!

Trči bliže!

Ako želiš da pobediš na svakom trčenju, pusti Aqua Viva Junior. Ovo šampirano piće - toničko voće i sokovi na pravi način - revitalizira i povećava energiju ti da uvek budeš blagi od stresa.

Uz AQUA VIVA JUNIOR ti uvek MOŽEŠ VIŠE!

NOVO

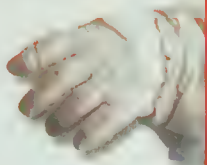
„OBOGAĆENO” MINERALIMA

aqua viva JUNIOR

Mg

Ca

108309

● Амерички аеронаутички инжењер Питер Хомер освојио је награду од 200.000 долара на такмичењу за **астронаутску рукавицу**.

Захтеви такмичења били су да нова рукавица буде лакша за употребу и мање болна него оне које тренутно користе астронаути Насе ■

● Откривена је **беланчевина** која може да утрне језик и помаже нам да окусимо хладно. Истраживања на Универзитету Калифорније показала су да се мишеви ослањају на беланчевину TPRM8 да окусе ментол и хладно. Без ове беланчевине мишеви нису показивали никакве нервне или кожане реакције на снижену температуру ■

● Фармерке марке „**Levi's**” свима су знане. Незамењив су део одеће људи широм света, првенствено оних који воде рачуна о модном престижу и добром квалитету. Али, кад су се први пут појавиле у продаји – 20. маја 1873. године у Сан Франциску, у Сједињеним Америчким Државама – нико није ни слутео да ће постати цењена и скупа одећа, чак ни њихов творац Леви Штраус. Пореклом баварски Јеврејин, рођен као Леб Штраус (1829–1902), млади досељеник већ шездесетих година почео је да прави и продаје најтраженију робу – радне панталоне. Препоручивао их је као „Waist overalls”, односно панталоне које могу да се „користе за сваку прилику”. Међутим, оне су с правом тако могле да се назову тек кад се удружио с Јакобом Дејвисом, кројачем из Реноа у Невади. Дејвис је имао деним платно, чврсто памучно платно индиго боје, изаткано у две нити, од кога је правио прекриваче, а Леви паре и савршен крој за панталоне. Тако су, само ојачане металним дугмадима, настале blue jeans, како се на енглеском називају панталоне од деним платна, „левиске”. Готово неподериве, прикладне за сваки посао и сваку прилику, добро су се продавале и рударима и каубојима и фармерима. Тако су код нас и добиле име фармерке. Леви Штраус постао је светски познат произвођач цинса а марка „Levi's” остала је престижна и кад су се појавили други произвођачи одеће од деним платна. Из моде не излазе већ више од 130 година ■

СВЕ ЗА ЛЕПОГ ГУШТЕРА

Ко ће знати на шта је све спремна девојка само да би освојила човека свог живота? Додуше, нису баш све девојке исте. Свакако да постоје оне које би учиниле готово све само да сретну праву љубав, али извесно је да сопствени живот ипак не би дале. Међутим, није тако кад је реч о морским игуанама с Галапагоса (*Amblyrhynchus cristatus*) које улажу толики напор тражећи свог „принца на белом коњу” да неке од умо-

ЉУБАВНА

ра чак падну с ногу и тако преморене – угину.

Иначе, морска игуана с Галапагоса живи искључиво на обалама овог архипелага, односно и на обали и у мору, будући да се храни морским алгама које се налазе у плићак. Женке и мужјаци разликују се по величини и тежини. Одрасли мужјак просечно је дугачак 1,3 метра, а женка тек нешто више од пола метра.

Приликом посете Галапагосу Чарлс Дарвин (1809–1881), творац теорије о еволуцији, уочио је и игуане:

„На црном сипењу од лаве и на плажама појављују се велики и крајње одвраћени и њрајави тиштери. Црни као што је црно сипење порозних сипења по којима се веру. Они су се претворили у месо на коме живе...”

Донедавно се мислило да потрага за мужјаком с којим ће женка да се пари не захтева толико снаге. Управо тај део живота женке морске игуане с Галапагоса же-

Чарлс Дарвин је описао као одвраћену и њрајаву животињу

лео је да истражи Марин Витусек, професор на одсеку за екологију и биологију на Универзитету у Принстону (САД). Био је уверен да је женка игуане свесна да мора да нађе најбољег мужјака у околини како би „ставила шапу” на добар „генетски материјал” и тако добила савршен пород. Без обзира на то колико је то напорно, женка морске игуане тражиће баш таквог мужјака за своје наследнике.

Да би показали колико је парење с одређеним мужјаком важно за женку морске игуане, иначе заштићену врсту у Еквадору, научници су на

**Трчећи
за мужјацима
у време парења,
женке
морске игуане
с Галапагоса
некада се толико
уморе да
најпоследњку
– уину**

Галапагосу посматрали тридесет четири женке. Разуме се, ставили су на њих и одговарајуће чипове како би слали податке о њиховом физичком стању: пулсу, температури, тежи-

ни, потрошњи калорија и слично. Исход је био запањујући: мерено калоријама, женке које очекују парење за један дан потроше најмање три четвртине своје укупне снаге. То, нажалост, често доводи и до смртоносног исхода – женке бивају толико исцрпљене потрагом да или угину или, пак, снесу веома ситна јаја. Тако се сазнало да су поједине узалуд тражиле снажног и лепог мужјака.

Упоређујући добијене податке током сезоне парења, показало се да су женке морске игуане које су боравиле на местима где има највише (најлепших) мужјака, највише губиле на тежини. Због тога нису успеле да на свет донесу младунце или су им јаја била сувише мала. Дакле, све је то превелики труд који једноставно одлази у ветар? Еволуција ће показати како ће се завршити очајничка љубавна потрага женки морске игуане с Галапагоса. У међувремену, можда ће и научници доћи до неких драгоцених података и тако заљубљеним женама олакшати напорно удварање ■

М. О.

**OSVEŽI SE
I POBEDI!**

Sutraj jabet

Ali tako da pobediš
da budeš u ti
jaki, budi...
uzmi Aqua Viva Junior
Tvoja SUCUPETU OKUŠA
i osveži se i pobedi
na svaki dan
i osveži se i pobedi
na svaki dan

Uz AQUA VIVA
JUNIOR ti uvek
MOŽEŠ VIŠE!

NOVO

**aqua
viva
JUNIOR**

108312

Пичер, поверљиви службеник у канцеларији брокера Харвија Максвела, допустио је да израз благог занимања и изненађења преплави његов обично безизражајни лик када је његов послодавац брзо ушао у компанију у девет и тридесет са својом младом стенографкињом. Уз жустро „Добро јутро, Пичеру“, Максвел је појурио према свом столу као да намерава да га прескочи, а онда је

О. ХЕНРИ

заронио у велику хрпу писама и телеграма који су га чекали.

Млада дама била је Максвелова стенографкиња годину дана. Била је лепа на потпуно нестенографски начин. Занемаривала је сјај привлачног помпадура. Није носила ланчиће, нарукнице ни медаљоне. Није изгледала као особа која би прихватила позив на ручак. Хаљина јој је била сива и једноставна, али пристајала је њеној фигури, уверљиво и дискретно. У њеном привлачном црном турбану било је златно-зелено крило макаоа. Јутрос је зрачила нежно и стидљиво. Очи су јој биле снено сјајне, образи прави бресквин цвет, израз срећан, обојен присећањем.

Пичер, још благо радознао, јутрос је приметио разлику у њеном понашању. Уместо да оде право у суседну собу, где је био њен сто, она је оклевала помало неодлучна у првој канцеларији. Једном је прошла поред Максвеловог стола, довољно близу да би приметио њено присуство.

Вилијам Сидни Портер (1862–1910), како гласи право име америчког писца О. Хеирија, био је рођени приповедач. Написао је неколико стотина прича. Ниједан други писац није успео да ухвати магију Њујорка, који је називао „Багдадом на подземној железници“, као он. Његове приче актуелне су и данас, после једног века, јер је у њих унео хуманост која повезује генерације. Американци му приписују заслугу да је дефинисао кратку причу као књижевну врсту. Налазио је приче свуда – у делићу разговора који би чуо у ресторану, у лицу које би угледао на улици, ступајући свуда у ненаметљив разговор с људима. Приче су му пуне занимљивих и изненађујућих обрта, а омиљени ликови „мали људи“ – бескућници, таксисти, сиромашне продавачице, келнерине, преваранти... о којима пише са симпатијом, разумевањем и уважавањем ■

И УЖИВАЊЕ

Машина која је седела за тим столом више није био човек, био је то заузети њујоршки брокер кога покрећу точкићи који зује и опруге које се одмотавају.

– Па, шта је било? Шта? – питао је Максвел оштро. Отворена пошта лежала је као уздигнути нанос снега на његовом претрпаном столу. Оштар сиви поглед, хладан и груб, блеснуо је на њу упола нестрпљиво.

– Ништа – одговорила је стенографкиња удаљавајући се са смешком.

фона, од стола до врата извежаном окретношћу харлекина.

Усред овог растућег и важног стреса брокер је изненада постао свестан високо увијених реса златне косе испод климајућег балдахина с баршунастим и нојевим крајевима, мантила од имитације фокиног крзна и ниске перли крупних попут ораха хикорија, која је сребрним срцем завршавала близу пода. У вези с овом опремом стајала је самоуверена млада дама; и Пичер је био ту да је протумачи.

– Госпођица из Стенографске агенције дошла је да види за посао – рекао је Пичер.

Максвел је стајао поред свог стола с рукама пуним телеграма и белешки, с наливпером иза десног уха и косом која је падала преко чела у неуредним праменовима. Прозор му је био отворен, јер је вољена настојница Пролеће укључила мало топлотне кроз земљине решетке за грејање које су се будиле.

А кроз прозор је долутао, можда изгубљени, мирис – нежан, пријатан мирис јоргована који је на тренутак приковао брокера на месту. Јер, овај мирис припадао је госпођици Лесли, био је то њен мирис, само њен.

образе, а очи су јој биле љубазне и искрене. Максвел је наслонио локат на њен сто. Још је обема рукама држао папире који су лепршали, а перо му је било изнад уха.

– Госпођице Лесли – почео је ужурбано – имам само тренутак. Желим да кажем нешто у том тренутку. Хоћете ли да будете моја жена? Нисам имао времена да вам се удварам на уобичајен начин, али заиста вас волим. Говорите брзо, молим вас, они тамо истераше прева „Јунион Пацифику“.

– Ох, о чему то причате? – узвикнула је млада дама. Устала је и погледала га исколачених очију.

– Зар не схватате? – рече Максвел нервозно. – Желим да се удате за мене. Волим вас, госпођице Лесли. Хтео сам да вам кажем, и уграбио сам тренутак када су се ствари мало стишале. Сада ме зову телефоном. Реците им да сачекају тренутак, Пичеру. Хоћете ли, госпођице Лесли?

Стенографкиња се врло чудно понашала. Прво је преплавило чуђење, а онда су сузе потекле из њених очију; затим је кроз њих засјао осмех среће и једна рука нежно се обавила око брокеровог врата.

– Сада знам – рекла је нежно. – Овај стари посао ти је за ово време истиснуо све остало из главе. Прво сам се уплашила. Зар се не сећаш, Харви? Венчали смо се синоћ у осам сати у Малој цркви иза угла.

Превела Весна Ухрин

Илустровао

Бранислав Мојсловић

РОМАНСА ЗАУЗЕТОГ БРОКЕРА

– Господине Пичер – рекла је поверљивом службенику – да ли је господин Максвел јуче ишта рекао о запошљавању друге стенографкиње?

– Јесте – одговорио је Пичер. – Рекао ми је да нађем другу. Обавестио сам агенцију јуче по подне да јутрос неколико пошаљу на пробу. Сада је 9.45 часова, а није се појавио ниједан шарени шешир или жвакаћа гума од ананаса.

– Онда ћу ја да радим као и обично – рекла је млада дама – док неко не дође на моје место.

И она одмах пође до свог стола и окачи црни турбан са златно-зеленим крилом макаоа на уобичајено место.

Онај ко није видео приказ заузетог брокера с Менхетна за време навале посла ускраћен је за звање антропологије. Песник пева о „испуњеном часу славног живота“. Брокеров час није само испуњен, већ се и минути и секунде држе за све везице и паковања и предњих и задњих платформи.

А овај дан био је за Харвија Максвела пун посла. Берзовни телеграф почео је, тресући се, грчевито да избацује намотаје траке, телефон на столу имао је хронични напад звоњења. Људи су почели да се гурају у канцеларију, да га дозивају преко ограда степеништа, весело, оштро, злобно, узбуђено. Курири су утрчавали и истрчавали с порукама и телеграмима. Службеници у канцеларији скакали су наоколо као морнари за време олује. Чак се и Пичерово лице опустило у нешто што је личило на оживљење.

На берзи су се дешавали урагани и лавине и глечери и вулкани, а те природне непогоде збивале су се у малом и у брокерским канцеларијама. Максвел је подупро столицу о зид и завршавао послове као играч који игра на врховима прстију. Скакао је од телеграфа до теле-

Максвел се напола окренуо, руку пуних хартија и телеграфске траке.

– Који посао? – питао је намиршено.

– Посао стенографкиње – рекао је Пичер. – Рекли сте ми јуче да их назовем да пошаљу једну јутрос.

– Ви сте ван себе, Пичеру – казао је Максвел. – Зашто бих вам дао такво упутство? Госпођица Лесли је савршено задовољила за ову годину дана откад је овде. Место је њено док год она одлучи да га задржи. Овде нема отвореног места, госпођо. Откажете то тражење код агенције, Пичеру, и не доводите више ниједну овде.

Сребрно срце напустило је канцеларију њишући се и ударајући независно по канцеларијском намештају док је увређено одлазило. Пичер је уграбио тренутак да примети да „стари“ сваки божји дан изгледа све више одсутан духом и забораван.

Ужурбаност и пословни темпо постајали су све жешћи и бржи. На поду су сакупили пола туцета деоница у којима су Максвелови клијенти били озбиљни инвеститори. Упутства о куповини и продаји долазила су и одлазила хитро као лет ластавица. Неки од његових сопствених фондова били су у опасности, и човек је радио као нека прецизна и јака машина велике брзине – напрегнута до пуног оптерећења, која иде пуном брзином, тачна, која никад не оклева, с правом речју и одлуком и делом спремним и тачним као рад часовника. Акције и обвезнице, зајмови и хипотеке, провизије и хартије од вредности – ту је био свет финансија и у њему није било места за човеков свет или свет природе.

Кад се приближило време за ручак, дошло је до благог стишавања метежа.

Мирис ју је живо, готово опипљиво, донео пред њега. Свет финансија изненада се смањио на мрвицу. А она је била у суседној соби – на двадесет корака од њега.

– Тако ми Бога, урадићу то сада – рече Максвел, напола гласно. – Сад ћу да је питам. Питам се зашто то одавно нисам учинио.

Појурио је у другу канцеларију са журбом коју се слабо трудио да прикрије. Полетео је према столу стенографкиње.

Погледала га је с осмехом. Нежно руменило прекрило је њене

OSVEŽI SE
I POBEDI!

Skoči viš!

Ako želiš da pobediš,
da budeš brži,
jači, bolji...

uzmi Aqua Viva Junior.
Ova SUUPER ukusa -
sumsko voće i jabuka
uz pravu meru
vitamina i minerala
pomoći će ti da uvek
budeš bolji od drugih.

Uz AQUA VIVA JUNIOR
ti uvek MOŽEŠ VIŠ!

NOVO

aqua
viva
JUNIOR

OBOGAĆENO
MINERALIMA

Stark

„SOKO
ŠTARKOV”
NOVI
UKUS
IGRE

VIP – KOCKICE KOJE INSPIRIŠU

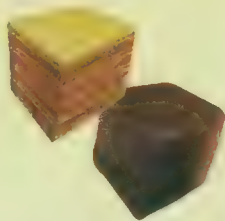
Na tržište je stigao jedan Vrlo Interesantan
Proizvod. Veseo I Provokativan – **VIP**.
Idealna poslastica da te inspiriše i pokrene.
Otvoriš i pojedeš, u jednom dahu – na svoj
način. Uključi maštu i postani

Vešt

I

Primećen,
tako se postaje

Veoma
Interesantna
Persona.

VIP nije samo novi ukus hrskavih vafel listića
i neodoljivo raskošne kakao kreme, to je i novi
ukus igre, koji osetiš na sajtu novog brenda –
www.vipstark.co.yu. Uz potpuni doživljaj,
dok se topi u ustima, od nežnog prefinjenog
ukusa kakaa do punog ukusa čokolade, zavrti
kockice i postani

**Važan I Poletan član nove virtualne porodice
igrača.**

Druži se, komentariši i ne ljuti se, čoveče,
ako ne pobediš odmah.

**Važno je Imati Petlju da se upustiš u igru,
a onda je i pobeda na domak ruke.**

Ukucaj svoje korisničko ime – ne budi
anonimus i pobedi kompjuter ili saigrača.

Tako se postaje
Veliki I Poseban.

СЛИКЕ СА 40 МЕТРА ПОД ВОДОМ

Olympus Digital Camera μ 760

Они који су на време набавили нову дигиталну
камеру куће „Olympus”, Digital Camera μ 760, на
снимцима с летовања на мору овековечиће све
занимљиве и важне догађаје како на копну
тако и под водом.

Стручњаци овог познатог произвођача
фотографских уређаја „упаковали” су
осетљиву технологију и Hyper Crystal LCD у
водоотпорни и на ударце издржљив оклоп
израђен од поликарбоната и тако омогућили да
се с камером μ 760 зарони у воду и на дубину
до 40 метара и направе изузетно добри снимци.

Сама ознака μ наговештава да је у питању уређај
чије слике имају милионски број пиксела, тачније 7,1
милиона пиксела. Уз ову особину камера има и 3 пута
оптички зум, фокално сочиво, двоструки подешивач
слике – механички и ISO – што отклања непотребно
замућивање, а BrightCapture технологија омогућава
савршен учинак и при слабој светлости.

Цена ове мале дигиталне камере износи око **250 евра**.
Како се користи μ 760, какве снимке и записе прави,
открива адреса: **www.olympus.com**

ВАНЗЕМАЉЦИ, ЧЕКАМО ВАС!

Alien UFO Detector

Из постројења јапанског
предузећа „Rakuten”
недавно је изашло на
милионе необичних малих
дигиталних уређаја. Имају
облик летећег тањира и
намену да открију. Зато су
и названи Alien UFO
Detector.

Величине су привеска за
кључеве и, наводно, без
имало грешке могу да
примете присуство било
каквог непознатог летећег

тела у Земљиној орбити. „Осете” ли ванземаљце у
близини, уређајићи почињу да светле и пиште
најављујући незване госте.

Тешко је закључити да ли због цене од **27 евра**,
занимљивог изгледа или због веровања да би
Земљу заиста могли да посете непознати
становници васионе, тек Alien UFO Detector
добро се продаје.

Без обзира на то да ли неко верује у постојање
ванземаљаца, уређај за њихово откривање приказан је
на адреси: **http://item.rakuten.co.jp/sastore/uts/**

КАО ИЗ МАШТЕ

БИРАЈ МРЕЖУ!

voicEye-P USB DECT

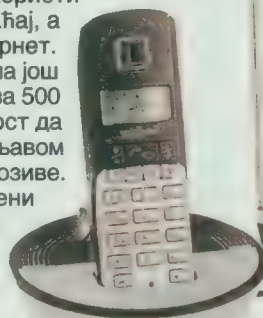
Наоко обичан бежични телефон, voicEye-P USB DECT куће „Pearl” решава многе невоље око успостављања везе. Постављен на базу voicEye истовремено је укључен у уобичајену телефонску мрежу, а преко USB прикључка на рачунар и Интернет мрежу. Та новина омогућава да се једним бежичним телефоном истовремено разговара и четује с неким на Интернету или да се, једноставним притиском на дугме, одмах промени и успостави погоднија мрежа.

Тако се за месне разговоре користи уобичајени телефонски саобраћај, а за међународне јефтинији Интернет.

Овај бежични телефон има још погодности. Рецимо, има именик за 500 телефонских бројева и способност да препозна и различитом звоњавом обележи позиве.

Продаје се по цени од око 60 евра.

Адреса: www.pearl.com открива више о осталим одликама уређаја voicEye-P USB DECT ■

МОЈ ДИГИТАЛНИ ЛЕЖАЈ

Wave Chaise

Да је висока технологија нашла примену и у изради намештаја, доказ је и необичан лежај назван Wave Chaise. Осмислила га је Роберта Раме из Бразила. Намењен је првенствено младима, али и онима који воле да им је све при руци, да из кревета гледају телевизију, читају, слушају музику, раде на рачунару. А Wave Chaise све то омогућава. У лежај је уграђен и телевизијски апарат, DVD, музички плејер, полица за књиге, преграде за дискете, писаћи сто с рачунаром. Wave Chaise заузима мало простора, израђује се у разним бојама, па може да се уклопи уз сваки намештај. Али, још није у продаји и цена му је засад непозната.

Ипак, доступан је на адреси: www.designboom.com

С. Делибашић

OSVEŽI SE I POBEDI!

Serviraj bolje!

Ako želiš da pobediš, da budeš brži, jači, bolji... uzmi Aqua Viva Junior. Dva SUUPER ukusa - sumsko voće i jabuka uz pravu meru vitamina i minerala pomoći će ti da uvek budeš bolji od drugih.

Uz AQUA VIVA JUNIOR ti uvek MOŽES VIŠE!

aqua viva JUNIOR

OBOGAĆENO MINERALIMA

NOVO

108314

НЕОПХОДНА ОБУКА ИЗ ПРВЕ ПОМОЋИ

У броју 2893 који је изашао 20. јула ове године, прочитала сам податак да је у Сједињеним Америчким Државама од 1974. године спасено 100.000 људи од гушења примјеном Хајмлиховог захвата. Молим те, опиши како се примјењује овај захват јер свакоме од нас може спасити живот.

Твоја вјерна читатељка
МИЛИЦА ЋЕТКОВИЋ
из Подгорице

Илустровао
Добросав Боб
Живковић

Хајмлихов захват којим су спасени бројни људски животи, поменут међу кратким вестима у рубрици „Преживљавање у бројкама“, техника је спасавања која се примењује кад дође до гушења изазваног храном или страним телом које застане у грлу или душнику спречавајући проток ваздуха. Код одраслих кривац за гушење најчешће је комадић хране, док код мале деце то могу да буду и разни ситни предмети које стављају у уста. Пошто се приликом гушења прекида и доток кисеоника у мозак, потребно је одмах пружити прву помоћ. Али, да би се то учинило, неопходна је обука из прве помоћи.

Зато ћемо да наведемо само основе Хајмлиховог захвата које се морају увежбати на некој од званичних обука.

Прво треба препознати знаке гушења. Један од основних су несвесно склопљене руке давленика око врата, а затим отежано или

гласно дисање, немогућност давленика да говори и да се искашље, плавичаста боја усана, коже и ноктију, потом губљење свести. Док служба хитне помоћи не стигне, спасилац треба да стане иза особе која се гуши, обухвати је рукама око струка и благо нагне напред. Једну руку спасилац треба да стегне у песницу и прислони мало изнад пупка особе која се дави, а потом другом руком обухвати песницу и брзим покретом нагоре снажно притисне његов стомак, као да жели да га подигне. Тај поступак треба понављати све док се заглављени предмет не избаци.

Хајмлихов поступак може да изведе и сама особа која се дави. Све се обавља на исти начин само се као ослонац за савијање користи наслон столице.

За ослобађање дисајних путева код трудница примењују се нешто другачији захвати. Руке се поставе на по-

четку грудне кости, изнад састава најнижих ребара, и груди се притискају брзим трзајима.

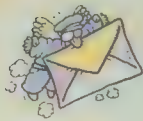
Пружање прве помоћи особи која је услед гушења изгубила свест захтева већу стручност. Ипак, унесрећеног треба положити на леђа, покушати из уста извадити заглављени залогај или предмет и применити оживљавање масажом срца.

Код сасвим мале деце, до годину дана, ослобађање дисајних путева врши се на тај начин што спасилац у седећем положају држи дете у крилу, али лицем надоле, на својој подлактици и благо га кореном шаке неколико пута удари по средини леђа. Удружено дејство силе теже и удараца требало би да избаци заглављени предмет из бебиног грла. Може да се примени и друга техника приликом које се лице бебе држи на подлактици окренуто горе, а грудна кост се притиска кратко и снажно с два прста ■

ДОПИСУЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

Зовем се Марија и имам четрнаест година. Волела бих да се дописујем с вршњацима из Србије, али и из свега. Слушам рокенрол и то онај сџари: обожавам Џенис Џојлин и Боба Марлија. Волим да читам, нарочито поезију, а помало и сама пишем. Моји омиљени песници су Алан Гинзберг и Карл Сандберг. Радо ћу одговорити свима на писмо. Моја адреса је: Марија Божић Доњи крај 14226 Јабучје Србија

КОПЉЕ НА ЗРНУ КУКУРУЗА

Поштована редакцијо,
Молим вас да прочитате чланак „Сељаци“ у вашем и нашем претпоследњем броју „Забавника“. Ту се помињу стари Римљани и гајење кукуруза. Цитирам:

„У старом Риму, као и у Грчкој, виша класа на сељаке је гледала с презиром, али то не значи да се земља и ратарство нису ценили. Напротив! Плиније пише да су се чувене војсковође после рата с поносом враћале земљорадњи, а да је 'земља ликовала под плугом крунисаним лаворикама'. И надимци великих људи потицали су од имена везаних за пољске радове. Рецимо, Пилумнус од pilum – справа за круњење кукуруза, Пизо од piso – справа за млевење кукуруза.”

Ваш лист читају углавном деца (ја сам одрасло дете) и из њега уче. Ваш новинар мора да зна да је кукуруз донесен у Европу из Америке после Колумбовог открића, значи најмање 1000 година после старих Римљана, то је велика грешка.

Морате, сем стила писања, проверавати и тачност онога што је написано у чланку.

Хвала,

НЕБОЈША ПЕЈОВИЋ

Поштована редакцијо,
уз већ познат вам увод (ваш стари читалац, почео да учим читање уз „Забавник“, сада имам 37 год... бла-бла...), јављам вам се поводом

грешке у задњем броју, а поводом текста о сељацима. Пошто сам асистент на Пољопривредном факултету у Земуну, Одсек за ратарство, није ми промакла омашка ваше сараднице (вероватно у преводу), да су стари Римљани користили млин за млевење пасуља и неку алатку за кукуруз, што је апсолутно немогуће јер су обе врсте пренете у Европу тек после проналаaska Америке! У тексту се такође помиње име Фабије као спона са пасуљем, а у ствари је фаба латински боб, па је то можда објашњење за алатку, тј. млин за боб.

Срдачан поздрав,

мр АЛЕКСАНДАР СИМИЋ

Пољопривредни факултет

Немањина 6

11080 Земун

Поштовани „Забавниче“,

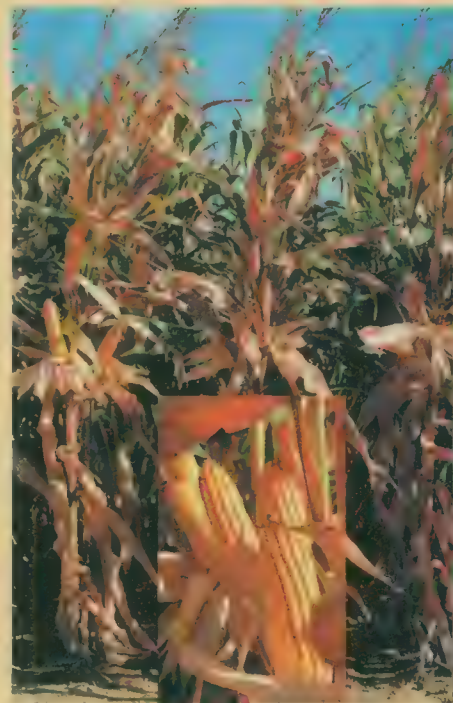
Приметио сам неколико грешака у тексту „Сељаци“ објављеном у броју 2899, па бих желео да укажем на неке од њих. Као прво, у научној археолошкој литератури се чињеницом сматра

да је кукуруз (*Zea mays*) потекао из Америке (највероватније Централне

Америке) где је domestikован око 5000 година пре н. е. Дакле, неколико хиљада година касније него што је то случај с другим биљним врстама. Најстарији остаци ове припитомљене врсте кукуруза (*Zea mays* за разлику од дивље врсте *Zea mexicana*) пронађени су у Мексику и стари су око 5050 година пре н. е. У сваком случају, апсолутно је неосновано тврдити да су у старом Риму познавали и користили ову биљну културу (како се у поменутом тексту имплицира), јер је она донета у Европу тек много, много касније, након касног 15. и раног 16. века. Даље, у тексту се, између осталог, наводи да латинска реч *pilum* значи „справа за круњење кукуруза“! Врло је лако открити да је у питању велика заблуда – погледајте у било који речник латинског језика и видећете да *pilum*, *i*, *p*. значи копље. Иначе, на локалитетима римског периода широм Старог света нису нађени никакви трагови кукуруза. Дакле, Римљани га свакако нису конзумирали. Затим, у тексту пише да су прва села настала тек у 10. веку у Европи што је такође нетачно. Ако занемаримо насеобине пољопривредног карактера познате још из праисторије на којима су евидентни трагови људског становања, као и гајења биљака и животиња, и даље остаје чињеница да су у малопре поменутом добу доминације Рима постојали такозвани *vicus* (лат. *vicus*, *i*, *m*. – село) и *pagus* (лат. *pagus*, *i*, *m*. – жупа, село) различити од градова, који су наравно постојали како тада, тако и много пре тога. У тексту има још неких грешака и неоснованих генерализација, док је употреба термина непрецизна. Ипак, овде ћу завршити критику јер разумем да текст ипак није научни. Без обзира на то, не треба говорити бесмислице и давати лажну слику света неупућенима, с чим се, колико могу да приметим, „Забавник“ углавном слаже.

С поштовањем,

ГЛИГОР ДАКОВИЋ, студент археологије са Филозофског факултета у Београду

ЛОПТОМ ПРЕКО ПОДИГНУТЕ МРЕЖЕ

Молим те да ми одговориш како је настала одбојка. Зовем

се Јелена, идем у пети разред и тренирам одбојку у ОК „Раднички“ из Београда.

ЈЕЛЕНА АЛЕКСИЋ
Београд

Игре лоптом, сличне одбојци, постојале су код многих народа још у античко доба, а данашњи облик те игре смислио је 1895. године Г. В. Морган. У настојању да и у другим зимским месецима својим ученицима сачува кондицију, повезао је неколико елемената из омиљених ђачких игара: рукомета, тениса, фудбала и кошарке. Дворану, а тиме и играче, поделио је тениском мрежом подигнутом на висину од 1,98 метара. Лопта се у прво време мо-

гла хватати, водити и бацати уз неограничен број додира. Величина игралишта и број играча били су променљиви. Тешку кошаркашку лопту убрзо је заменила она из њене унутрашњости, а нешто касније посебна лопта приближно истих димензија као данашња. Та лакша лопта омогућила је њено одбијање уместо дотадашњег вођења. Морган је своју игру назвао минтонет (mintonette), али је Т. С. Хол-

стед 1896. године предложио назив одбојка (volleyball) који је данас прихваћен готово у целом свету.

Године 1897. одбојка почиње да се шири, најпре по САД, а затим и осталим земљама америчког континента. Овај спорт у Европу су, 1917. године, донели амерички војници који су учествовали у ратним операцијама на тлу Француске и Италије ■

БИВША ДРАГА

Поклоник сам музике америчке рок групе „White Stripes“ и веома ме занима једна ствар у вези с члановима бенда. Да ли су гитариста и бубњарка Мег и Џек Вајт брат и сестра, како су тврдили, или муж и жена?

МАРКО КОВАЧЕВИЋ
Земун

Џек и Мег Вајт нису ни брат и сестра, ни муж и жена, већ пријатељи који већ десет година заједно стварају музику. Мег није за вољу, Мег је бивша Џекова жена, али ни се није разводио. Додајмо да су у јавности представе као брат и сестра. Џек сада живи у сребрном броду с бившом колегицом Карен Елсон и имају двоје деце. После развода, Мег и Џек схватили су да су у међувремену постали блиски као брат и сестра, те да би могли да поставе музичку сарадњу, јер, што се музике тиче, савршени се разумеју и допуњају ■

ŠKOLA ZA TALENTE AUDICIJA 22. SEPTEMBAR

GLUMA, MANEKENSTVO, PLES,
PEVANJE, NOVINARSTVO

**-50% NA CENU
ŠKOLARINE
OBEZBEDIO**

DOŽIVI I TI SVOJ PRVI APLAUZ!
011/ 30 66 369

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. ШКОЛСКА ТОРБА

Торба је појевтинила за 36 одсто ■

2. БРИСАЊЕ ЦИФРЕ

Како је $abc + ab = 147$, редом добијамо да је $a = 1$, $b = 3$, $c = 4$. Према томе, тражени бројеви су 134 и 13 ■

3. ОДГОВАРАЈУЋЕ СЛОВО

Редни бројеви првих 9 слова азбуке, распоређени као на слици, чине магични квадрат са збиром 15. Према томе, уместо знака питања је слово Ђ ■

4. ПУТНИК

Путник је пешице прешао шестину пута, то јест 5 km, а аутобусом 25 km.

Пешачио је 1 сат и 15 минута, а аутобусом се возио 30 минута, што значи да је путовао укупно 1 сат и 45 минута ■

5. НАСТАВИТЕ НИЗ!

Низ наставља часовник В (збир цифара у низу је растући: 4, 6, 8, 10, 12, односно 14) ■

6. ПОЈАЧАЊЕ

Тридесет радника требало је да ради још 18 дана, што износи $30 \times 18 = 540$ радних дана. Пошто сада ради 36 радника, они ће радити $540 : 36 = 15$ дана, те можемо закључити да ће цео посао урадити за 25 дана ■

7. ДВА ПРИЈАТЕЉА

Ако први има x динара, а други у динара, онда је: $x + 2y/3 = 2400$ и $y + 3x/4 = 2400$, односно $x = 1600$ и $y = 1200$ ■

8. УОЧИТЕ ЗАКОНИТОСТ!

Збир горња два броја три пута је мањи од доњег броја, те је $? = 24$ ■

9. ПРАВЕДНА ПОДЕЛА

10. ОДГОНЕТНИТЕ ЗАПИС!

Дати запис можемо заменити са: $3(1000x + y) = 4(1000y + x)$ где је $МОЈ = x$ и $СИН = y$. Тако добијамо да је $y = 428x/571$, а онда лако закључујемо да x мора бити 571, а тада је $y = 428$, па је запис облика: $3 \cdot 571428 = 4 \cdot 428571$ ■

11. ПЛАНТАЖЕ ЈАБУКА

Ако је у растојање од места А, тада је $y \cdot 0.05 = (24 - y) \cdot 0.03$, односно $y = 9$ km, те је на месту које је удаљено 9 km од А, односно 15 km од места В, цена јабука иста ■

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Бир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941); год. 14, бр. 1 (3. јануар 1952)-... - Београд : Политика Магазини, 1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). - 30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Бир. изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

АНАГРАМ

Егејско море ■

КРИПТОГРАМ

Литература (узима се прво слово ИМЕНА познатих књижевника чија су презимена наведена - Лав, Иво, Томас, Ернест, Радоје, Александар, Тарас, Умберто, Рабиндранат, Алекса) ■

МАЛА УКРШТЕНИЦА

Славуј, топола, анатом, н, драга, ко, Авар, Антара ■

УКРШТЕНИЦА

Холандија, Амстердам, Ра, име, ГС, арак, Скот, ритам, иде, Еко, астал ■

МОЗГАЛИЦА

9 (број различитих слова) ■

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

Мир, ксенон, изборити се, ЛР, каро, лп, велико, бор, озонатор, о, К, батискаф, иу, ваши, ри, скаут, мат, шор, екипа, твист, Олиб, р, маратони, АД, читав, л, Уна, фараон, Сомбор, Нео ■

ОСМОСМЕРКА

Леопард

С. Б.

ДОПИСУЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

Драги „Забавнике“,

Шта има?

Чишам вас редовно и мислим да сиће СЈАЈНИ!!! Једини часопис који не објављује глупости „у овим крајевима“! Само ми малко смећају не-баш-симпатични-стиријови.... У сваком случају, волела бих да се дописујем са свима. Нек се не устиручавају ни деца ни девојчице (бла, бла...).

Обожавам Харија Потера! Наравно, прочишала сам „Harry Potter and the Deathly Hallows“. Сјајна је! Волим да шаљем мејлове, цртам, пишем, лудирам се, чишам... Ономе коме је биљно да зна које је годишње стај с ким се дописује, јер је испод његовог ранга да „се дописује с клинцима“, 94. сам!!! Идем у 7. разред и ипак што....

Најбиљније што треба да знаш је да сам поштом залуђеник за Харија!

Исидора
БЕОГРАД

isidorap@sezampro.yu

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2901

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић

Заменик генералног

директора Вернер Херић

Директор Матијас Вајмер

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Издаје ПОЛИТИКА Магазини ДОО

Штампа ПОЛИТИКА АД

Гrafички уредник Горан Војиновић

Редакција Слободанка Делибашић

Јасна Лукић

Петар Милатовић

Мирјана Огњановић

Јова Радовановић

Весна Ракић

Весна Софреновић

Техничка редакција Бранислав Вукомановић

Зорица Милошевић

Јелена Попадић

Митра Тиљев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК“

Македонска 29

11001 Београд, П. факс 124

Телефони секретаријат 330-1452; 330-1456

техничка редакција 330-1454

центра 3373-111

претплата 330-1617

Огласни сектор Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.

6 месеци 2.317,00 дин.

Текући рачун код Комерцијалне банке

АД Београд: 205-97096-91

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK

АД Београд је: 265-1100310005857-35

Претплату слати уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група - Европа: 120 EUR. II група - Азија - Африка: 126 EUR. III група - Америка - Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM

MAIN DE: DEUTSCHE

Korisnička banka: 100 9363029 0000

RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd

SWIFT CODE: RZBSRBSG

Korisnik: RS35265100000002543779

POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II DRESDNER BANK AG Frankfurt am Main,

Germany SWIFT CODE: DREDEFF

Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA

AD, Beograd, Sv. Save 14

Serbia

SWIFT - BIC: KOBBSRBSGXXX

Korisnik: RS35205002000984500033

POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd

Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист **Забавник**

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines

- 11000 Београд,

Булевар деспота Стефана 24/1,

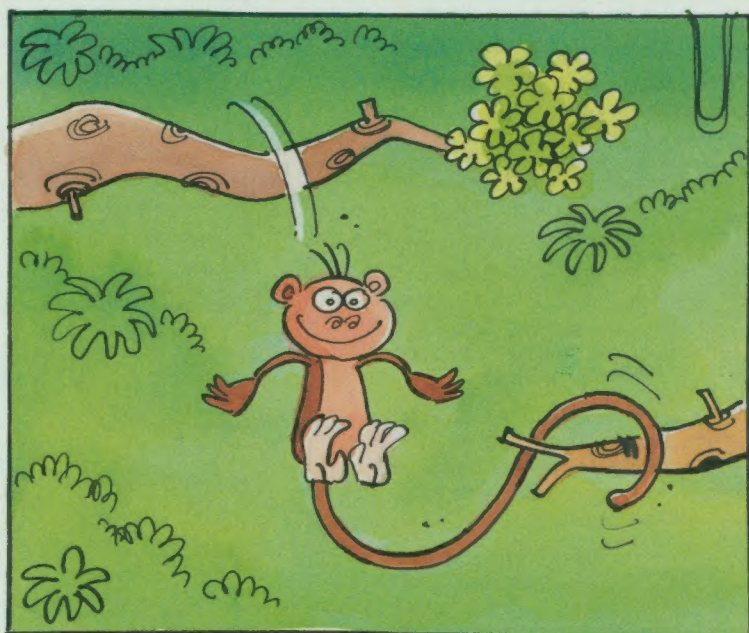
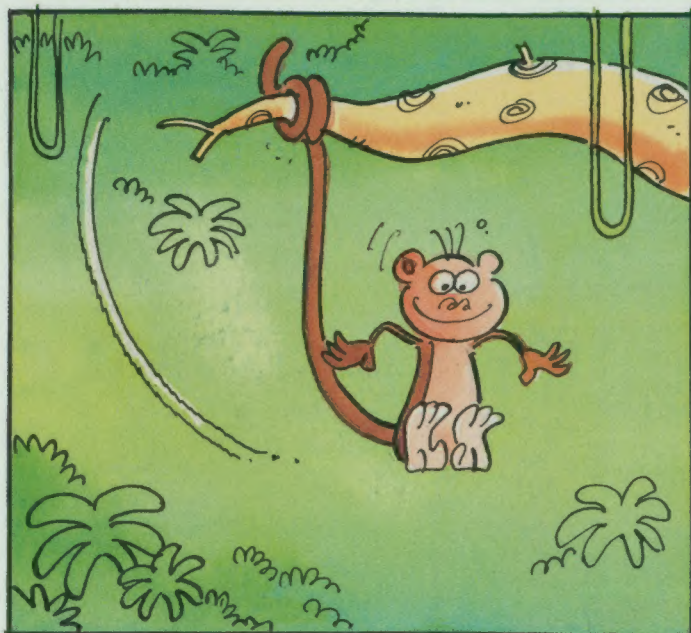
Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu

Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

Насловна страна

РАФАЛ ОЉБИНСКИ

РЕКЛИСУ

О КЊИЗИ И ЧИТАЊУ

Не треба читати да бисмо заборавили себе и свој свакодневни живот, нећемо, најпознатије, да бисмо га свесније поново узели у чврсте руке.

Херман Хесе
писац, есејист, песник
(1877–1962)

Читати се може на много начина, и зато човек треба да има много памети да би могао добро да чита.

Гистав Флобер
француски књижевник
(1812–1880)

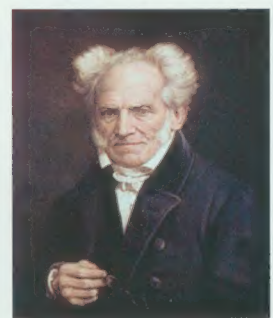
Књига је вреднија од свих споменика украшених сликама, рељефом и дуборезом, јер она сама тради споменике у срцу оној ко је чита.

Египатски запис

Пролазимо мимо многоласних сребром укоричених књига сличних древним јеванђељима, а ко зна хоћемо ли их моћи за живота, ма и дуго био, ситићи прелистати.

Десанка Максимовић
српска песникиња
(1898–1993)

Лоше књиге су душевни отров који само заглављује људе.

Артур Шопенхауер
немачки филозоф
(1788–1860)

Боље да човек никада не прочита ниједну књигу, него да чита много књига и да верује у све што је у њима написано.

Лав Толстој
руски књижевник
(1828–1910)

Рај на земљи налази се на трудима жене, на леђима коња и на страницама књига.

Арапска пословица

Књига је чаробњак. Књига је преобразила свет. У њој је памћење људског рода, она је шумач људске мисли. Свет без књиге – свет је дивљака.

Николај Морозов
руски песник, научник и револуционар
(1854–1946)

Пouzдани знак добре књиге јесте тај да нам се она, што смо старији, све више свиђа.

Георг Лихтенберг
научник и сатиричар
(1742–1799)

Књига и цар имају стравну моћ. Цар умире.

Кинеска пословица

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

